

EduAkademia.pl

prace naukowe na zlecenie

Zakonczenie-pracy-licencjackiej-12

POTRZEBY UŻYTKOWNIKÓW NA PRZYKŁADZIE BIBLIOTEK GIMNAZJUM ORAZ SZKOŁY PODSTAWOWEJ IM.
JANA PAWŁA II W BRUSACH W LATACH 1999-2012

Streszczenie pracy dyplomowej

POTRZEBY UŻYTKOWNIKÓW NA PRZYKŁADZIE BIBLIOTEK GIMNAZJUM ORAZ SZKOŁY PODSTAWOWEJ IM.
JANA PAWŁA II W BRUSACH W LATACH 1999-2012

Słowa kluczowe: biblioteki szkolne, Brusy, potrzeby użytkowników

Treść streszczenia

Celem niniejszej pracy dyplomowej było poznanie potrzeb użytkowników bibliotek Gimnazjum oraz Szkoły Podstawowej im. Jana Pawła II w Brusach w latach 1999-2012. Podstawową literaturę wykorzystaną do napisania pracy stanowią przede wszystkim opracowania Bogumiły Staniów oraz Jadwigi Andrzejewskiej, a także sprawozdania z działalności bibliotek. W pierwszym rozdziale scharakteryzowano bibliotekę szkolną z uwzględnieniem jej funkcji i zadań. Ponadto zanalizowano użytkowników pod względem ich potrzeb. W drugim przedstawiono obie biblioteki, a ostatni poświęcono na analizę oczekiwań uczniów i nauczycieli względem omawianych placówek. Z przeprowadzonych badań wynika, że użytkownicy w większości są zadowoleni z usług bibliotecznych. Uczniowie wykazali się dużą znajomością tytułów książek i czasopism, które chcieliby, aby zakupiono do biblioteki. Głównym problemem, z jakim w latach 1999-2012 borykały się obie biblioteki, jest konieczność funkcjonowania w jednym pomieszczeniu oraz brak czytelni.

Spis treści

Wstęp 7

Rozdział 1. Biblioteka szkolna 9

1.1. Zadania i funkcje bibliotek szkolnych 9

1.2. Zadania i obowiązki nauczycieli bibliotekarzy 14

1.3. Ogólna charakterystyka użytkowników 18

1.4. Rodzaje potrzeb czytelniczych 23

Rozdział 2. Biblioteki Gimnazjum oraz szkoły Podstawowej im. Jana Pawła II

w Brusach 27

2.1. Ogólna charakterystyka bibliotek 27

2.2. Warunki lokalowe 28

2.3. Zbiory 30

2.4. Warsztat informacyjny bibliotekarza 34

2.5. Personel 36

2.6. Użytkownicy bibliotek	40
2.7. Promocja bibliotek i czytelnictwa wśród użytkowników	43
Rozdział 3. Potrzeby użytkowników bibliotek	49
3.1. Uczniowie	49
3.2. Nauczyciele	74
Zakończenie	91
Bibliografia	93
Spis fotografii	99
Spis tabel	99
Spis wykresów	101
Załączniki	103

Wstęp

Głównym celem mojej pracy licencjackiej jest zbadanie potrzeb użytkowników bibliotek dwóch szkół – Gimnazjum oraz Szkoły Podstawowej im. Jana Pawła II w Brusach, w latach 1999-2012. Do podjęcia tego tematu skłonił mnie udział w ogólnopolskiej konferencji zatytułowanej Potrzeby użytkowników bibliotek, zorganizowanej w kwietniu 2011 roku.

Gimnazjum w Brusach powstało w 1999 roku, w związku z tym analizę potrzeb użytkowników rozpoczęłam od tego momentu. Praca została napisana na przełomie 2012/2013 roku. Mimo, że ankietę przeprowadziłam w pierwszym kwartale 2013 roku, wyniki badań odnoszą się do lat wcześniejszych. W przypadku większości gimnazjalistów korzystanie z usług biblioteki szkolnej rozpoczęło się w 2005 roku, ponieważ w tym czasie byli uczniami pierwszej klasy szkoły podstawowej.

Biblioteki mogą istnieć tylko wtedy, gdy spełniają oczekiwania czytelników. Jeżeli placówki nie spełniają ich choćby w najmniejszym stopniu, to nie mają szans na powodzenie. Mogą posiadać nawet najnowocześniejszy sprzęt i sporo nowości wydawniczych, ale jeśli nie będą one związane z zainteresowaniami i potrzebami użytkowników, to w efekcie biblioteka zamieni się w piękne muzeum.

Pracę podzieliłam na trzy rozdziały. Pierwszy ogólnie charakteryzuje biblioteki szkolne. Omówione zostały zadania i funkcje tych placówek oraz obowiązki nauczycieli bibliotekarzy. Przedstawiłam ogólną charakterystykę użytkowników a także rodzaje potrzeb czytelniczych i metody ich poznawania. Podstawową literaturę wykorzystaną w tym rozdziale stanowią pozycje Bogumiły Staniów i Jadwigi Andrzejewskiej. Dodatkowym źródłem informacji były różne poradniki dla nauczycieli bibliotekarzy oraz artykuły z czasopism, np. „Biblioteka w Szkole”. Ponadto wykorzystałam ustawy i rozporządzenia dotyczące bibliotek szkolnych.

Drugi rozdział dotyczy wspomnianych wcześniej bibliotek szkolnych. Omówiłam w nim warunki lokalowe, zbiory biblioteczne, warsztat informacyjny bibliotekarza oraz personel i jego działania. Wspomniałam także o użytkownikach oraz działalności promocyjnej bibliotek i czytelnictwa. Do napisania tego rozdziału niezbędne były Sprawozdania z działalności bibliotek oraz rozmowy przeprowadzone z bibliotekarkami, za które serdecznie dziękuję.

Ostatnia część pracy poświęcona jest analizie wyników przeprowadzonych badań. Ankieta miała odpowiedzieć na kluczowe pytania dotyczące potrzeb i oczekiwań użytkowników. Przede wszystkim miała pokazać stopień zadowolenia użytkowników z działań realizowanych przez bibliotekarki i wskazać ewentualne zmiany, jakie czytelnicy chcieliby wprowadzić. Wszystkie wyniki zostały zobrazowane za pomocą wykresów i tabel.

Rozdział 1. Biblioteka szkolna

1.1. Zadania i funkcje bibliotek szkolnych

Biblioteka szkolna według Międzynarodowej normy dla bibliotek PN-EN ISO 2789: Informacja i dokumentacja. Statystyka biblioteczna, określana jest jako: biblioteka dowolnego typu szkoły, której podstawową funkcją jest obsługa uczniów i nauczycieli danej szkoły¹. Należy zwrócić uwagę na fakt, iż w powyższej definicji nie uwzględniono rodziców oraz pozostałych pracowników szkoły, którzy również mają prawo korzystania z zgromadzonych księgozbiorów.

Charakterystyczną cechą omawianej biblioteki jest obowiązkowość korzystania z niej. Ta obligatoryjność obowiązuje wszystkie dzieci. Dzięki temu możliwe jest działanie na rzecz wyrobienia wśród użytkowników nawyku i potrzeby czytania oraz ogólnej kultury czytelniczej². Niestety wielu uczniów oraz ich rodziców nie zdaje sobie sprawy z tego, jak istotną rolę w życiu każdego człowieka stanowi książka.

Przepisów dotyczących funkcjonowania bibliotek szkolnych ciągle brakuje. Istnieje tylko kilka najważniejszych dokumentów regulujących pracę biblioteki szkolnej, jednak wiele aspektów nie zostało w nich uwzględnionych, chociażby sposób finansowania. Stanowi to największy problem omawianych placówek³. Do najistotniejszych aktów prawnych można zaliczyć następujące dokumenty:

1. Ustawa z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach:

Biblioteki szkolne (...) służą realizacji programów nauczania i wychowania, edukacji kulturalnej i informacyjnej dzieci i młodzieży oraz kształceniu i doskonaleniu nauczycieli. W tym celu w każdej szkole publicznej jest prowadzona biblioteka szkolna⁴.

1U. Juhanowicz, T. Wejcht, W. Witecki, Poradnik nauczyciela bibliotekarza, pod red. B. Orłowskiego,

Warszawa 2006, s. 8.

2M. Drzewiecki, Biblioteka we współczesnej szkole, Warszawa 1991, s. 41.

3B. Staniów, Biblioteka szkolna dzisiaj, Warszawa 2012, s. 49.

4Ustawa z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach, art. 22, ust. 1, s. 8 [on-line]. Internetowy System

Aktów Prawnych [dostęp 28 listopada 2012]. Dostępny w World Wide Web:

<http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU19970850539>.

9

2.Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty:

Do realizacji zadań statutowych szkoła publiczna powinna zapewnić uczniom możliwość korzystania z:

1)pomieszczeń do nauki z niezbędnym wyposażeniem;

2)biblioteki (...)

5.
Zapis ten jest bardzo kontrowersyjny i po ogłoszeniu tego dokumentu nastąpiła likwidacja wielu bibliotek szkolnych. Niekiedy dochodziło do łączenia ich lub tworzenia bibliotek publiczno-szkolnych. Warto zwrócić uwagę na fakt, iż takich połączeń zabrania zarówno Ustawa o bibliotekach oraz prawo oświatowe⁶. Ponadto Ministerstwo Edukacji Narodowej w piśmie z kwietnia 2009 r. stwierdziło, że: Przepisy wykluczają (...) możliwość likwidacji biblioteki szkolnej i zastąpienia jej biblioteką publiczną funkcjonującą w szkole⁷.
3.Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 maja 2001 r. w sprawie ramowych statutów publicznego przedszkola oraz publicznych szkół:

Statut szkoły określa zasady współpracy biblioteki szkolnej z uczniami, nauczycielami i rodzicami (prawnymi opiekunami) oraz innymi

bibliotekami⁸.

Powyżej przedstawione zostały najważniejsze dokumenty dotyczące funkcjonowania bibliotek szkolnych. Oprócz nich występują jeszcze inne przepisy prawne, jak: ustawy, rozporządzenia, normy a także różne dokumenty szkolne wyznaczające miejsce i rolę tych placówek.

Biblioteka szkolna jest interdyscyplinarną pracownią każdej szkoły. Realizuje zadania dydaktyczne, wychowawcze i opiekuńcze⁹. Zgodnie z Ustawą o bibliotekach:

1.Do podstawowych zadań bibliotek (wszystkich typów) należy:

1)gromadzenie, opracowywanie, przechowywanie i ochrona materiałów bibliotecznych,

5Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty, art. 67, ust. 1, pkt. 1-2, s. 63 [on-line]. Internetowy

System Aktów Prawnych [dostęp 28 listopada 2012]. Dostępny w World Wide Web:

<http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU19910950425>.

6B. Staniów, Biblioteka, dz. cyt., s. 50.

7D. Skrzyński, Prawnik odpowiada, „Biblioteka w Szkole” 2011, nr 4, s. 11.

8Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 maja 2001 r. w sprawie ramowych statutów publicznego przedszkola oraz publicznych szkół, zał. nr 2, §8, pkt. 2, s. 4254 [w:] Dz.U. 2001 nr 61 poz.

624[on-line]. Internetowy System Aktów Prawnych [dostęp 28 listopada 2012]. Dostępny w World Wide Web: <http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20010610624>.

9U. Juhanowicz, T. Wejcht, W. Witecki, dz. cyt., s. 8.

10

2)obsługa użytkowników, przede wszystkim udostępnianie zbiorów oraz

prowadzenie działalności informacyjnej, zwłaszcza informowanie o zbiorach własnych, innych bibliotek, muzeów i ośrodków informacji naukowej, a także współdziałanie z archiwami w tym zakresie.

2.Do zadań bibliotek może ponadto należeć prowadzenie działalności bibliograficznej, dokumentacyjnej, naukowo-badawczej, wydawniczej, edukacyjnej, popularyzatorskiej i instrukcyjno-metodycznej¹⁰.

Ponadto biblioteka szkolna realizuje zadania specyficzne tylko dla tego typu placówek. Mianowicie, powinna wspomagać działania szkoły w zakresie: nauczania, wychowania, edukacji kulturalnej, edukacji społecznej, edukacji informacyjnej, samokształceniowej i doskonalenia nauczycieli¹¹.

Zgodnie z zapisem w Rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej: Statut szkoły określa szczegółowo organizację biblioteki szkolnej i zadania nauczyciela bibliotekarza, zgodnie z potrzebami danej szkoły, w szczególności z uwzględnieniem zadań w zakresie:

1)udostępniania książek i innych źródeł informacji,

2)tworzenia warunków do poszukiwania, porządkowania i wykorzystywania informacji z różnych źródeł oraz efektywnego posługiwania się technologią informacyjną,

3)rozbudzania i rozwijania indywidualnych zainteresowań uczniów oraz wyrabiania i pogłębiania u uczniów nawyku czytania i uczenia się,

4)organizowania różnorodnych działań rozwijających wrażliwość kulturową

i społeczną¹².

Po przeanalizowaniu wyżej wymienionych punktów można zauważyć, że biblioteka szkolna powinna w szczególności realizować zadania mające na celu przygotowanie wychowanków do życia w społeczeństwie informacyjnym¹³.

W literaturze można znaleźć wiele różnych zadań, jakie ma do spełnienia biblioteka. Nie ma potrzeby ich powtarzać, ponieważ w większości pokrywają się ze sobą.

10Ustawa z dnia 27 czerwca 1997 r., dz. cyt. art.4, ust. 1-2, s. 1, [dostęp 27 grudnia 2012].

11U. Juhanowicz, T. Wejcht, W. Witecki, dz. cyt ., s. 8.

12Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 maja 2001 r., dz. cyt. zał. nr 2, §8, pkt.1, s. 4254, [dostęp 27 grudnia 2012].

13U. Juhanowicz, T. Wejcht, W. Witecki, dz. cyt ., s. 8.

11

Nie ma jednego podziału funkcji bibliotek szkolnych. Każdy autor podaje swoje propozycje lub wzoruje się na innych. Na przykład Marcin Drzewiecki w książce Biblioteka we współczesnej szkole rozpatruje funkcje w dwóch aspektach: pedagogicznym i bibliotecznym. Do pierwszej kategorii zalicza:

współuczestnictwo ze szkołą w procesach przygotowujących wszechstronnie ucznia do życia w społeczeństwie,

współuczestniczenie w realizacji treści programowych każdego przedmiotu nauczanego w szkole,

wspieranie nauczyciela w jego pracy zawodowej i doskonaleniu własnym,

oddziaływanie na środowisko, szczególnie w mniejszych aglomeracjach

miejskich lub na wsi.

dostarczanie nauczycielom i uczniom środków dydaktycznych,

funkcję zwaną katalogową i biblioteczną polegającą na stworzeniu w bibliotece szkolnej systemu informacji o zbiorach własnych i innych bibliotek w danym środowisku lokalnym,

funkcję kształcącą, która polega na wdrożeniu uczniów do racjonalnego

korzystania ze zbiorów bibliotecznych oraz wykształceniu umiejętności posługiwania się warształem informacyjnym biblioteki¹⁴.

Zupełnie inny podział funkcji można znaleźć w pozycji Książka i biblioteka w środowisku edukacyjnym. Tutaj z kolei wymienione są następujące funkcje:

1)informacyjna,

2)kształceniowa,

3)kulturalna,

4)rekreacyjna¹⁵.

Jadwiga Andrzejewska w swojej książce Bibliotekarstwo szkolne: teoria i praktyka (tom 1) podzieliła funkcje

bibliotek szkolnych ze względu na użytkowników:

1. W stosunku do uczniów:

funkcja kształcąco-wychowawcza,

14M. Drzewiecki, dz. cyt., s. 41-42.

15M. Kisilowska, Etyka w pracy bibliotekarza szkolnego [w:] Książka i biblioteka w środowisku edukacyjnym, praca zbior. pod red. E. B. Zybert [online]. Warszawa 2002, s.14 [dostęp 27 grudnia 2012]. Dostępny w World Wide Web: <http://bbc.uw.edu.pl/dlibra/doccontent?id=466&from=FBC>.

12

diagnostyczno-prognostyczna,

opiekuńczo-wychowawcza,

kulturalno-rekreacyjna.

2.

Personelowi
pedagogicznemu
szkoły biblioteka
udziela pomocy

w codziennej
pracy
dydaktyczno-wychowawczej, w
dokształcaniu się

i doskonaleniu oraz w pracy twórczej, gromadząc odpowiednie do tych

zadań materiały, informując o nich i udostępniając je.

3.

Rodzicom uczniów
biblioteka służy pomocą w wychowywaniu dzieci

i w pokonywaniu
trudności
wychowawczych poprzez gromadzenie

i udostępnianie odpowiedniej literatury.

W miejscowościach, gdzie nie ma bibliotek publicznych, biblioteka szkolna przy dodatkowej obsadzie etatowej może pełnić zadania oświatowe wobec dorosłych mieszkańców, gromadząc i udostępniając literaturę, która by nie pozostawała w sprzeczności z założeniami wychowawczymi szkoły¹⁶.

Taki podział wyraźnie zwraca uwagę na to, że funkcje biblioteki szkolnej zmieniają się w zależności od rodzaju użytkownika.

Z kolei Bogumiła Staniów, w swojej najnowszej książce Biblioteka szkolna dzisiaj, wymieniła następujące rodzaje funkcji:

informacyjne, kształcące, edukacyjne;

dydaktyczne;

wychowawcze, opiekuńcze, terapeutyczne;

kulturotwórcze, rozrywkowe, rekreacyjne;

postawotwórcze¹⁷.

Moim zdaniem trudno wskazać najlepszą klasyfikację funkcji bibliotek szkolnych. Dopiero, kiedy połączy się je wszystkie razem, otrzyma się pełny obraz roli, jaką pełni omawiany rodzaj placówki. Należy pamiętać o właściwym i racjonalnym przypisywaniu funkcji bibliotekom poszczególnych typów szkół. Na pewno inne funkcje będzie pełniła biblioteka szkoły podstawowej niż na przykład liceum.

16J. Andrzejewska, Bibliotekarstwo szkolne: teoria i praktyka. T. I. Organizacja biblioteki, Warszawa 1996, s. 44-46.

17B. Staniów, Biblioteka, dz. cyt., s. 15.

13

1.2. Zadania i obowiązki nauczycieli bibliotekarzy

Powszechnie panuje opinia, że w bibliotece szkolnej może pracować każda osoba mająca przygotowanie nauczycielskie. Przede wszystkim należy pamiętać o tym, że bibliotekarz szkolny jest nauczycielem. Obowiązuje go Karta Nauczyciela w takim samym stopniu jak pozostałych nauczycieli przedmiotowych.

Osoba pracująca w bibliotece szkolnej musi posiadać dyplom ukończenia studiów wyższych w zakresie bibliotekoznawstwa na wymaganym poziomie (w zależności od typu placówki, w której ma pracować) oraz przygotowanie

pedagogiczne. Na stanowisku nauczyciela bibliotekarza może być zatrudniony każdy nauczyciel mający odpowiednie wykształcenie pozwalające na nauczanie danego przedmiotu oraz mający ukończone studia podyplomowe lub kurs kwalifikacyjny

w zakresie bibliotekoznawstwa. Możliwe jest także ukończenie pomaturalnego studium bibliotekarskiego¹⁸.

Obecnie żadne przepisy prawne nie określają liczby zatrudnionych bibliotekarzy w placówkach oświatowych. Jeszcze do 3 grudnia 1998 r. kwestię tą regulowało zarządzenie Ministra Edukacji Narodowej, dotyczyło ono liczby uczniów, na których przysługiwał etat nauczyciela bibliotekarza. Dzisiaj o liczbie zatrudnionych bibliotekarzy decyduje organ prowadzący szkołę¹⁹. Bibliotekarza szkolnego obowiązuje 30-godzinny wymiar czasu pracy w bibliotece oraz tzw. „godziny karciane”, w ramach których zobowiązany jest do wykonywania różnych zadań²⁰. Należy pamiętać o tym, że

godzina pracy nauczyciela bibliotekarza trwa 60 minut²¹.

W związku z tym, że nauczyciel bibliotekarz zobowiązany jest do realizacji zadań dydaktycznych, wychowawczych oraz opiekuńczych, powinien posiadać odpowiednie przygotowanie merytoryczne. Dzięki temu będzie mógł wspierać wszechstronny rozwój uczniów, rozwijać ich zainteresowania a także wspierać rozwój intelektualny uczniów chociażby poprzez odpowiedni dobór środków dydaktycznych. W obecnej dobie komputeryzacji, bibliotekarz powinien dobrze sobie radzić z obsługą

komputera, programu bibliotecznego, poszukiwaniem potrzebnych informacji w Internecie, obsługą poczty elektronicznej, programów multimedialnych oraz

18 Tamże, s. 58.

19 U. Juhanowicz, T. Wejcht, W. Witecki, dz. cyt., s. 45.

20 B. Staniów, Biblioteka, dz. cyt., s. 56.

21 U. Juhanowicz, T. Wejcht, W. Witecki, dz. cyt., s. 46.

14

edytorów tekstów. Powinien także swobodnie posługiwać się drukarką, skanerem, rzutnikiem oraz innymi urządzeniami dostępnymi w bibliotece²².

Według międzynarodowych zaleceń IFLA/UNESCO: głównym zadaniem

bibliotekarza szkolnego jest wspieranie realizacji misji i celów szkoły (łącznie z procedurami ewaluacyjnymi), jak również rozwijanie i wdrażanie tych, które dotyczą biblioteki szkolnej. (...) bibliotekarz posiada wiedzę i umiejętności w zakresie dostarczania informacji i rozwiązywania problemów informacyjnych; jest również kompetentny w korzystaniu ze wszystkich źródeł zarówno drukowanych, jak i elektronicznych. Jego wiedza, umiejętności i kompetencje wychodzą naprzeciw oczekiwaniom specyficznego środowiska szkolnego. Ponadto bibliotekarz powinien popularyzować czytelnictwo i promować literaturę dziecięcą, media i kulturę²³.

Karta Nauczyciela określa podstawowe obowiązki nauczycieli, także nauczyciela bibliotekarza. Szczegółowe zadania nauczyciela bibliotekarza powinny znaleźć się w statucie szkoły. Do nich należą przede wszystkim:

organizacja i zarządzanie biblioteką, jej zbiorami i sprzętem,

dobra znajomość zbiorów biblioteczných,

rozpoznawanie potrzeb i zainteresowań użytkowników,

udostępnianie zasobów biblioteki,

udzielanie informacji biblioteczných, bibliograficznych i rzeczowych,

znajomość i stosowanie różnych metod rozwoju czytelnictwa,

pomoc nauczycielom w przygotowaniu materiałów do realizacji zajęć dydaktycznych,

współpraca z dyrekcją szkoły, nauczycielami i rodzicami,

informowanie nauczycieli o czytelnictwie uczniów,

(...),

edukacja kulturalna dzieci i młodzieży,

edukacja informacyjna,

kształcenie użytkowników informacji,

promocja zbiorów i biblioteki,

orientowanie się w rynku wydawniczym,

22Tamże, s. 43.

23Biblioteki szkolne. Wytyczne IFLA/UNESCO, oprac. T. P. Saetre i G. Willars pod auspicjami Sekcji

Bibliotek Szkolnych i Centrów Zasobów Informacji [online]. Warszawa 2003, s. 25 [dostęp 28 grudnia 2012].
Dostępny w World Wide Web: <http://bbc.uw.edu.pl/dlibra/doccontent?id=474&from=FBC>

15

znajomość literatury dla dzieci i młodzieży,

gromadzenie i ewidencja materiałów bibliotecznych,

selekcja i konserwacja zbiorów,

opracowanie formalne i rzeczowe zbiorów zgodnie z obowiązującymi przepisami,

organizowanie warsztatu informacyjnego,

umiejętność obsługi komputera i sprzętu audiowizualnego,

sprawne posługiwanie się technologią informacyjną,

prowadzenie dokumentacji bibliotecznej,

przygotowywanie planów pracy i sprawozdań,

orientowanie się w przepisach oświatowych²⁴.

Oprócz wyżej wymienionych obowiązków, nauczyciel bibliotekarz zobowiązany jest do realizacji uprawnień i obowiązków zawartych w Ustawie z dnia 7 IX 1991 r. o systemie oświaty. Poza tym obowiązuje go Kodeks pracy – ustawa z dnia 26 VI 1974 r. Zgodnie z powyższym, pracownik musi m.in. przestrzegać: regulaminu pracy i ustalonego w szkole porządku, przepisów oraz zasad bezpieczeństwa a także higieny pracy oraz przepisów przeciwpożarowych. Ponadto obowiązuje go dbanie o dobro szkoły oraz ochrony jej mienia²⁵.

W dzisiejszych czasach krąży bardzo wiele stereotypów na temat bibliotekarzy. Istnieje przekonanie, że w tym zawodzie pracują tylko kobiety a mężczyźni do tego zawodu nie nadają się. Często się słyszy, że wszystkie bibliotekarki to stare panny.

Wartykule Anety Firlej-Buzon zatytułowanym Jak wygląda bibliotekarka? zostały omówione wyniki ankiety przeprowadzonej w 2003 r. wśród studentów I roku Bibliotekoznawstwa Uniwersytetu Wrocławskiego oraz wśród bibliotekarzy zatrudnionych w różnego typu bibliotekach na terenie Dolnego Śląska. Opinie wszystkich respondentów (zarówno studentów jak i pracowników) pozwoliły na opisanie przeciętnego bibliotekarza. Według nich jest to wysoka, szczupła kobieta w średnim wieku. Ubrana jest w ponury sweter oraz szaroburą spódnicę. Jej twarz wygląda na zmęczoną oraz ma smutne spojrzenie. Bibliotekarka nie maluje się i nie nosi biżuterii. Charakterystycznym elementem jej wizerunku są okulary z grubymi

szkłami w niemodnych, dużych oprawkach. Ma staranną fryzurę, ale włosy są

24U. Juhanowicz, T. Wejcht, W. Witecki, dz. cyt., s. 47-48.

25Tamże.

16

przeważnie siwe. Często upina je w kok. Ulubionym obuwem są niemodne buty, koniecznie na płaskim obcasie²⁶.

W swoim artykule autorka wspomniała o badaniach z 2001 r. przeprowadzonych przez R. A. Kneale wśród 2377 bibliotekarzy z 11 krajów na całym świecie. Wynika z nich, że cechą charakterystyczną wszystkich bibliotekarek jest skłonność do ciągłego uciszania każdego, kto znajdzie się w ich otoczeniu²⁷. Oprócz tego, społeczeństwo dziwi się, że aby zostać bibliotekarzem, trzeba mieć specjalistyczne wykształcenie. W ich opinii, każdy może pracować w bibliotece bez wcześniejszego przygotowania.

Z kolei Bogumiła Staniów skupiła się na wizerunku bibliotekarza z punktu widzenia nauczycieli. Przeprowadziła ankietę wśród 90 uczestników studiów podyplomowych na kierunku bibliotekoznawstwo i informacja naukowa na Uniwersytecie Wrocławskim. Warto zwrócić uwagę na fakt, iż większość ankietowanych nigdy nie pracowała w bibliotece. Autorka swoje wyniki przedstawiła w 2008 r., w artykule Biblioteki szkolne i nauczyciele bibliotekarze w oczach nauczycieli przedmiotowych. Respondenci wskazali cechy idealnego bibliotekarza. Wśród najczęściej wymienianych znalazły się:

miły, życzliwy, uprzejmy (77 wskazań²⁸);

wykwalifikowany, profesjonalny, kompetentny (68);

komunikatywny, otwarty (49);

chętny do pomocy i współpracy (40) i inne. Nauczyciele najczęściej skarżyli się na:

nerwowość i brak cierpliwości (32);

niekompetencję (28);

nieuprzejmość a nawet wrogość (28) i inne²⁹.

Należy pamiętać o tym, że każda biblioteka szkolna jest inna. Na jej wizerunek składa się wiele czynników, jak chociażby warunki lokalowe, zbiory biblioteczne czy środowisko szkolne, jednak najważniejszy jest bibliotekarz. Od niego zależy czy biblioteka stanie się przyjaznym miejscem czy będzie omijana. Jak napisała Bogumiła Staniów: otwarta postawa bibliotekarza i jego zaangażowanie w pracę, niezależnie od

26A. Firlej-Buzon, Jak wygląda bibliotekarka?, „Poradnik Bibliotekarza” 2003, nr 9, s. 3-4.

27Tamże, s. 5.

28Podano liczbę wskazań, ponieważ nauczyciele mogli wymienić kilka cech.

29B. Staniów, Biblioteki szkolne i nauczyciele bibliotekarze w oczach nauczycieli przedmiotowych,

„Biblioteka w Szkole” 2008, nr 7-8, s. 3-4.

17

warunków, w jakich przyszło mu pracować, zawsze skutkują dobrą opinią i uznaniem u grona pedagogicznego, a to przekłada się na dobrą współpracę³⁰.

1.3. Ogólna charakterystyka użytkowników

Obecnie biblioteki szkolne postrzegane są jako placówki typowo dla uczniów, mające za zadanie spełnianie wyłącznie potrzeb lekturowych. Zapomina się, że wśród użytkowników znajdują się również nauczyciele, pracownicy administracji i obsługi, rodzice, absolwenci szkoły, członkowie społeczności lokalnej³¹. Poniżej przedstawiono charakterystykę niektórych grup użytkowników, którzy najczęściej korzystają z biblioteki szkolnej.

Uczniowie

Zainteresowania młodych czytelników ulegają zmianom. Spowodowane jest to rozwojem psychofizycznym. Pierwsze lata szkolne stanowią początkowy etap samodzielnej lektury. Jest to tzw. „wiek baśni”, w którym początkujący czytelnik najchętniej sięga po literaturę baśniową pobudzającą jego wyobraźnię. Chętnie czyta

skrócone wersje znanych utworów literackich a także z zainteresowaniem sięga po wiersze klasycznych poetów. Czytanie, dotychczas kojarzone z zabawą i przyjemnością, zaczyna być łączone z nauką i związanym z nią przymusem. Ta dwutorowość przyjemności czytania i przymusowej lektury towarzyszy czytelnikowi przez cały okres nauki³².

Między 11 a 14 rokiem życia, w tzw. średnim wieku szkolnym, wzrasta intensywność czytania. Jest to przejście do w pełni samodzielnej lektury. Zazwyczaj dziewczęta czytają więcej od chłopców i ich upodobania są wyraźnie zróżnicowane. Zauważalna jest spora skala zainteresowań. Uczniowie chętnie sięgają po młodzieżowe książki przygodowe lub obyczajowe. Z przyjemnością wracają także do baśni lub

30Tamże, s. 6.

31Standardy pracy biblioteki szkolnej [on-line]. Związek Nauczycielstwa Polskiego [dostęp 19 lutego 2013]. Dostępny w World Wide Web: <http://znp.edu.pl/media/files/5a7037946e6827b2a5d587d2bef37280.pdf>.

32R. Aleksandrowicz, Czytelnik w bibliotece szkolnej, [w:] Biblioteka szkolna – tendencje rozwoju: teoria i praktyka, praca zbior. pod red. L. Ippoldt, H. Kosętki i I. Pietrzakiewicz, Kraków 2009, s.101.

18

sięgają po powieści „dorosłe”. W tym okresie dzieci zaczynają identyfikować się z bohaterami książek, silnie przeżywając ich losy³³.

Zamiłowania czytelnicze młodzieży gimnazjalnej zaczynają być zbliżone do upodobań dorosłych. W tym okresie można zauważyć trzy nurty: szkolny (literatura obowiązkowa), spontaniczny (samodzielny wybór książek) oraz przedegzaminacyjny (dotyczący klasyki spoza kanonu lektur). Do najbardziej poczytnych książek wśród 15-latków można zaliczyć literaturę dla dzieci i młodzieży, w szczególności powieści obyczajowe i przygodowe. Ważną rolę odgrywa również fantastyka (choćby

popularne książki o wampirach). Oprócz wyżej wymienionych pozycji, gimnazjaliści deklarują sięganie po literaturę popularnonaukową³⁴.

Niezależnie od wieku czytelników, podstawowymi czynnikami kształtującymi ich wybory czytelnicze są: szkoła, dom rodzinny oraz rówieśnicy. Dotyczy to wszystkich wyżej opisanych grup użytkowników, niezależnie od wieku. W dzisiejszym świecie, przy wyborze książek, coraz większe znaczenie dla młodych ludzi ma rynek reklamy. Czytelników, oprócz przymusu lekturowego, do czytania skłania potrzeba relaksu i rozrywki. Tylko dla niewielkiej części młodzieży jest to sposób na spędzanie wolnego czasu³⁵.

Nie należy zapominać o tym, że istnieją duże różnice w zachowaniach czytelniczych młodzieży. Jest niewielka liczba osób, które można zaliczyć do tzw. intensywnych czytelników. Są oni odbiorcami zarówno ambitnej jak i popularnej literatury. Czytają po kilka bądź kilkanaście książek. Potrafią oni polecić tytuły ciekawych pozycji oraz uzasadnić swój wybór. Niestety, obok nich, w tych samych szkołach, występują osoby, które w ogóle nie czytają książek oprócz nielicznych lektur obowiązkowych³⁶.

Obok sprawnych uczniów, użytkownikami bibliotek skłonnych są również osoby mające problemy emocjonalne lub różne schorzenia fizyczne. Tacy czytelnicy z różnych powodów wymagają szczególnej uwagi i pomocy³⁷. Do tej grupy można zaliczyć uczniów:

zdolnych i wybitnie zdolnych,

33 Tamże, s. 101-102.

34 Tamże, s. 102.

35 Tamże, s. 103.

36 Tamże, s. 102-103.

37 Tamże, s. 104.

19

bez zdecydowanych zainteresowań poznawczych i czytelniczych,

mających trudności w nauce,

mających kłopoty z opanowaniem umiejętności czytania, dyslektyków,

niedostosowanych społecznie,

niepełnosprawnych³⁸.

Każda z wymienionych grup wymaga profesjonalnego podejścia ze strony bibliotekarza. Nauczyciel ten powinien być dobrze przygotowany do pracy z takimi osobami. Musi wiedzieć jak postępować w poszczególnych przypadkach, aby takim użytkownikom jak najlepiej pomóc i pokazać bibliotekę jako przyjazne środowisko. Jest to trudne zadanie tym bardziej, że każde dziecko jest inne i wymaga indywidualnej pracy. W przypadku dużej liczby czytelników wymagających szczególnej opieki ze strony bibliotekarza, przydatna jest pomoc biblioterapeuty, który będzie wiedział jak z takimi osobami pracować.

Ważne jest aby nauczyciel bibliotekarz, w miarę możliwości, jak najlepiej poznał obecnych oraz potencjalnych użytkowników swojej biblioteki. Jak napisała Małgorzata Augustyniak: każdy czytelnik wymaga indywidualnego podejścia, rozpoznania jego charakteru, specyfiki jego czytelniczych zachowań³⁹. Dzięki takim informacjom bibliotekarz może opracować plan pracy z czytelnikiem oraz dostosować adekwatne metody i techniki. W poznaniu uczniów przydatne mogą okazać się: obserwacja dziecka, rozmowa z nim, analiza jego karty czytelniczej i dokumentacji szkolnej, rozmowa z wychowawcą, rodzicami, rówieśnikami a także z pedagogiem czy psychologiem⁴⁰.

Nauczyciele

Nauczyciele są bardzo specyficzną grupą użytkowników. Biblioteka szkolna przede wszystkim stanowi dla

nich warsztat pracy. Bibliotekarze, w ramach swoich możliwości, pomagają wychowawcom w ich działaniach pedagogicznych, wspierają nauczycieli starających się o awans zawodowy oraz doskonalących się na różnego rodzaju kursach czy studiach podyplomowych. Nauczyciele mogą znaleźć w bibliotece np. obowiązujące przepisy prawne związane z oświatą. Ponadto, bibliotekarz gromadzi

38 J. Andrzejewska, Bibliotekarstwo szkolne: teoria i praktyka. T. II. Praca pedagogiczna biblioteki, Warszawa 1996, s. 43-47.

39 M. Augustyniak, Charakterystyka czytelnika ważną wskazówką w pracy bibliotekarza, „Biblioteka w Szkole” 2008, nr 3, s. 6.

40 Tamże.

20

materiały opracowane przez nauczycieli, które mogą się przydać innym wychowawcom⁴¹.

Danuta Saniewska podzieliła nauczycieli na 4 grupy ze względu na nauczanie pokrewnych przedmiotów, pełnienie funkcji wychowawcy, przygotowanie się do awansu zawodowego oraz stopień umiejętności posługiwania się technologią informacyjną. Autorka szczególną uwagę zwraca na ostatnie kryterium, które jest bardzo ważne ze względu na rozwój procesu dydaktyczno-wychowawczego. Nauczyciele w swojej pracy z uczniami coraz częściej sięgają po nowoczesne

technologie informacyjne⁴².

Do podstawowych usług dla nauczycieli oferowanych przez bibliotekarzy

szkolnych należą: udostępnianie własnych zbiorów oraz udzielanie informacji o literaturze dostępnej w innych bibliotekach. Wychowawcy mogą wypożyczać potrzebne materiały biblioteczne do domu a także całe zestawy zbiorów na lekcje dla uczniów. W wielu bibliotekach możliwe jest korzystanie z multimedialnych nośników

informacji (np. filmy na DVD, gry dydaktyczne itp.). Nauczyciele mogą wykorzystywać komputery dostępne w bibliotece do przygotowywania się do lekcji, korzystania z portali i programów edukacyjnych a także opracowywania dokumentacji szkolnej. Wychowawcy często prowadzą lekcje w bibliotece wykorzystując do tego komputery znajdujące się w czytelni⁴³.

Ważnym zadaniem biblioteki szkolnej jest współpraca z nauczycielami w przygotowywaniu uczniów do samokształcenia oraz efektywnego wyszukiwania, selekcjonowania i wykorzystywania informacji⁴⁴. Jadwiga Andrzejewska wymieniła następujące kompetencje pedagogów w zakresie współpracy z nauczycielem bibliotekarzem:

znajomość księgozbioru biblioteki szkolnej, szczególnie ważne jest zapoznanie się ze zbiorami dotyczącymi nauczanego przedmiotu i sprawowanej funkcji,

współpraca w gromadzeniu i selekcji zbiorów,

pomoc w tworzeniu warsztatu informacyjnego biblioteki (np. współudział w tworzeniu różnego rodzaju kartotek),

przygotowywanie uczniów do korzystania z informacji oraz rozwijanie ich kultury czytelniczej,

41D. Saniewska, *Vademecum współczesnego nauczyciela bibliotekarza*, Warszawa 2011, s. 93-95.

42Tamże, s. 93.

43Tamże, s. 94.

44Tamże, s. 94.

21

otaczanie szczególną opieką czytelnictwa klas najmłodszych w szkole podstawowej (np. organizowanie zbiorowych odwiedzin, podczas których dzieci mogą wypożyczyć książki),

współdziałanie z biblioteką w rozbudzaniu potrzeby czytania u uczniów stroniących od książki, wykrywanie przyczyn braku potrzeby czytania, kształtowanie nawyku korzystania z biblioteki szkolnej i innych bibliotek⁴⁵. Warto pamiętać o tym, że współpraca nauczycieli z bibliotekarzem ma miejsce

na wielu płaszczyznach. Przykładem może być wypożyczanie książek bądź atlasów przez nauczyciela do swojej pracowni. Poloniści mogą ustalać z bibliotekarzem kolejność omawiania lektur, aby uniknąć sytuacji, w której zabraknie lektur dla uczniów innych klas. Przykłady współpracy można mnożyć w nieskończoność ale i tak najważniejsze są wyniki uzyskane z tej wspólnej pracy.

Rodzice

Lidia Marzec w swoim artykule poświęconym pedagogizacji rodziców zauważyła bardzo ważną kwestię: informacja o tym, że rodzice mogą korzystać z biblioteki szkolnej i dzięki niej wzbogacić swoją wiedzę pedagogiczną, zbyt rzadko dociera do adresatów⁴⁶. Niestety, taka sytuacja ma miejsce w bardzo wielu bibliotekach szkolnych.

Bibliotekarz może nawiązać łączność z rodzicami na różne sposoby. Jednym z nich jest uczestnictwo w niektórych zebraniach Rady Rodziców. Na takich spotkaniach bibliotekarz informuje o pracy biblioteki a także proponuje różne formy pomocy bibliotece. Inną metodą dotarcia do rodziców jest kontakt za pośrednictwem uczniów. Przykładem może być zaproszenie rodziców na uroczystość, podczas której odbędzie się pasowanie pierwszoklasistów na czytelników. Jednak najlepszym sposobem dotarcia do rodziców są różnego rodzaju działania bibliotekarza podczas zebrań rodziców, tzw. wywiadówek. W trakcie takich spotkań bardzo łatwo można propagować literaturę dotyczącą wychowania dzieci w rodzinie, np. poprzez wystawy na korytarzu szkolnym czy chociażby krótkie przeglądy w klasach. Mogą to czynić również wychowawcy, np. dzięki materiałom dostarczonym przez bibliotekarza. Ważne jest też, aby biblioteka była otwarta dla rodziców w trakcie trwania wywiadówek, dzięki

45J. Andrzejewska, *Bibliotekarstwo szkolne: teoria i praktyka*. T. II. Praca, dz. cyt., s. 169.

46 L. Marzec, *Pedagogizacja rodziców zadaniem bibliotek szkolnych i pedagogicznych*, „Biblioteka w Szkole” 2011, nr 2, s. 5.

czemu będą mogli wypożyczyć książki lub w razie potrzeby porozmawiać z bibliotekarzem⁴⁷.

Według Jadwigi Andrzejewskiej warto organizować dla rodziców kiermasze książek, zwłaszcza jeśli zebranie rodziców przypada przed „Mikołajem”, gwiazdką lub Dniem Dziecka. Dzięki takiej akcji możliwe będzie wzbogacenie bibliotek domowych. Autorka proponowała także wygłaszanie odczytów o wychowaniu czytelniczym

w rodzinie, o sposobach zachęcania do czytania i doradztwie w wyborach czytelniczych. Taka forma ma szczególne miejsce na zebraniach dla rodziców młodszych dzieci⁴⁸.

Z kolei Lidia Marzec zachęcała bibliotekarzy do przedstawiania rodzicom księgozbioru biblioteki szkolnej. Dzięki temu rodzice zapoznają się z książkami, które mogą być pomocne w poszerzaniu wiedzy na temat problemów związanych z wychowaniem dzieci⁴⁹.

Współpraca z rodzicami jest bardzo ważna. Należy pamiętać o tym przede wszystkim ze względu na dobro dzieci ale również na korzyści płynące dla biblioteki. W większości szkół funkcjonuje Rada Rodziców, która może wspierać finansowo bibliotekę szkolną. Jeżeli rodzice będą widzieli, że bibliotekarz stara się, aby biblioteka stała się przyjaznym miejscem dla uczniów, organizuje różne ciekawe imprezy związane z promocją i zachęcaniem do czytania książek, to chętniej wesprze finansowo np. przy zakupie nowości bibliotecznych.

1.4. Rodzaje potrzeb czytelniczych

Potrzeba jest to przede wszystkim silnie odczuwane pragnienie⁵⁰. Powszechnie występuje wiele klasyfikacji potrzeb. Najczęściej dzieli się je na biologiczne (np. potrzeba zaspokojenia głodu) oraz społeczne. Te drugie wynikają z wyznawanych przez człowieka postaw i wartości.⁵¹ W literaturze można spotkać się także z innymi

47J. Andrzejewska, *Bibliotekarstwo szkolne: teoria i praktyka*. T. II. Praca, dz. cyt., s. 89-90.

48Tamże.

49L. Marzec, dz. cyt., s. 6.

50L. Drabik, *Słownik języka polskiego PWN*, Warszawa 2006, s. 721.

51M. Banacka, *Potrzeby społeczności lokalnych a biblioteka*, [w:] *Biblioteka w otoczeniu społecznym*, praca zbior. pod red. B. Zybert [on-line]. Warszawa 2000, s. 41 [dostęp 2 marca 2013]. Dostępny w World Wide Web: <http://bbc.uw.edu.pl/dlibra/doccontent?id=393&from=FBC>.

określeniami. Potrzeby biologiczne nazywane są potrzebami pierwotnymi a potrzeby społeczne zwane wtórnymi bądź psychologicznymi⁵².

Potrzeby czytelnicze, o których będzie mowa w tej części pracy, należy zaklasyfikować do grupy potrzeb społecznych. Czym są potrzeby czytelnicze? Cytując Zdzisławę Brzozowską, potrzeba czytelnicza jest zatem potrzebą, której zaspokojenie dokonuje się w złożonym procesie czytania, we swoistym współuczestnictwie książki i jej czytelnika. Przedmiotem realizacji czy też zaspokajania potrzeby czytelniczej jest książka (we wszystkich jej postaciach) i tylko książka, ale wtedy i tylko wtedy, kiedy jest czytana⁵³.

Występują różne rodzaje potrzeb czytelniczych. Wspomniana już Zdzisława Brzozowska wymienia przykłady ważniejszych potrzeb: poznawcze, estetyczne, ludyczne, samookreślenia, akceptacji społecznej oraz kompensacji⁵⁴. Bardzo podobny podział potrzeb przedstawili Elżbieta i Edmund Wnuk-Lipińscy. W swojej książce pt.: Problematyka kształtowania się potrzeb czytelniczych wyróżnili następujące typy:

- 1) potrzeba estetyczna (realizowana np. poprzez doznania emocjonalne, wzruszenia, poczucie piękna),
- 2) tożsamości (identyfikacja z bohaterami literackimi, poczucie przynależności do społeczeństwa, potrzeba rodząca się z obawy przed samotnością),
- 3) wzorów zachowań (poszukiwanie w książkach wzorów rozwiązań własnych problemów)
- 4) informacji o świecie zewnętrznym (tzw. potrzeba poznawcza),
- 5) akceptacji społecznej (w tym kontekście oznacza, że czytanie pewnych tytułów lub typów książek, ma charakter prestiżotwórczy; natomiast czytelnictwo innych pozycji niż te, które zostały narzucone przez standardy grupowe, może sprzyjać odrzuceniu danego czytelnika przez grupę; potrzeba powstaje z lęku przed odrzuceniem),
- 6) kompensacji (polega na pewnego rodzaju ucieczce przed codziennymi problemami w świat urojony, który istnieje tylko na kartach książki),
- 7) rozrywki⁵⁵ (jest zaspokajana np. poprzez humor zawarty w książkach).

52Z. Brzozowska, Z problematyki potrzeb czytelniczych, „Przegląd Biblioteczny” 1978, nr 2, s. 141.

53Tamże, s. 143.

54Tamże, s. 144.

55E. i E. Wnuk-Lipińscy, Problematyka kształtowania się potrzeb czytelniczych, Warszawa 1975, s. 24-26.

Klasyfikacja ta ma charakter uproszczony. Oznacza to, że tak naprawdę nie występują czyste typy wymienionych potrzeb. Autorzy zwracają uwagę na to, że mówiąc o potrzebach czytelniczych mają na myśli potrzeby odczuwane, nieważne czy są one zarazem uznawane czy też nie⁵⁶.

Jak napisała Małgorzata Augustyniak, wszystkie działania bibliotekarza powinny być nastawione na zaspokojenie potrzeb użytkowników biblioteki⁵⁷. Potrzeby te w dużej mierze wynikają z typu szkoły i realizowanych w niej programów. Jednak poziom usług oceniają osoby korzystające z biblioteki. W związku z tym konieczne jest zbadanie ich

opinii. Badanie można przygotować np. w formie ankiety. Rozpoznawaniu potrzeb służą także obserwacje użytkowników, uwagi i opinie nauczycieli o uczniach oraz statystyka biblioteczna⁵⁸. Jadwiga Andrzejewska proponuje przeprowadzenie raz w roku indywidualnego pomiaru aktywności czytelniczej uczniów. Uważa, że tradycyjny sposób prowadzenia statystyki jest zawodny, ponieważ nawet niewielka ilość osób tzw. „pożeraczy książek” ma znaczący wpływ na ogólną średnią wypożyczeń całej klasy a w każdej klasie znajdują się osoby w mniejszym lub większym stopniu stroniące od biblioteki⁵⁹.

Według Danuty Saniewskiej, zakres badań powinien obejmować: rzeczywiste oraz dotychczas niewyrażone potrzeby, stopień zadowolenia użytkowników z dotychczasowej działalności biblioteki i oferowanych przez nią usług oraz jakość zbiorów bibliotecznych. Autorka uważa, że badaniami powinni być objęci także potencjalni użytkownicy. Dzięki temu bibliotekarz będzie mógł poznać odpowiedź na pytanie: dlaczego te osoby nie korzystają z biblioteki? Uzyskane wyniki mogą wskazać bariery, których nauczyciel bibliotekarz nie jest świadomy. Dopiero wtedy będzie możliwe przygotowanie strategii działania biblioteki, której celem będzie zachęcenie opornych czytelników do skorzystania z jej usług⁶⁰.

Analiza zebranych materiałów (wyników ankiety, danych statystycznych, własnych obserwacji, oraz informacji pozyskanych od nauczycieli) umożliwi podział użytkowników na różne grupy o różnych potrzebach, np.:

potencjalni czytelnicy,

uczniowie o niskiej aktywności czytelniczej,

⁵⁶Tamże, s. 25.

⁵⁷M. Augustyniak, dz. cyt., s. 6.

⁵⁸D. Saniewska, dz. cyt., s. 102

⁵⁹J. Andrzejewska, Bibliotekarstwo szkolne: teoria i praktyka. T. II. Praca, dz. cyt., s. 150-151.

⁶⁰D. Saniewska, dz. cyt., s. 102-103.

25

użytkownicy mający podobne zainteresowania i pasje,

osoby preferujące określony rodzaj literatury.

Dzięki takiej wiedzy bibliotekarz może przygotować ofertę działań promocyjnych adekwatną do potrzeb użytkowników, bo tylko dzięki takim działaniom biblioteka przyciągnie uczniów. Należy pamiętać o tym, że korzystny obraz biblioteki wyniesiony ze szkoły będzie miał ogromne znaczenie na przyszłą kulturę czytelniczą młodych ludzi⁶¹.

61Tamże, s. 102-103.

26

Rozdział 2. Biblioteki Gimnazjum

oraz Szkoły Podstawowej im. Jana Pawła II w Brusach

2.1. Ogólna charakterystyka bibliotek

Pierwsze zapiski o istnieniu biblioteki w szkole podstawowej w Brusach pochodzą z 1947 roku. Jednak gromadzenie książek i ich przechowywanie zaczęło się już dwa lata wcześniej. Stan księgozbioru na koniec 1947 roku wynosił zaledwie 342 książki. Cały zbiór mieścił się w jednej szafie. Książki pochodziły głównie z darów, a przede wszystkim z Inspektoratu Szkolnego w Chojnicach⁶².

Początkowo budynek szkolny znajdował się przy ul. Szkolnej. Biblioteka znajdowała się w dwóch miejscach. Pierwsze dzieliła z pokojem nauczycielskim, drugie mieściło się na poddaszu w sali liczącej ok. 20 m². Sporą niedogodnością były kominy i piec znajdujące się w tym pomieszczeniu. Zajmowały dużo miejsca, a bibliotekarka miała problem z ustawieniem regałów tak, aby ułożyć wszystkie książki⁶³.

Pierwszą bibliotekarką była Felicja Przewoska. Pracowała do 1974 roku.

Następnie stanowisko to objęła Krystyna Rodzeń⁶⁴.

Fot. 1. Biblioteka w starej siedzibie szkoły przy ul. Szkolnej. Na zdjęciu – bibliotekarka Krystyna Rodzeń

Źródło: Fotografia z prywatnego archiwum Krystyny Rodzeń.

W 1984 roku szkoła przeniosła się do nowo wybudowanego gmachu przy ul. Ogrodowej 2. Od 1999 roku, w wyniku reformy oświaty, placówka stała się

62Informacja Krystyny Rodzeń.

63Tamże.

64Tamże.

27

sześcioklasową szkołą powszechną⁶⁵. Bardzo ważnym wydarzeniem dla całej społeczności szkolnej stał się rok 2000. W tym roku, 16 października, miała miejsce uroczystość nadania szkole imienia Jana Pawła II oraz poświęcenia sztandaru⁶⁶. Od tego momentu data 16 października jest dniem Święta Szkoły.

Biblioteka szkolna Gimnazjum w Brusach powstała 1 września 1999 roku wraz z utworzeniem szkoły⁶⁷. Placówka od początku korzysta z pomieszczeń i księgozbioru biblioteki szkoły podstawowej⁶⁸. Stan księgozbioru gimnazjum w pierwszym semestrze roku szkolnego 1999/2000 wynosił zaledwie 97 książek⁶⁹.

2.2. Warunki lokalowe

Biblioteki szkolne mieszczą się obecnie tylko w jednym pomieszczeniu. Kiedyś posiadały jeszcze czytelnię, która z powodu braku sal lekcyjnych została zlikwidowana⁷⁰. Niestety, warunki lokalowe nie są najlepsze. Panuje ciasnota i ciągły brak miejsca na nowo zakupione książki. Nie ma wyraźnego podziału na dwie oddzielne biblioteki. Jest jedno miejsce do wypożyczania książek a księgozbiór zgromadzony na regałach, z perspektywy czytelników, tworzy jedną całość. Oprócz tego, wyposażenie biblioteki (biurka, stoliki, krzesła, regały) wymaga wymiany na lepszy i nowocześniejszy.

Na przełomie stycznia i lutego 2006 roku przeprowadzono remont w bibliotece, w wyniku którego wymieniono okna, wykładzinę podłogową, pomalowano ściany⁷¹ oraz przestawiono regały z książkami, tak aby przygotować więcej miejsca na nowe zbiory⁷². Wykonano także nowe oznaczenia na regały według klasyfikacji UKD⁷³.

65Historia szkoły [on-line]. Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Brusach [dostęp 2 kwietnia 2013]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.spbrusy.pl/o-szkole/historia-szkoly>.

66 K. Ostrowski, Kartki z dziejów oświaty, [w:] Historia Brus i okolicy, praca zbior. pod red.

J. Borzyszkowskiego, Gdańsk-Brusy 2006, s. 970.

67Gimnazjum w Brusach: Sprawozdanie z działalności biblioteki szkolnej za I semestr roku szkolnego 1999/2000.

68Gimnazjum w Brusach: Sprawozdanie z działalności biblioteki szkolnej za I semestr roku szkolnego 2000/2001.

69Gimnazjum w Brusach: Sprawozdanie z działalności biblioteki szkolnej za I semestr roku szkolnego

1999/2000.

70Informacja Joanny Kołodziej.

71Gimnazjum w Brusach: Sprawozdanie z działalności biblioteki szkolnej za II semestr roku szkolnego

2005/06.

72Informacja Joanny Kołodziej.

73Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Brusach: Sprawozdanie z działalności biblioteki szkolnej za

II semestr roku szkolnego 2005/2006.

28

Pierwsze komputery w bibliotece szkolnej pojawiły się w 2002 roku. Wtedy utworzono Centrum Edukacji Medialnej. Placówka została wyposażona w 4 stanowiska komputerowe oraz 1 komputer dla bibliotekarek⁷⁴.

Kilka lat później powstało Internetowe Centrum Informacji Multimedialnej (ICIM), które działa od 2006 roku. Każda z bibliotek szkolnych dostała wtedy 4 komputery wraz z edukacyjnym oprogramowaniem multimedialnym oraz wielofunkcyjne urządzenie sieciowe (skaner, drukarka oraz kopiarka laserowa). Inwestycja ta możliwa była dzięki projektowi Ministerstwa Edukacji Narodowej, który był współfinansowany przez Europejski Fundusz Społeczny⁷⁵. Akcja służy przede wszystkim uczniom i nauczycielom poprzez umożliwienie darmowego dostępu do Internetu co miało ułatwić indywidualne zdobywanie i przetwarzanie informacji. Zadaniem ICIM jest również stworzenie szans na promocję szkoły i biblioteki w środowisku lokalnym⁷⁶.

Uczniowie chętnie przychodzą do biblioteki aby w wolnym czasie skorzystać z Internetu a nauczyciele szkoły podstawowej często drukują dyplomy oraz świadectwa⁷⁷. ICIM cieszy się sporą popularnością wśród uczniów, co spowodowało, że biblioteka przestała być oazą ciszy i spokoju⁷⁸.

Fot. 2. Wnętrze biblioteki

Fot. 3. Internetowe Centrum Informacji Multimedialnej

Źródło: Fotografie ze zbiorów Szkoły Podstawowej im. Jana Pawła II w Brusach

74Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Brusach: Sprawozdanie z działalności biblioteki szkolnej za

I semestr roku szkolnego 2002/2003.

75Internetowe Centrum Informacji Multimedialnej, „To i Owo o Nas” 2007, s. 24.

76Tamże, s. 24.

77Informacja Joanny Kołodziej.

78Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Brusach: Sprawozdanie z działalności biblioteki szkolnej za

I semestr roku szkolnego 2002/2003.

29

2.3. Zbiory

Księgozbiór w bibliotece sukcesywnie powiększa się. Stan księgozbioru Szkoły Podstawowej im. Jana Pawła II w Brusach na koniec 2012 roku wynosił 15 926 egzemplarzy⁷⁹. Wzrost liczby książek w latach 1999-2012⁸⁰ pokazuje poniższy wykres:

Wykres 1. Wzrost liczby książek w bibliotece szkoły podstawowej w latach 1999-2012

Źródło: Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Brusach: Sprawozdania semestralne z działalności biblioteki szkolnej w latach 1999-2012.

W latach 2005-2012 z placówki ubyło ponad 300 egzemplarzy książek zaczytanych, zagubionych oraz nieaktualnych⁸¹. W roku szkolnym 2000/2001 w bibliotece przybyło 651 książek a zubytkowano 83 egzemplarzy⁸². Warto wspomnieć, że rok wcześniej również zakupiono sporo nowości wydawniczych. Okazuje się, że było to spowodowane zmianą na stanowisku dyrektora szkoły. W poprzednich latach zdarzało się, że na zakup nowych książek do biblioteki przeznaczano zaledwie 100 zł na cały rok szkolny. Obecnie biblioteka na zakup nowości wydawniczych pozyskuje fundusze z różnych źródeł. Należą do nich przede wszystkim środki pozyskane od Rady

⁷⁹Informacja Joanny Kołodziej.

⁸⁰Dotyczy roku szkolnego.

⁸¹Informacja Joanny Kołodziej.

⁸²Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Brusach: Sprawozdanie z działalności biblioteki szkolnej za I semestr roku szkolnego 2000/2001 oraz Sprawozdanie z działalności biblioteki szkolnej za II semestr 2000 r.

30

Rodziców, dary od wydawnictw, osób prywatnych, różnych organizacji oraz rabaty od wydawcy za dokonanie zakupu książek⁸³.

Stan księgozbioru Gimnazjum w Brusach na koniec 2012 roku wynosił 2 768 egzemplarzy. Wzrost liczby książek w latach 2000-2012⁸⁴ pokazuje poniższy wykres.

Wykres 2. Wzrost liczby książek w bibliotece gimnazjum w latach 2000-2012

Źródło: Gimnazjum w Brusach: Sprawozdania semestralne z działalności biblioteki szkolnej w latach 2000-2012.

Z wykresu wynika, że stale rośnie liczba książek znajdujących się w bibliotece. Placówka ta na zakup nowości bibliotecznych pozyskuje fundusze z takich samych źródeł co szkoła podstawowa⁸⁵.

Biblioteki szkolne, ze względu na pełnioną funkcję, gromadzą przede wszystkim lektury, literaturę popularnonaukową, metodyczną a także, w ramach swoich możliwości finansowych, sporo literatury beletrystycznej. Szkoła podstawowa szczególną wagę przywiązuje również do gromadzenia zbiorów dotyczących Jana Pawła II – patrona szkoły⁸⁶.

⁸³Informacja Joanny Kołodziej.

⁸⁴Dotyczy roku szkolnego.

⁸⁵Informacja Bogumiły Klonowskiej.

⁸⁶Informacja Joanny Kołodziej.

31

Oprócz książek, biblioteki przechowują w swoich zbiorach czasopisma, podręczniki, broszury oraz środki audiowizualne. Szczegółowe informacje zostały przedstawione na poniższych wykresach.

Wykres 3. Struktura zbiorów w bibliotece szkoły podstawowej

Źródło: Informacja Joanny Kołodziej.

Wykres 4. Struktura zbiorów w bibliotece gimnazjum

Źródło: Informacja Bogumiły Klonowskiej.

W procesie gromadzenia zbiorów obie biblioteki ściśle ze sobą współpracują. Starają się nie dublować zakupionych książek, a wręcz uzupełniać je w taki sposób, aby spełniały oczekiwania użytkowników. Wszyscy użytkownicy mogą korzystać zarówno ze zbiorów szkoły podstawowej, jak i gimnazjum⁸⁷.

W ciągu ostatnich lat na terenie gminy Brusy miała miejsce akcja pod nazwą „Podręcznik zapewnia szkoła”. Zgodnie z uchwałą Rady Miejskiej Nr VI-73/03 z dnia 15 września 2003 roku gmina ze swojego budżetu przekazywała środki finansowe na zakup podręczników dla uczniów. Programem zostali objęci uczniowie klas II-VI szkół

⁸⁷Informacja Bogumiły Klonowskiej.

podstawowych oraz wszyscy gimnazjaliści. Celem tej akcji było zaopatrzenie bibliotek szkolnych w odpowiednią ilość podręczników docelowo dla każdego ucznia. Co roku bibliotekarki zamawiały nowe podręczniki aby uczniowie mogli wypożyczyć z biblioteki jak najbardziej kompletny zestaw książek potrzebnych do nauki. Dzięki temu programowi rodzice zostali odciążeni finansowo⁸⁸. Zakupione podręczniki wchodziły w skład księgozbioru biblioteki szkolnej (mają swoją oddzielną księgę inwentarzową). Bibliotekarki miały za zadanie zamawiać książki, inwentaryzować oraz wypożyczać je rodzicom uczniów⁸⁹ (w przypadku szkoły podstawowej) oraz gimnazjalistom. Pod koniec roku szkolnego przyjmowały podręczniki i wypożyczały je kolejnym uczniom⁹⁰. Przez cały czas trwania programu, zgodnie z ustaleniami Rad Pedagogicznych i dyrektorów szkół, nie tworzono nowych wykazów podręczników. Dzięki temu zakupione podręczniki mogły służyć uczniom przez kilka lat⁹¹.

W roku szkolnym 2002/2003 zakupiono do biblioteki szkolnej program komputerowy MOL 2000+⁹² (później zakupiono nowszą wersję – Mol Optivum). Przez następnych kilka lat kontynuowano komputeryzację księgozbioru, którą zakończono

w roku szkolnym 2005/2006⁹³. Gimnazjum zakupiło do biblioteki program

komputerowy w kwietniu 2012 roku. Jest to program o nazwie Biblioteka z firmy Progman. Do końca czerwca udało się skatalogować cały księgozbiór biblioteczny⁹⁴. Obecnie w obu bibliotekach na bieżąco wprowadzane są do programu wszystkie nowości wydawnicze, które zostały zakupione do biblioteki. Z powodu braku środków finansowych, biblioteka nie posiada odpowiedniego sprzętu, który pozwoliłby na wypożyczanie książek z wykorzystaniem programu bibliotecznego. Aby było to możliwe, potrzebna jest drukarka do kodów kreskowych oraz specjalny czytnik.

⁸⁸ Podręcznik zapewnia szkoła [on-line]. Miasto i Gmina Brusy [dostęp 4 kwietnia 2013]. Dostępny w World Wide Web:

<http://www.brusy.pl/?a=22&lg=pl&id=7387&szukaj=podr%EAcznik%20zapewnia%20szko%B3a>.

⁸⁹Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Brusach: Sprawozdanie z działalności biblioteki szkolnej za

I semestr roku szkolnego 2008/2009.

⁹⁰Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Brusach: Sprawozdanie z działalności biblioteki szkolnej za

II semestr roku szkolnego 2008/2009.

⁹¹Podręcznik, dz. cyt. [dostęp 4 kwietnia 2013]

⁹²Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Brusach: Sprawozdanie z działalności biblioteki szkolnej za I semestr roku szkolnego 2002/2003.

⁹³Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Brusach: Sprawozdanie z działalności biblioteki szkolnej za

I semestr roku szkolnego 2005/2006.

⁹⁴Gimnazjum w Brusach: Sprawozdanie z działalności biblioteki szkolnej za II semestr roku szkolnego 2011/2012.

Aktualnie bibliotekarki wypożyczają książki tradycyjną metodą czyli za pomocą odpowiednich kart książek i czytelników⁹⁵.

W szkole podstawowej szczególne znaczenie ma Biblioteka Papieska, która znajduje się w Izbie Pamięci. Zgromadzono w niej pamiątki, książki oraz prace plastyczne dotyczące patrona. Sporo darów przekazali ksiądz prałat, burmistrz oraz Rada Rodziców. Uroczyste otwarcie i poświęcenie Izby Pamięci Jana Pawła II odbyło się 3 kwietnia 2006 roku – w pierwszą rocznicę śmierci papieża⁹⁶. Biblioteka papieska na bieżąco jest uzupełniana o nowe pozycje. Wszystkie książki związane z Janem Pawłem II, jakie dotychczas zakupiła biblioteka szkolna, wchodzi w skład księgozbioru biblioteki ale przechowywane są w Izbie Pamięci⁹⁷.

Fot. 4. Dzieci zwiedzają nowo otwartą Izbę Pamięci Jana Pawła II

Źródło: Fotografia ze zbiorów Szkoły Podstawowej im. Jana Pawła II w Brusach.

2.4. Warsztat informacyjny bibliotekarza

Warsztat informacyjny obu bibliotek to przede wszystkim kartoteki, które na bieżąco są uzupełniane. Należą do nich teczki z notatkami związanymi z regionem, ważnymi wydarzeniami, okolicznościowymi świętami oraz rocznicami a także promocją książki i czytelnictwa. Te informacje wykorzystywane są głównie do tworzenia gazetek ściennych⁹⁸. Ponadto biblioteka gimnazjum gromadzi również dane dotyczące egzaminu gimnazjalnego. Z kolei biblioteka szkoły podstawowej szczególną

⁹⁵Informacja Joanny Kołodziej.

96Rok po śmierci Papieża, „To i Owo o Nas” 2006, s. 15-16.

97Informacja Joanny Kołodziej.

98Tamże.

34

wagę przywiązuje do wszelkich informacji związanych z sylwetką patrona szkoły.

Zbiera także materiały dla nauczycieli.

Biblioteka gimnazjum, podobnie jak szkoły podstawowej, gromadzi i przechowuje kartoteki związane z wybitnymi postaciami oraz ważnymi wydarzeniami. Ponadto kolekcjonuje informacje dotyczące egzaminu gimnazjalnego oraz materiały dla nauczycieli.

W księgozbiorze podręcznym znalazły się wszelkiego rodzaju encyklopedie, słowniki, literatura popularnonaukowa, wydania albumowe oraz atlasy zarówno szkoły podstawowej jak i gimnazjum. Nie ma wyraźnego podziału na dwie biblioteki.

W bibliotece szkolnej znajduje się tradycyjny katalog kartkowy, który nadal jest wykorzystywany – pomimo, że opisy wszystkich książek zostały już wprowadzone do komputerowego programu bibliotecznego. Wspomniany katalog jest podzielony na dwie części. Jedna dotyczy zbiorów szkoły podstawowej a druga należy do gimnazjum. Każda z tych dwóch bibliotek ma wyodrębniony katalog alfabetyczny i rzeczowy.

Źródło: Fotografia ze zbiorów Gimnazjum w Brusach.

Każda z bibliotek prowadzi osobną dokumentację. Jedynie regulamin korzystania z biblioteki oraz z Internetowego Centrum Informacji Multimedialnej jest ten sam. Obie placówki prowadzą własny dziennik pracy biblioteki, plan pracy biblioteki, księgę inwentarzową oraz wszelkiego rodzaju statystyki⁹⁹.

⁹⁹Informacja Bogumiły Klonowskiej.

35

2.5. Personel

Obecnie w bibliotece Szkoły Podstawowej im. Jana Pawła II w Brusach pracują dwie panie. Joanna Kołodziej zatrudniona jest od 1984 roku. Ukończyła 5-letnie studia na kierunku bibliotekoznawstwo i informacja naukowa w Gdańsku oraz Podyplomowe Studium Polonistyczne w Gdańsku. Oprócz tego, że jest bibliotekarką, również uczy języka polskiego w klasach IV-VI. Druga bibliotekarka – Beata Rudnik – pracuje w bibliotece od 2003 roku. Skończyła 5-letnie studia w Gdańsku na kierunku filologia polska ze specjalizacją bibliotekoznawstwo i informacja naukowa. Ponadto ma uprawnienia do nauczania języka angielskiego. Oprócz pracy w bibliotece, uczy języka polskiego i angielskiego w klasach IV-VI¹⁰⁰.

Bibliotekarki realizują zadania wynikające z planu pracy biblioteki oraz programu wychowawczego szkoły¹⁰¹. Ponadto podejmują różne działania na rzecz szkoły. Dokumentują działalność szkoły oraz osiągnięcia uczniów. Sporządzają oraz korygują notatki prasowe, a następnie wysyłają je do mediów. Przygotowują także materiały do zredagowania gazetki szkolnej oraz kroniki¹⁰². Uczestniczą w redagowaniu biuletynu „To i Owo o Nas”¹⁰³.

Od 2002 roku Joanna Kołodziej koordynowała działania realizowane w ramach akcji Szkoła z klasą¹⁰⁴. Był to program zorganizowany z inicjatywy „Gazety Wyborczej” i Centrum Edukacji Obywatelskiej¹⁰⁵. W trzecim roku akcji rozpoczął się program LEGO, COGITO, AGO, w ramach którego rozwijano następujące umiejętności uczniów: czytanie ze zrozumieniem, twórcze myślenie oraz działania społeczne¹⁰⁶. W roku szkolnym 2005/2006 bibliotekarki stworzyły prezentację w programie PowerPoint dokumentującą udział i działania szkoły w ramach wspomnianego

programu¹⁰⁷.

¹⁰⁰Informacja Joanny Kołodziej.

¹⁰¹Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Brusach: Sprawozdanie z działalności biblioteki szkolnej za

II semestr roku szkolnego 2011/2012.

¹⁰²Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Brusach: Sprawozdanie z działalności biblioteki szkolnej za

I semestr roku szkolnego 2011/2012.

103 Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Brusach: Sprawozdanie z działalności biblioteki szkolnej za

I semestr roku szkolnego 2005/2006.

104 Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Brusach: Sprawozdanie z działalności biblioteki szkolnej za

I semestr roku szkolnego 2002/2003.

105 Poprzednie edycje [on-line]. Centrum Edukacji Obywatelskiej [dostęp 17 kwietnia 2013]. Dostępny

w World Wide Web: <http://www.ceo.org.pl/pl/szkolazklasa2zero/news/poprzednie-edycje>. 106 Tamże.

107 Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Brusach: Sprawozdanie z działalności biblioteki szkolnej za I semestr roku szkolnego 2005/2006.

36

W następnych latach Joanna Kołodziej koordynowała działania w kolejnych edycjach akcji: Nauczyciel z klasą¹⁰⁸ oraz Uczniowie z klasą¹⁰⁹.

Bibliotekarki współorganizowały wiele uroczystości szkolnych, np. rozpoczęcie roku szkolnego 2005/2006, wręczenie stypendiów Burmistrza Brus¹¹⁰, apel z okazji II rocznicy śmierci Patrona oraz rocznicy Konstytucji 3 Maja¹¹¹ i wiele innych.

Uczestniczyły w przygotowaniu obchodów stulecia urodzin Anny Łajming. Przygotowały wystawę oraz liczne konkursy¹¹². Wzięły udział w organizowaniu gminnych obchodów Roku Chopinowskiego¹¹³.

Co roku bibliotekarki biorą udział w organizacji uroczystości Święta Szkoły. Przeprowadzają konkursy szkolne związane z postacią Patrona¹¹⁴. Do najciekawszych można zaliczyć: wykonanie albumu Pielgrzymki Jana Pawła II do Ojczyzny¹¹⁵ czy kartki z życzeniami dla Ojca Świętego z okazji rocznicy pontyfikatu¹¹⁶. Przygotowują także program artystyczny na uroczyste apele. W roku szkolnym 2011/2012 zorganizowano apel pod hasłem Jan Paweł II naszym nauczycielem¹¹⁷.

Joanna Kołodziej uczestniczy w przygotowaniu i przeprowadzeniu sprawdzianu szóstoklasistów¹¹⁸. Wspomniana bibliotekarka jest również polonistką, w związku z tym, w przypadku próbnych sprawdzianów, bierze udział w sprawdzaniu arkuszy egzaminacyjnych¹¹⁹.

Bibliotekarki przygotowują i współorganizują wiele różnych konkursów, nie tylko czytelniczych i literackich. Jednym z najważniejszych był zorganizowany wraz

¹⁰⁸Tamże.

¹⁰⁹Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Brusach: Sprawozdanie z działalności biblioteki szkolnej za

I semestr roku szkolnego 2007/2008.

¹¹⁰Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Brusach: Sprawozdanie z działalności biblioteki szkolnej za

I semestr roku szkolnego 2005/2006.

¹¹¹Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Brusach: Sprawozdanie z działalności biblioteki szkolnej za

II semestr roku szkolnego 2006/2007.

112 Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Brusach: Sprawozdanie z działalności biblioteki szkolnej za

II semestr roku szkolnego 2003/2004.

113 Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Brusach: Sprawozdanie z działalności biblioteki szkolnej za

114 Tamże.

115 Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Brusach: Sprawozdanie z działalności biblioteki szkolnej za

I semestr roku szkolnego 2001/2002.

116 Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Brusach: Sprawozdanie z działalności biblioteki szkolnej za

I semestr roku szkolnego 2004/2005.

117 Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Brusach: Sprawozdanie z działalności biblioteki szkolnej za

I semestr roku szkolnego 2011/2012.

118 Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Brusach: Sprawozdanie z działalności biblioteki szkolnej za

II semestr roku szkolnego 2010/2011.

119 Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Brusach: Sprawozdanie z działalności biblioteki szkolnej za I semestr roku szkolnego 2011/2012.

37

z polonistkami gminny konkurs ortograficzny pt. Z ortografią za Pan Brat¹²⁰. Odbywał się on co roku w latach 2003-2008¹²¹.

W bibliotece zorganizowano wiele ciekawych akcji i konkursów. W 2003 roku przygotowano konkurs pt. Z życia szkoły – piszę list do ulubionego czasopisma¹²². Kilka lat później, w 2009 roku, wraz z innymi nauczycielami przygotowano półfinał Ogólnopolskiego Konkursu Wiedzy o Patronie Janie Pawle II. W następnym roku zorganizowano i przeprowadzono akcję Mistrz dobrych manier¹²³. W kolejnych latach miały miejsce konkursy dotyczące zasad savoir-vivre`u.

Biblioteka szkolna w 2000 roku włączyła się do akcji zorganizowanej przez „Kurier Chojnicki”. Dotyczyła ona pomocy dla dzieci z Łotwy, dla których zebrano 124 książki¹²⁴. W roku szkolnym 2003/2004 bibliotekarki współpracowały z gromadami zuchów, które działały przy szkole podstawowej. Działania te miały miejsce szczególnie przy okazji zdobywania sprawności bibliotekarskich¹²⁵.

Na początku powstania gimnazjum, wszelkim pracami bibliotekarskimi zajmowały się panie ze szkoły podstawowej. Bibliotekarką w nowo powstałej szkole została Bogumiła Klonowska. W bibliotece pracuje od 2001 roku. Skończyła 5-letnie studia z historii w Słupsku, następnie podyplomowe na kierunku bibliotekoznawstwo

itechnik informacyjny w Warszawie z siedzibą w Radomiu¹²⁶.

Biblioteka gimnazjum nie prowadzi tak wielu działań co szkoła podstawowa. W gimnazjum zatrudniona jest tylko jedna bibliotekarka, w związku z tym większość swojego czasu przeznaczają na obsługiwanie użytkowników oraz katalogowanie nowości bibliotecznych.

W ramach swoich możliwości bibliotekarka promuje czytelnictwo oraz bibliotekę. Działania te zostały przedstawione w podrozdziale Promocja bibliotek i czytelnictwa wśród użytkowników. Ponadto współorganizuje z nauczycielami

120 Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Brusach: Sprawozdanie z działalności biblioteki szkolnej za

II semestr roku szkolnego 2007/2008.

121 Informacja Joanny Kołodziej.

122 Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Brusach: Sprawozdanie z działalności biblioteki szkolnej za

II semestr 2002 roku

123 Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Brusach: Sprawozdanie z działalności biblioteki szkolnej za

II semestr roku szkolnego 2009/2010.

124 Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Brusach: Sprawozdanie z działalności biblioteki szkolnej za

II semestr 2000 r.

125 Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Brusach: Sprawozdanie z działalności biblioteki szkolnej za

II semestr roku szkolnego 2003/2004.

126 Informacja Bogumiły Klonowskiej.

38

polonistami wiele ciekawych konkursów, np.: Ziemia moim przyjacielem¹²⁷, Działalność Jana Pawła II¹²⁸, Życie i twórczość Hieronima Derdowskiego¹²⁹ oraz Piękno przyrody w literaturze¹³⁰.

Bogumiła Klonowska kilka razy w roku przygotowuje interesujące gazetki ścienne. Do najciekawszych można zaliczyć m.in.: Post na Kaszubach¹³¹, Boże Narodzenie na Kaszubach¹³², Kalendarium pontyfikatu Jana Pawła II¹³³ oraz Rok 2004

– rokiem Witolda Gombrowicza¹³⁴. Poza tym bibliotekarka wykonała gazetki upamiętniające śmierć Jana Pawła II¹³⁵ a także katastrofę smoleńską¹³⁶.

W latach 2004/2005 oraz 2008/2009 bibliotekarka przeprowadziła wśród

uczniów ankiety na temat biblioteki szkolnej oraz czytelnictwa¹³⁷. Do badań wytypowała z każdego rocznika po jednej klasie miejscowej oraz po jednej

zamiejscowej. Obie ankiety przeprowadziła na godzinach wychowawczych, następnie analizę wyników oraz wnioski przedstawiła na gazetce ściennej¹³⁸.

Bogumiła Klonowska uczestniczy w przygotowaniu i przeprowadzeniu egzaminów gimnazjalnych. Ponadto, w przypadku próbnych egzaminów, pomaga również przy sprawdzaniu arkuszy egzaminacyjnych¹³⁹.

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 26 lutego 2002 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół, do programu nauczania w szkole podstawowej i gimnazjum wprowadzono m.in. ścieżkę edukacja czytelnicza

127Gimnazjum w Brusach: Sprawozdanie z działalności biblioteki szkolnej za II semestr roku szkolnego

2003/2004.

128Gimnazjum w Brusach: Sprawozdanie z działalności biblioteki szkolnej za I semestr roku szkolnego

2006/07.

129Gimnazjum w Brusach: Sprawozdanie z działalności biblioteki szkolnej za I semestr roku szkolnego

2002/2003.

130Gimnazjum w Brusach: Sprawozdanie z działalności biblioteki szkolnej za II semestr roku szkolnego

2005/06.

131Tamże.

132Tamże.

133Gimnazjum w Brusach: Sprawozdanie z działalności biblioteki szkolnej za I semestr roku szkolnego 2008/09.

134Gimnazjum w Brusach: Sprawozdanie z działalności biblioteki szkolnej za I semestr roku szkolnego

2004/05.

135Gimnazjum w Brusach: Sprawozdanie z działalności biblioteki szkolnej za I semestr roku szkolnego 2009/10.

136Gimnazjum w Brusach: Sprawozdanie z działalności biblioteki szkolnej za II semestr roku szkolnego

2010/11.

137Gimnazjum w Brusach: Sprawozdanie z działalności biblioteki szkolnej za II semestr roku szkolnego

2008/09.

138Gimnazjum w Brusach: Sprawozdanie z działalności biblioteki szkolnej za II semestr 2004/05.

139Informacja Bogumiły Klonowskiej.

39

i medialna¹⁴⁰. W ramach realizacji tego przedsięwzięcia bibliotekarki z obu szkół przeprowadzały zajęcia biblioteczne. Wspomniane rozporządzenie szczegółowo określało treści nauczania. Zadaniem biblioteki było również gromadzenie materiałów niezbędnych do realizacji nowo powstałych ścieżek edukacyjnych¹⁴¹. Od września 2003 roku, w szkole podstawowej realizowany był autorski program ścieżki edukacja czytelnicza i medialna, przygotowany przez Joannę Kołodziej¹⁴². W roku 2009 zaprzestano realizacji tej ścieżki z powodu zmiany podstawy programowej. Uczniowie, którzy rozpoczynali naukę w IV klasie (w przypadku szkoły podstawowej) lub w I klasie gimnazjum nie uczestniczyli już w zajęciach w ramach omawianej ścieżki. Natomiast pozostałych uczniów obowiązywała jeszcze stara podstawa programowa¹⁴³. Obecnie w szkołach

nie ma obowiązku przeprowadzania lekcji bibliotecznych. Cierpią na tym głównie uczniowie, którym ograniczono kontakt z bibliotekarzem.

2.6. Użytkownicy bibliotek

Zgodnie z Regulaminem Biblioteki, z placówki mogą korzystać wszyscy uczniowie i nauczyciele obu szkół. Ci ostatni, przychodzą do biblioteki głównie w celu skorzystania z komputera i wydrukowania potrzebnych materiałów. Oczywiście, są też nauczyciele, którzy przychodzą wypożyczyć książkę. Najczęściej sięgają po lektury lub literaturę metodyczną, które wykorzystują na lekcjach.

Uczniowie korzystają z biblioteki szczególnie w celu wypożyczenia obowiązkowych lektur. Jest spora część osób, która chętnie sięga po literaturę beletrystyczną oraz popularnonaukową. W wolnym czasie, w celach rozrywkowych, młodzi czytelnicy, szczególnie chłopcy, przychodzą skorzystać z komputera.

140Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 26 lutego 2002 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół, zał. nr 2, [w:] Dz.U. 2002 nr 51 poz. 458, s. 3603-3616 [on-line]. Internetowy System Aktów Prawnych [dostęp 12 kwietnia 2013]. Dostępny w World Wide Web: <http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20020510458>.

141Gimnazjum w Brusach: Sprawozdanie z działalności biblioteki szkolnej za I semestr roku szkolnego 2001/2002.

142Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Brusach: Sprawozdanie z działalności biblioteki szkolnej za I semestr roku szkolnego 2003/2004.

143Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 23 grudnia 2008 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół, zał. nr 2, [w:] Dz.U. 2009 nr 4 poz. 17, s. 208 [on-line]. Internetowy System Aktów Prawnych [dostęp 12 kwietnia 2013]. Dostępny w World Wide Web: <http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20090040017>.

40

Z biblioteki korzystają także uczniowie z Zespołu Edukacyjno-Terapeutycznego, działającego przy szkole podstawowej. Należy do niego kilka osób z różnego rodzaju upośledzeniami. Czasami dzieci te przychodzą do biblioteki, głównie w celu wypożyczenia książki.

Bibliotekarki prowadzą statystykę wypożyczeń książek przez uczniów. Należy pamiętać o tym, że w każdej szkole są tzw. „pożeracze książek” oraz „oporni”. W związku z tym, średnia wypożyczeń danej klasy nigdy nie będzie w pełni wiarygodna. Najlepszą metodą jest statystyka indywidualna, jednak jest to bardzo pracochłonne, szczególnie przy tak dużej liczbie użytkowników. Poniżej przedstawiłam dane statystyczne dotyczące obu szkół.

Wykres 5. Średnia wypożyczeń książek na 1 ucznia
szkoły podstawowej w latach 1999-2012

Źródło: Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Brusach: Sprawozdania semestralne z działalności biblioteki szkolnej w latach 1999-2012.

W szkole podstawowej należy zwrócić uwagę na fakt, iż pierwszoklasiści mogą korzystać z biblioteki dopiero w drugim semestrze. Po dokładnym przeanalizowaniu sprawozdań, można zauważyć, że starsi uczniowie znacznie więcej książek wypożyczają w pierwszym semestrze. W latach 2003-2012 średnia wypożyczeń na 1 ucznia wносиła ponad 14 książek. Z wykresu wynika, że statystyka wypożyczeń utrzymuje się mniej więcej na tym samym poziomie. Może to oznaczać, że w latach 1999-2012 potrzeby użytkowników związane z czytelnictwem nie uległy zmianie. Średnia wypożyczeń na 1 ucznia może być miarą stopnia realizacji potrzeb użytkowników.

41

Wykres 6. Średnia wypożyczeń książek na 1 ucznia gimnazjum w latach 1999-2012

Źródło: Gimnazjum w Brusach: Sprawozdania semestralne z działalności biblioteki szkolnej w latach 1999 - 2012.

W Gimnazjum sytuacja wygląda trochę inaczej, ponieważ szkoła ta jest stosunkowo młodą placówką. Na początku zakup zbiorów musiała ograniczyć wyłącznie do lektur oraz pozycji popularno-naukowych. Dopiero później, w miarę możliwości, mogła zakupić książki beletrystyczne, które czytelnicy chętniej czytają niż lektury. Uczniowie szkoły podstawowej średnio wypożyczają znacznie więcej książek niż gimnazjaliści, którzy w ciągu całego roku wypożyczają około pięciu książek. Trudno powiedzieć, czy to dużo, czy mało, ponieważ nie wiadomo ile osób wypożyczyło zaledwie kilka książek a ile uczniów przeczytało ich kilkadziesiąt. Oczywiście, nie można zakładać, że liczba wypożyczonych pozycji jest równa liczbie przeczytanych książek. Sporo uczniów korzysta również z innych bibliotek oraz posiada własny księgozbiór.

Fot. 6. Uczniowie podczas wypożyczania książek w bibliotece.

Na zdjęciu bibliotekarka – Bogumiła Klonowska

Źródło: Fotografia ze zbiorów Gimnazjum w Brusach.

42

Warto wspomnieć o aktywie bibliotecznym działającym przy obu szkołach. W przypadku szkoły podstawowej, są to uczniowie klas IV-VI a w przypadku gimnazjum – młodzież z wszystkich klas. Z każdej klasy wybrane są dwie chętne osoby. Stanowią one łącznik między bibliotekarzem a wychowawcą. Ich zadaniem jest kontrolowanie czytelnictwa swojej klasy poprzez prowadzenie zeszytu statystyki, następnie

informowanie wychowawcy lub polonisty o wynikach klasy. Ponadto aktyw pomaga przy udostępnianiu zbiorów.. Uczniowie szkoły podstawowej biorą również udział w apelach organizowanych przez bibliotekarki. W roku szkolnym 1999/2000 bibliotekarki zorganizowały dla aktywu bibliotecznego imprezę Katarzynkowo-Andrzejkową pt. Jaskinia Wróżb¹⁴⁴.

W Sprawozdaniu z działalności biblioteki szkolnej za I semestr roku szkolnego 2003/2004 zostało odnotowane, że w gimnazjum działania członków aktywu bibliotecznego i nieustanny kontakt z wychowawcami i polonistami przyczynił się do wzrostu zainteresowania księgozbiorem przez uczniów¹⁴⁵.

2.7. Promocja bibliotek i czytelnictwa wśród użytkowników

Promocja bibliotek i czytelnictwa w szkole podstawowej odbywa się za pomocą różnych metod. Każdego roku ma miejsce uroczyste przyjęcie uczniów klas pierwszych w poczet czytelników. Najczęściej impreza ta organizowana jest w II semestrze, ponieważ wtedy dzieci potrafią już samodzielnie czytać. Pierwszoklasiści po raz pierwszy przychodzą do biblioteki. Starsi koledzy przedstawiają krótki występ artystyczny, np. w 2007 roku była to inscenizacja pt. Witajcie w świecie książek¹⁴⁶. Następnie uczniowie klas pierwszych zostają zapoznani z regulaminem biblioteki i składają przyrzeczenie książce, że będą ją szanować. Młodzi czytelnicy po pasowaniu dostają pamiątkowe emblematy Młody Czytelnik oraz zakładkę do książki. Od tego momentu zaczynają swoją wielką przygodę z czytaniem i mogą wypożyczyć pierwszą książeczkę¹⁴⁷.

¹⁴⁴Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Brusach: Sprawozdanie z działalności biblioteki szkolnej za I semestr roku szkolnego 1999/2000.

¹⁴⁵Gimnazjum w Brusach: Sprawozdanie z działalności biblioteki szkolnej za I semestr roku szkolnego 2003/2004.

¹⁴⁶Pasowanie na czytelnika biblioteki, „To i Owo o Nas” 2007, s. 14.

¹⁴⁷Pasowanie na czytelnika biblioteki, „To i Owo o Nas” 2010, s. 24.

Fot. 7. Inscenizacja bajki Jaś i Małgosia Fot. 8. Zadowoleni młodzi czytelnicy

Źródło: Kronika Szkoły Podstawowej im. Jana Pawła II w Brusach.

Zorganizowano wiele ciekawych konkursów czytelniczych. Do najciekawszych można zaliczyć: Brzechwa – czarodziej wyobraźni, Bibliolada¹⁴⁸, Magiczne wiersze Juliana Tuwima¹⁴⁹, Czy znasz baśnie Andersena?¹⁵⁰, gminny konkurs Zaczarowany Świat Baśni¹⁵¹ oraz wiele innych, np. dotyczących książek Kubuś Puchatek i Chatka Puchatka¹⁵². W 2005 roku, w ramach obchodów Roku Andersena przygotowano wystawy, konkursy, lekcje biblioteczne oraz apel¹⁵³. W roku szkolnym 2011/2012 bibliotekarki zorganizowały wyjazd do Chojnickiego Domu Kultury na spektakl teatralny pt. Tajemniczy ogród¹⁵⁴.

Dużym zainteresowaniem wśród uczniów cieszą się apele czytelnicze. Dla klas I-III przygotowano apel pt. Wesoły pociąg, na którym m.in. ogłoszono wyniki konkursu na najładniejszy dzienniczek lektur¹⁵⁵. W późniejszych latach dla wszystkich uczniów przygotowano następujące apele: promujący książkę Astrid Lindgren pt. Dzieci

¹⁴⁸Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Brusach: Sprawozdanie z działalności biblioteki szkolnej za II 2002 roku.

¹⁴⁹Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Brusach: Sprawozdanie z działalności biblioteki szkolnej za II semestr roku szkolnego 2002/2003. ¹⁵⁰ Tamże.

¹⁵¹ Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Brusach: Sprawozdanie z działalności biblioteki szkolnej za II semestr roku szkolnego 2003/2004.

¹⁵² Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Brusach: Sprawozdanie z działalności biblioteki szkolnej za II semestr roku szkolnego 2006/2007.

¹⁵³ Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Brusach: Sprawozdanie z działalności biblioteki szkolnej za II semestr roku szkolnego 2004/2005.

¹⁵⁴ Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Brusach: Sprawozdanie z działalności biblioteki szkolnej za I semestr roku szkolnego 2011/2012.

¹⁵⁵ Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Brusach: Sprawozdanie z działalności biblioteki szkolnej za II semestr roku szkolnego 2003/2004.

44

zBullerbyn¹⁵⁶, Teleexpress¹⁵⁷, Moda na książkę¹⁵⁸. Takie imprezy biblioteczne miały zachęcić uczniów do czytania książek i korzystania z biblioteki.

Fot. 9. Apel czytelniczy

Źródło: Kronika Szkoły Podstawowej im. Jana Pawła II w Brusach.

Przygotowywane są także wystawki okolicznościowe zgodnie z kalendarzem świąt i dni specjalnych. Ponadto bibliotekarki za ich pomocą promują czytelnictwo wśród uczniów¹⁵⁹. Przykładem może być gazetka pt. Świat Tolkiena¹⁶⁰ a także Zima w literaturze¹⁶¹. Oprócz tego, szczególne znaczenie mają wystawy poświęcone patronowi szkoły, np. Jan Paweł II – patron naszej szkoły¹⁶².

Biblioteka szkolna włączała się do ogólnopolskiej akcji Cała Polska czyta dzieciom. W ramach tej akcji przeprowadzono turniej wiedzy o Polsce i Polakach dla klas piątych¹⁶³. Innym razem zorganizowano dla przedszkolaków spotkanie z książką¹⁶⁴.

¹⁵⁶Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Brusach: Sprawozdanie z działalności biblioteki szkolnej za

II semestr roku szkolnego 2007/2008.

¹⁵⁷Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Brusach: Sprawozdanie z działalności biblioteki szkolnej za

II semestr roku szkolnego 2010/2011.

¹⁵⁸Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Brusach: Sprawozdanie z działalności biblioteki szkolnej za

II semestr roku szkolnego 2008/2009.

¹⁵⁹Informacja Joanny Kołodziej.

¹⁶⁰Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Brusach: Sprawozdanie z działalności biblioteki szkolnej za

II semestr 2000r.

161Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Brusach: Sprawozdanie z działalności biblioteki szkolnej za

I semestr roku szkolnego 2001/2002.

162Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Brusach: Sprawozdanie z działalności biblioteki szkolnej za

I semestr roku szkolnego 2000/2001.

163Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Brusach: Sprawozdanie z działalności biblioteki szkolnej za

II semestr roku szkolnego 2002/2003.

164Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Brusach: Sprawozdanie z działalności biblioteki szkolnej za

II semestr roku szkolnego 2003/2004.

45

W roku szkolnym 2003/2004 bibliotekarki przeprowadziły szkoleniową radę pedagogiczną dotyczącą biblioterapii w szkole¹⁶⁵. Cztery lata później przygotowały pokaz multimedialny prezentujący bibliotekę i jej działalność. Zaprezentowano go na konferencji bibliotekarzy gminy Brusy zorganizowanej pod hasłem: Potrzeby edukacyjne ucznia. Promocja ucznia zdolnego¹⁶⁶. W roku szkolnym 2011/2012 w oparciu o zakupione książki, bibliotekarki przygotowały szkolenie dla nauczycieli. Dotyczyło ono kwestii Jak pomóc dziecku osiągnąć sukces w szkole podstawowej¹⁶⁷.

Oferta promocyjna biblioteki gimnazjum nie jest tak bogata jak w przypadku szkoły podstawowej. Jednak Bogumiła Klonowska w miarę swoich możliwości stara się jak najlepiej promować czytelnictwo wśród gimnazjalistów. Czyni to przede wszystkim poprzez organizowanie różnych konkursów literackich i czytelniczych. Do najciekawszych można zaliczyć np.: Moja ulubiona postać z lektury¹⁶⁸. We współpracy z nauczycielami polonistami, przygotowała m.in.: konkurs recytatorski pt. Obraz matki w poezji i prozie¹⁶⁹, Życie i twórczość Witolda Gombrowicza¹⁷⁰ oraz Poznajemy książki Hanny Ożogowskiej¹⁷¹.

Bibliotekarka zorganizowała także kilka konkursów dotyczących dalszych losów Ani z Zielonego Wzgórza¹⁷². Szczególną popularnością cieszyły się konkursy czytelnicze dotyczące książek fantastycznych. W latach 2005-2009, trzykrotnie miał miejsce konkurs pt. Harry Potter i Zakon Feniksa¹⁷³. W ostatnich dwóch latach dużym zainteresowaniem wśród młodzieży cieszyły się konkursy dotyczące książek Stephanie Meyer¹⁷⁴ – słynnej autorki powieści o wampirach.

165Tamże.

166Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Brusach: Sprawozdanie z działalności biblioteki szkolnej za I semestr roku szkolnego 2007/2008.

167Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Brusach: Sprawozdanie z działalności biblioteki szkolnej za

I semestr roku szkolnego 2011/2012.

168Gimnazjum w Brusach: Sprawozdanie z działalności biblioteki szkolnej za I semestr roku szkolnego 2008/09.

169Gimnazjum w Brusach: Sprawozdanie z działalności biblioteki szkolnej za II semestr roku szkolnego

2000/2001.

170Gimnazjum w Brusach: Sprawozdanie z działalności biblioteki szkolnej za I semestr roku szkolnego 2004/05.

171Gimnazjum w Brusach: Sprawozdanie z działalności biblioteki szkolnej za I semestr roku szkolnego 2003/2004.

172Gimnazjum w Brusach: Sprawozdanie z działalności biblioteki szkolnej za II okres roku szkolnego 2006/07, Sprawozdanie z działalności biblioteki szkolnej za II semestr roku szkolnego 2009/10 oraz

Sprawozdanie z działalności biblioteki szkolnej za II semestr roku szkolnego 2010/11.

173Gimnazjum w Brusach: Sprawozdanie z działalności biblioteki szkolnej za II semestr 2004/05, Sprawozdanie z działalności biblioteki szkolnej za I semestr roku szkolnego 2007/08 oraz Sprawozdanie z działalności biblioteki szkolnej za I semestr roku szkolnego 2009/10.

174Gimnazjum w Brusach: Sprawozdanie z działalności biblioteki szkolnej za I semestr roku szkolnego 2011/1 oraz Sprawozdanie z działalności biblioteki szkolnej za I semestr roku szkolnego 2012/13.

46

W październiku 2006 roku biblioteka gimnazjum włączyła się do akcji zainicjowanej przez Miejską Bibliotekę Publiczną w Brusach. Akcja ta dotyczyła uwalniania książki tzw. bookcrossing¹⁷⁵.

Fot. 10. Kącik Książki w Powiatowym Młodzieżowym Domu Kultury

Źródło: Książki w zasięgu ręki [on-line]. Miasto i Gmina Brusy [dostęp 20 kwietnia 2013]. Dostępny w World Wide Web:

<http://www.brusy.pl/?a=22&lg=pl&id=8140&szukaj=uwolni%B1%20ksi%B1%BFki>.

Bogumiła Klonowska przygotowała sporo ciekawych gazetek ściennych promujących czytelnictwo wśród gimnazjalistów. Wśród nich znalazły się m.in.: Czytanie może być przyjemne¹⁷⁶, Książka a charakter człowieka¹⁷⁷, Poezja porusza niebo i ziemię¹⁷⁸, Książki popularnonaukowe – skarbnicą wiedzy¹⁷⁹, Sławni o książce¹⁸⁰ i wiele innych.

Ponadto, każdego roku przygotowuje wystawy podsumowujące czytelnictwo gimnazjalistów za I i II semestr oraz za cały rok szkolny¹⁸¹. Najczęściej jest to wykres ilustrujący ilość wypożyczonych książek przez poszczególne klasy. Organizuje także wystawy przedstawiające nowości zakupione do biblioteki, np.: Książki z mojej biblioteki¹⁸².

175Gimnazjum w Brusach: Sprawozdanie z działalności biblioteki szkolnej za I semestr roku szkolnego

2006/07.

176Gimnazjum w Brusach: Sprawozdanie z działalności biblioteki szkolnej za I semestr roku szkolnego

2007/08.

177Gimnazjum w Brusach: Sprawozdanie z działalności biblioteki szkolnej za II semestr roku 2001/02 roku.

178Gimnazjum w Brusach: Sprawozdanie z działalności biblioteki szkolnej za I semestr roku szkolnego 2005/06.

179Gimnazjum w Brusach: Sprawozdanie z działalności biblioteki szkolnej za II semestr 2002/2003r.

180Gimnazjum w Brusach: Sprawozdanie z działalności biblioteki szkolnej za I semestr roku szkolnego

2011/12.

181Gimnazjum w Brusach: Sprawozdanie z działalności biblioteki szkolnej za II semestr roku szkolnego

2010/11.

182Gimnazjum w Brusach: Sprawozdanie z działalności biblioteki szkolnej za I semestr roku szkolnego

2011/12.

47

W roku szkolnym 2001/2002, w celu podniesienia stanu czytelnictwa, w klasach trzecich przeprowadzono lekcje biblioteczne wraz z pogadankami oraz uściślono kontakt z aktywnym bibliotecznym i wychowawcami klas¹⁸³.

Pod koniec każdego roku szkolnego bibliotekarka dokonuje analizy stanu czytelnictwa i wybiera osoby, które wypożyczyły największą liczbę książek. Następnie, na apelu podsumowującym, wyróżnieni uczniowie otrzymują w nagrodę pamiątkowe książki¹⁸⁴.

Fot. 11. Wręczenie pamiątkowych książek najlepszym czytelniczkom.

Apel podsumowujący osiągnięcia gimnazjalistów

Źródło: Fotografia ze zbiorów Gimnazjum w Brusach.

Można zauważyć, że obie biblioteki w ramach swoich możliwości starają się w jak największym stopniu promować czytelnictwo wśród uczniów. Występuje wiele ciekawych form promocji książki. Od indywidualnych (np. pogadanki podczas wypożyczenia książki), poprzez zespołowe (np. konkursy) aż po zbiorowe (np. apele czytelnicze). Największą barierą w promocji obu bibliotek jest jednak brak czytelników.

183Gimnazjum w Brusach: Sprawozdanie z działalności biblioteki szkolnej za II semestr 2001/02 roku.

184Gimnazjum w Brusach: Sprawozdanie z działalności biblioteki szkolnej za II semestr roku szkolnego 2005/06.

48

Rozdział 3. Potrzeby użytkowników bibliotek

3.1. Uczniowie

Zgodnie z Manifestem Bibliotek Szkolnych, instytucja ta udostępnia książki i inne źródła informacji, a także świadczy usługi, które ułatwiają wszystkim członkom społeczności szkolnej rozwijanie umiejętności krytycznego myślenia i efektywnego korzystania z informacji w różnych postaciach i za pośrednictwem różnych mediów¹⁸⁵. W celu realizacji tego postępowania, bibliotekarze powinni jak najlepiej poznać potrzeby i oczekiwania swoich użytkowników. Dopiero wtedy istnienie biblioteki ma sens, kiedy pracownicy będą starać się w miarę swoich możliwości sprostać wymaganiom czytelników.

Jednym ze sposobów pozyskania takich informacji jest ankieta. Poniżej omówione zostały wyniki badań przeprowadzonych wśród uczniów Szkoły Podstawowej im. Jana Pawła II oraz Gimnazjum w Brusach.

Celem badania było poznanie poziomu zadowolenia uczniów i nauczycieli z usług oferowanych przez obie biblioteki szkolne. Użytkownicy mieli możliwość ocenienia swojej biblioteki i wskazania ewentualnych zmian, jakich oczekiwaliby od placówki.

Na początku założyłam, że przebadani zostaną wszyscy uczniowie klas IV-VI, gimnazjaliści oraz nauczyciele obu szkół. W pierwszej kolejności zajmę się analizą ankiet młodszych użytkowników, czyli uczniów. Próba liczyła w sumie 683 osoby z obu szkół. Ostatecznie, w badaniu wzięło udział 631 uczniów. Szczegółowe dane przedstawiłam w poniższej tabelce.

¹⁸⁵Manifest Bibliotek Szkolnych (UNESCO/IFLA), tłum. B. Staniów, „Biblioteka w Szkole” 2000, nr 11, s. 1.

Tabela 1. Liczba uczniów i liczba ankietowanych ze szkół objętych badaniem

Szkoła podstawowa
Gimnazjum

ogólnie
ankietowanych
ogólnie
ankietowanych

Liczba uczniów
234
218
449
413

Dziewczyn
100
93
216
200

Chłopców
134
125
233
213

Uczniów miejscowych
189
185
225
211

Uczniów zamiejscowych

45
33
224
202

Źródło: Ankieta: Potrzeby użytkowników biblioteki szkolnej – uczniowie klas IV-VI Szkoły Podstawowej im. Jana Pawła II w Brusach oraz uczniowie Gimnazjum w Brusach oraz informacja Albina Kiedrowskiego i Tomasza Rogali

Liczba ankietowanych stanowi około 93% próby badawczej. Ankieta dla uczniów składała się z 14 pytań: 2 otwartych i 12 zamkniętych, z czego 1 wymagało uzasadnienia odpowiedzi.

Pierwsze pytanie dotyczyło deklaracji, czy ankietowany korzysta z biblioteki szkolnej. Większość uczniów udzieliła odpowiedzi twierdzącej. W przypadku Szkoły Podstawowej (dalej cyt. SP) było to 96% a Gimnazjum (dalej cyt. G) – 82%. Z biblioteki nie korzystają głównie chłopcy (SP – 78%, G – 73% spośród wszystkich osób, które udzieliły negatywnej odpowiedzi). Duża liczba osób odwiedzających bibliotekę szkolną nie jest przypadkowa. W miejscowości jedyną instytucją, z której uczniowie mogą także korzystać w celu zaspokojenia swoich potrzeb czytelniczych jest Centrum Kultury i Biblioteki im. Jana Karnowskiego w Brusach. Placówka ta nie posiada zbyt wielu egzemplarzy lektur, w związku z tym uczniowie są poniekąd zmuszeni do odwiedzania biblioteki szkolnej. Oprócz wypożyczenia lektur i innych książek, mają dostęp do Internetu.

Osoby korzystające z biblioteki szkolnej deklarują, że przychodzą do niej głównie w celu wypożyczenia książki. Szczegółowe dane zostały przedstawione na poniższych wykresach.

50

Wykres 7. Potrzeby użytkowników biblioteki szkoły podstawowej (uczniowie)

Źródło: Ankieta: Potrzeby użytkowników biblioteki szkolnej – uczniowie klas IV-VI Szkoły Podstawowej im. Jana Pawła II w Brusach oraz uczniowie Gimnazjum w Brusach.

Wykres 8. Potrzeby użytkowników biblioteki gimnazjum (uczniowie)

Źródło: Ankieta: Potrzeby użytkowników biblioteki szkolnej – uczniowie klas IV-VI Szkoły Podstawowej im. Jana Pawła II w Brusach oraz uczniowie Gimnazjum w Brusach.

Jako inny powód korzystania z biblioteki, uczniowie szkoły podstawowej wskazali:

przynależenie do aktywu bibliotecznego,

pomoc w wypisywaniu kart książek i czytelników,

możliwość spędzenia wolnego czasu oraz,

lektura książki w cichym miejscu. Gimnazjaliści odwiedzają ją w celu:

znalezienia potrzebnych informacji,

przygotowania się do konkursu.

51

Najmniej wskazań, w obu szkołach, uzyskała odpowiedź wypożyczyć czasopismo (SP – 2%, G – 1,3%). Może to być spowodowane małą ilością tytułów czasopism dostępnych w bibliotece. Szkoła podstawowa w celach rozrywkowych oferuje swoim uczniom następujące periodyki: „Miś”, „Płomyczek” oraz „Świerszyk”. Kiedyś prenumerowała jeszcze „Ciuchcie”. Jak można zauważyć, są to czasopisma skierowane do najmłodszych odbiorców. Zdecydowanie brakuje pism dla starszych dzieci. W trochę lepszej sytuacji są gimnazjaliści. Biblioteka prenumeruje dla nich czasopismo „Victor Gimnazjalista”.

Stosunkowo mało osób korzysta z biblioteki szkolnej w celu odrobienia zadania domowego (SP – 4,7%, G – 2,5%). Główną przyczyną jest zapewne brak czytelnicy, która została zlikwidowana z powodu niewystarczającej liczby sal lekcyjnych. Wcześniej czytelnica była wykorzystywana m.in. do organizowania imprez bibliotecznych oraz okolicznościowych wystaw. Była również miejscem uroczystych spotkań wychowawców klas z rodzicami. W roku szkolnym 1999/2000 przedstawiono w niej inscenizację baśni Kopciuszek przygotowaną przez polonistkę¹⁸⁶. W Sprawozdaniu z działalności biblioteki szkolnej za I semestr roku szkolnego 2000/2001 bibliotekarka odnotowała: cieszy fakt licznej obecności uczniów w czytelnicy i korzystania z księgozbioru podręcznego¹⁸⁷. Zapis ten dotyczył gimnazjalistów. Obecnie z pewnością brakuje uczniom cichego miejsca, w którym mogliby spokojnie odrobić lekcje lub poczytać książkę.

Sporo uczniów ze szkoły podstawowej wskazało, że przychodzą do biblioteki skorzystać z komputera – 24% uczniów. Z ankiety przeprowadzonej w Gimnazjum w Brusach w 2011 roku, wynika, że tylko 15% badanych korzystało z komputerów dostępnych w bibliotece¹⁸⁸. W 2013 roku sytuacja wygląda jeszcze gorzej – 8%. W poprzednich badaniach większość gimnazjalistów tłumaczyła się, że posiadają komputery w domu i nie mają potrzeby korzystania z tych znajdujących się w szkole. Uczniowie podkreślali także, że sprzęt komputerowy, znajdujący się w bibliotece, jest zbyt stary i powolny¹⁸⁹.

186 Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Brusach: Sprawozdanie z działalności biblioteki szkolnej za

I semestr roku szkolnego 1999/2000.

187 Gimnazjum w Brusach: Sprawozdanie z działalności biblioteki szkolnej za I semestr roku szkolnego

2000/2001.

188A. Rogala, B. Łuszczek, Potrzeby użytkowników bibliotek szkolnych – wyniki ankiety przeprowadzonej wśród uczniów Gimnazjum w Brusach [w:] „In Crudo” 2011, nr 3, s. 46 [on-line]. Koło Naukowe Bibliotekoznawców [dostęp 27 kwietnia 2013]. Dostępny w World Wide Web: <http://kinib.kolo.ukw.edu.pl/wp-content/uploads/2013/02/In-Crudo-3.pdf>.

189 Tamże.

52

Głównym powodem, dla którego uczniowie, szczególnie gimnazjaliści, nie korzystają z biblioteki szkolnej jest niechęć do czytania książek (SP – 23%, G – 26%). Na podstawie wyników ankiety przeprowadzonej w Gimnazjum w Brusach w 2011 roku, można zauważyć, że młodzież w wolnym czasie zdecydowanie woli

oglądać telewizję i słuchać muzyki. Każda z tych czynności uzyskała po 23% wskazań. Z kolei korzystanie z komputera otrzymało 13% a czytanie książek oraz uprawianie sportu - 11%¹⁹⁰.

Uczniowie nie korzystają z biblioteki także z innych przyczyn, co pokazują poniższe wykresy.

Wykres 9. Przyczyny niekorzystania z biblioteki szkoły podstawowej

Źródło: Ankieta: Potrzeby użytkowników biblioteki szkolnej – uczniowie klas IV-VI Szkoły Podstawowej im. Jana Pawła II w Brusach oraz uczniowie Gimnazjum w Brusach.

Wykres 10. Przyczyny niekorzystania z biblioteki gimnazjum

Źródło: Ankieta: Potrzeby użytkowników biblioteki szkolnej – uczniowie klas IV-VI Szkoły Podstawowej im. Jana Pawła II w Brusach oraz uczniowie Gimnazjum w Brusach.

190 Tamże, s. 43.

53

Ankietowani uważają, że w placówce brakuje książek, które by ich interesowały (SP - 18%, G - 20% wskazanych odpowiedzi).

Wiele osób deklaruje, że odwiedza inne biblioteki (SP - 18%, G - 19%). Mieszkańcy Brus mają możliwość korzystania ze wspomnianego już wcześniej Centrum Kultury i Biblioteki, natomiast osoby mieszkające poza miastem mają do wyboru filie tejże biblioteki. Placówka posiada jedynie 3 oddziały znajdujące się

w Leśnie, Męcikale i Małych Chełmach¹⁹¹. Biblioteki publiczne mają do zrealizowania inne zadania niż szkolne, w związku z tym nie są w stanie spełnić wszystkich potrzeb

uczniów.

Uczniowie posiadają w domach prywatne biblioteczki. Niektóre są bardzo bogate, inne składają się ze skromnej liczby książek. Uzależnione jest to przede wszystkim od rodziców lub opiekunów dzieci. Ogromne znaczenie ma podejście dorosłych do czytelnictwa. Jedni zachęcają swoje dzieci do sięgania po książki i wzbogacają domową biblioteczkę. Z kolei inni lekceważąco podchodzą do korzyści płynących z czytania i tym samym dają zły przykład swoim pociechom. Należy pamiętać o grupie osób, które chciałyby posiadać jak najwięcej własnych książek, ale barierą stanowi brak środków finansowych. Spora część uczniów może tylko zazdrościć tym osobom, których domowe księgozbiory zaspokajają ich własne potrzeby czytelnicze (SP - 9%, G - 16%).

W szkole podstawowej 2 osoby wskazały, że nie lubią bibliotekarek. Trochę gorzej wygląda sytuacja w gimnazjum – 13 osób. Stanowi to około 18% wszystkich uczniów niekorzystających z biblioteki. Nieprzychylnie nastawieni są szczególnie drugoklasiści (8 osób). Może to być wyrazem buntowniczego nastawienia młodzieży przeciwko wszelkim nakazom i zakazom, które ma miejsce szczególnie w tym okresie życia.

W szkole podstawowej tylko 1 osoba ma problem z samodzielnym korzystaniem z biblioteki. Jest to chłopiec z czwartej klasy. W gimnazjum nikt nie ma z tym problemu. Jest to bardzo satysfakcjonujący wynik. Można stwierdzić, że obie biblioteki odpowiednio przygotowały uczniów do korzystania ze swoich zasobów.

Gimnazjaliści, oprócz proponowanych odpowiedzi, wskazują także inne przyczyny, dla których nie korzystają z biblioteki. Dwóch chłopców stwierdziło, że nie

¹⁹¹ Witamy w Centrum Kultury i Biblioteki im. Jana Karnowskiego w Brusach! [on-line]. Centrum Kultury i Biblioteki im. Jana Karnowskiego w Brusach [dostęp 12 kwietnia 2013]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.ckibbrusy.pl/>.

54

chce im się i nie mają czasu. Tylko jedna osoba napisała, że biblioteka jest za daleko. Rzeczywiście, może to stanowić spore utrudnienie, szczególnie dla gimnazjalistów. Biblioteka znajduje się na drugim piętrze

jednego z pierwszych segmentów wchodzących w skład całego kompleksu szkolnego. Jest to niewątpliwie zła lokalizacja. Sale lekcyjne gimnazjum znajdują się na drugim końcu gmachu, więc uczniowie, aby dostać się do biblioteki, muszą pokonać sporą odległość. Stanowi to nie lada wyzwanie, szczególnie dla osób niepełnosprawnych.

Wykres 11. Ocena atmosfery panującej w bibliotece szkoły podstawowej (uczniowie)

Źródło: Ankieta: Potrzeby użytkowników biblioteki szkolnej – uczniowie klas IV-VI Szkoły Podstawowej im. Jana Pawła II w Brusach oraz uczniowie Gimnazjum w Brusach.

Wykres 12. Ocena atmosfery panującej w bibliotece gimnazjum (uczniowie)

Źródło: Ankieta: Potrzeby użytkowników biblioteki szkolnej – uczniowie klas IV-VI Szkoły Podstawowej im.

Jana Pawła II w Brusach oraz uczniowie Gimnazjum w Brusach.

55

Większość uczniów pozytywnie ocenia atmosferę panującą w bibliotece szkolnej (SP – 92%, G – 80%). Jedynie niewielki odsetek ankietowanych uważa, że w bibliotece panuje nieprzychylny nastrój (SP – 0,5%, G – 4%). W przypadku szkoły podstawowej jest to 1 chłopiec z IV klasy, który nie korzysta z biblioteki a w przypadku gimnazjalistów – 15 chłopców i 1 dziewczyna, z czego 12 osób korzysta z biblioteki. Pozostali uczniowie uważają klimat panujący w bibliotece za obojętny (SP – 8%, G – 16%).

W 2011 roku niektórzy uczniowie uważali obsługę biblioteczną za sympatyczną i kompetentną, inni z kolei skarżyli się na długi czas oczekiwania oraz brak pomocy ze strony pracowników. Jednak mimo to, 80% ankietowanych uważało, że mogło liczyć na fachową obsługę i doradztwo bibliotekarza, natomiast 20% udzieliło negatywnej odpowiedzi¹⁹².

W następnym pytaniu uczniowie mieli ocenić, czy biblioteka szkolna według nich jest potrzebna. Swoją odpowiedź mieli krótko uzasadnić. Poniżej przedstawiono wyniki ich opinii.

Wykres 13. Potrzeba istnienia biblioteki szkolnej (ocena uczniów szkoły podstawowej)

Źródło: Ankieta: Potrzeby użytkowników biblioteki szkolnej – uczniowie klas IV-VI Szkoły Podstawowej im. Jana Pawła II w Brusach oraz uczniowie Gimnazjum w Brusach.

Wykres 14. Potrzeba istnienia biblioteki szkolnej (ocena gimnazjalistów)

Źródło: Ankieta: Potrzeby użytkowników biblioteki szkolnej – uczniowie klas IV-VI Szkoły Podstawowej im. Jana Pawła II w Brusach oraz uczniowie Gimnazjum w Brusach.

192A. Rogala, B. Łuszczek, dz. cyt., s. 45.

56

Z powyższych wykresów wynika, że według uczniów biblioteka szkolna jest jak najbardziej potrzebna (SP – 97%, G – 87%). Innego zdania jest niewiele osób (SP – 3%, G – 13%), głównie są to chłopcy (SP – 57%, G – 71%). Konieczność funkcjonowania biblioteki uczniowie argumentują w różny sposób.

Tabela 2. Argumenty za istnieniem biblioteki szkolnej (uczniowie)

Liczba

Liczba

Uzasadnienie

wskazań

wskazań

uczniów

uczniów

Biblioteka szkolna jest potrzebna, ponieważ:
ze szkoły

z gimnazjum

podstawowej

można/ trzeba wypożyczyć książkę

47

69

można/ trzeba wypożyczyć lekturę

43

114

żeby się czegoś nauczyć/ dowiedzieć

40

26

można znaleźć w niej potrzebne/ ciekawe informacje

18

17

żeby czytać książki/ lektury

15

14

są w niej ciekawe książki

14

14

można skorzystać z komputera

12

10

nie trzeba kupować książek/ można wypożyczyć je za darmo

11

27

żeby wypożyczać potrzebne na lekcje książki/ pomoce dydaktyczne

9

12

uczniowie muszą rozwijać umiejętność czytania

9

2

jest na miejscu/ nie trzeba korzystać z innych bibliotek

7

28

żeby odrobić zadanie domowe/ przygotować się do lekcji

6

10

można w niej miło spędzić wolny czas

6

3

pomaga/ jest potrzebna w życiu

3

3

czytanie rozwija umysł/ pomaga w rozumieniu wielu rzeczy

3

2

zachęca do czytania książek/ lektur

2

2

posiada duże zasoby książek/ lektur

2

2

książki rozwijają wyobraźnię

2

2

książki wzbogacają słownictwo

2

-

taki jest regulamin

1

-

dzięki niej jest wesoło

1

-

brak uzasadnienia

2

6

można miło spędzić czas z wypożyczoną książką

-

4

uczniowie chcą/ lubią czytać

-
4

lektury/ książki są potrzebne
-
3

bo jest/ bo tak
-
3

żeby za brak lektury nie dostać oceny niedostatecznej
-
2

czytanie książek jest bardzo ważne
-
2

57

aby korzystać z różnych źródeł informacji
-
1

można wypożyczyć podręczniki

-

1

pomaga w pisaniu referatów

-

1

umożliwia dostęp do kultury

-

1

szkoła powinna być wyposażona w bibliotekę

-

1

pomaga w przygotowaniu do egzaminu gimnazjalnego

-

1

w innych bibliotekach może brakować lektur i encyklopedii

-

1

byłaby bardziej potrzebna, gdyby było w niej więcej nowych

-

1

książek

może być przydatna dla innych użytkowników

-

1

bibliotekarka może pomóc w wyborze książki

-

1

gdyby nie było książek, nikt by nie czytał

-

1

każdy może znaleźć w bibliotece coś dla siebie

-

1

książki pomagają zapomnieć o świecie

-

1

jeżeli nie wypożyczy się książki, to pani krzyczy

-

1

nieważne/ nie wiem

-

2

Źródło: Ankieta: Potrzeby użytkowników biblioteki szkolnej – uczniowie klas IV-VI Szkoły Podstawowej im. Jana Pawła II w Brusach oraz uczniowie Gimnazjum w Brusach.

Z powyższej tabeli wyraźnie wynika, że według uczniów biblioteka szkolna jest potrzebna ze względu na znajdujące się w niej lektury i inne książki. Biblioteka, według uczniów, jest potrzebna również ze względu na fakt, iż dzięki niej można się czegoś nauczyć i dowiedzieć. Z kolei spora część gimnazjalistów zwróciła uwagę na fakt, iż placówka ta jest na miejscu w szkole, w związku z tym nie trzeba korzystać z innych bibliotek.

Tabela 3. Argumenty przeciw istnieniu biblioteki szkolnej (uczniowie)

Liczba

Liczba

Uzasadnienie
wskazań

wskazań

uczniów

uczniów

Biblioteka szkolna nie jest potrzebna, ponieważ:
ze szkoły

z gimnazjum

podstawowej

jest biblioteka miejska, która ma więcej ciekawych książek

3

15

nie lubię czytać książek/ lektur

1

4

większość osób korzysta z Internetu, w którym jest wszystko

1

7

książki są złe

1

-

bo nie

1

2

książki są niepotrzebne/ w niczym nie pomagają

-

5

nikt nie chodzi do biblioteki

-

5

58

i tak większość osób nie czyta książek

-

4

mało książek wypożyczam z biblioteki szkolnej

-

4

książki mnie nie interesują

-

2

w Internecie są dostępne e-booki

-

1

można sobie samemu zamówić książkę

-

1

mam własne książki

-

1

byłoby mniej kartkówek

-

1

nauczyciele zmuszają do czytania książek/ lektur

-

1

nie ma sensu przerabiać książek na lekcjach języka polskiego

-

1

bo po co

-

1

nie wiem

-

1

brak uzasadnienia

-

1

Źródło: Ankieta: Potrzeby użytkowników biblioteki szkolnej – uczniowie klas IV-VI Szkoły Podstawowej im. Jana Pawła II w Brusach oraz uczniowie Gimnazjum w Brusach.

Znaczna grupa uczniów twierdzi, że skoro istnieje biblioteka miejska, to nie ma potrzeby aby funkcjonowała również szkolna biblioteka. Uważają, że w tamtej bibliotece jest więcej interesujących ich książek. Ankietowani przekonani są również, że wszystkie potrzebne informacje mogą znaleźć w Internecie.

Należy zwrócić uwagę na stan księgozbioru zgromadzonego w bibliotece, dotyczy to przede wszystkim szkoły podstawowej. Spora jego część jest zniszczona, głównie z powodu zacytowania. Oprócz tego jest wiele pozycji nieaktualnych. Przykładem mogą być książki metodyczne z czasów, kiedy obowiązywał system ośmioklasowy szkół podstawowych. W Sprawozdaniu z działalności biblioteki szkolnej za I semestr roku szkolnego 1999/2000 napisano, że w wyniku zmiany programów nauczania (nowe zestawy lektur) zwrócono uwagę na brak książek. Brakuje również nowości z literatury popularnonaukowej¹⁹³. Jest to jedyna wzmianka ze wszystkich sprawozdań, kiedy bibliotekarz wspomina o braku książek. Z tego powodu w wyżej wymienionym roku szkolnym zorganizowano akcję pt. Zostaw po sobie pamiątkę. Była ona adresowana do uczniów starszych klas¹⁹⁴. W rezultacie zebrano zaledwie 61 książek. Wynik akcji nie był zadowalający¹⁹⁵.

193Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Brusach: Sprawozdanie z działalności biblioteki szkolnej za

194Tamże.

195Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Brusach: Sprawozdanie z działalności biblioteki szkolnej za

II semestr 2000 r.

59

Księgozbiór gimnazjum istnieje zaledwie od kilkunastu lat, w związku z tym jedynie niektóre egzemplarze lektur są zniszczone z powodu zacytowania. Poza tym, dzięki uprzejmości szkoły podstawowej, gimnazjaliści korzystają z książek, które kiedyś były lekturami w klasach VII-VIII a po wprowadzeniu reformy oświaty, stały się lekturami obowiązkowymi w gimnazjum.

W szóstym pytaniu uczniowie mieli ocenić księgozbiór znajdujący się w bibliotece szkolnej. Ich odpowiedzi

zostały zobrazowane na poniższych wykresach.

Wykres 15. Ocena księgozbioru biblioteki (uczniowie szkoły podstawowej)

Źródło: Ankieta: Potrzeby użytkowników biblioteki szkolnej – uczniowie klas IV-VI Szkoły Podstawowej im. Jana Pawła II w Brusach oraz uczniowie Gimnazjum w Brusach.

Wykres 16. Ocena księgozbioru biblioteki (gimnazjaliści)

Źródło: Ankieta: Potrzeby użytkowników biblioteki szkolnej – uczniowie klas IV-VI Szkoły Podstawowej im. Jana Pawła II w Brusach oraz uczniowie Gimnazjum w Brusach.

Z wykresów wyraźnie wynika, że znaczna część osób jest zadowolona z księgozbioru zgromadzonego w bibliotece szkolnej i uważają, że spełnia ich potrzeby i oczekiwania (SP – 50%, G – 44% ogólnej liczby wskazań). Mimo to, niektórzy twierdzą, że brakuje ciekawych książek do czytania dla przyjemności (SP – 17%, G – 27%). Stosunkowo sporo ankietowanych ocenia księgozbiór jako zniszczony (SP – 19%, G – 12%). Na małą liczbę lektur skarży się niewielki odsetek uczniów (SP – 4%, G – 6%). Pozostali uczniowie uważają zgromadzone zbiory za ledwie wystarczające (SP – 6%, G – 10%). Znalazły się także inne odpowiedzi. (tab.4)

Tabela 4. Ocena księgozbioru biblioteki szkolnej (uczniowie)

Liczba wskazań

Liczba wskazań

Ocena

uczniów

uczniów

ze szkoły podstawowej

z gimnazjum

ciekawe książki

5

2

nudne

2

-

dużo książek/ lektur

1

1

łatwe do znalezienia

1

-

wystarczający

1

-

jest wiele nowych książek, ale
dla klas

1

-

I-III

dobry

-

2

mało książek z opracowaniem

-
1

nie wiem

-
1

nie korzystam

-
3

Źródło: Ankieta: Potrzeby użytkowników biblioteki szkolnej – uczniowie klas IV-VI Szkoły Podstawowej im. Jana Pawła II w Brusach oraz uczniowie Gimnazjum w Brusach.

Struktura księgozbioru zgromadzonego przez obie biblioteki jest bardzo zróżnicowana.

61

Wykres 17. Struktura księgozbioru w bibliotece szkoły podstawowej

Źródło: Informacja Joanny Kołodziej.

Wykres 18. Struktura księgozbioru w bibliotece gimnazjum

Źródło: Informacja Bogumiły Klonowskiej.

Struktura księgozbioru w szkole podstawowej jest bardzo zróżnicowana. Połowę zbiorów stanowią różnego rodzaju pozycje beletrystyczne. Najwięcej jest książek obyczajowych (15%), oraz bajek i wierszyków dla dzieci (11%). Ponadto jest sporo lektur (21%) i wydawnictw popularnonaukowych (18%). Należy zauważyć, że większość książek beletrystycznych, w ogóle nie jest wypożyczana. Spowodowane jest to tym, że uczniowie zdecydowanie wolą czytać nowe książki z kolorowymi okładkami. W związku z tym, znaczna część zbiorów bibliotecznych jest bezużyteczna.

Jak można zauważyć, w przypadku gimnazjum lektury stanowią aż 52% całego księgozbioru. Literatura beletrystyczna stanowi zaledwie 12%. Uczniowie rzeczywiście mogą narzekać na małą liczbę książek do czytania dla przyjemności. Jednak należy

62

pamiętać o tym, że biblioteki szkolne gromadzą głównie obowiązkowe lektury, literaturę popularnonaukową oraz metodyczną i nie zawsze mogą sobie pozwolić na zakup literatury beletrystycznej czytanej w celach rozrywkowych. Mimo to, w latach 2006-2011 zauważono znaczny wzrost zainteresowania uczniów literaturą beletrystyczną, szczególnie obyczajową, fantastyczną oraz przygodową¹⁹⁶. Sporą popularnością cieszył się również księgozbiór podręczny¹⁹⁷. Uczniowie chętnie sięgali po literaturę popularnonaukową, szczególnie z dziedziny historii¹⁹⁸, botaniki oraz zoologii¹⁹⁹. W II semestrze roku szkolnego 2008/2009 można było zaobserwować spadek zainteresowania uczniów księgozbiorem podręcznym. Bibliotekarka zasugerowała, że sytuacja ta wynika z możliwości poszukiwania informacji w innych źródłach, szczególnie w Internecie²⁰⁰.

Z ankiety przeprowadzonej w Gimnazjum w Brusach w 2011 roku, wynika, że księgozbiór zgromadzony w bibliotece szkolnej częściowo zaspokoił potrzeby 63% gimnazjalistów. Z kolei 16 % badanych uznało, że nie spełniał ich oczekiwań. Pozostali ankietowani (21%) oceniło go jako wystarczający²⁰¹.

Kolejne pytanie miało pokazać, czy uczniowie uzyskują w bibliotece szkolnej potrzebne informacje. Wyniki zostały omówione poniżej.

Wykres 19. Dostęp do potrzebnych informacji w bibliotece szkoły podstawowej (uczniowie)

Źródło: Ankieta: Potrzeby użytkowników biblioteki szkolnej – uczniowie klas IV-VI Szkoły Podstawowej im. Jana Pawła II w Brusach oraz uczniowie Gimnazjum w Brusach.

196Gimnazjum w Brusach: Sprawozdania semestralne z działalności biblioteki szkolnej w latach 2006-2011.

197Gimnazjum w Brusach: Sprawozdania semestralne z działalności biblioteki szkolnej w latach 2001-2008.

198Gimnazjum w Brusach: Sprawozdanie z działalności biblioteki szkolnej za I semestr roku szkolnego 2008/2009.

199Gimnazjum w Brusach: Sprawozdanie z działalności biblioteki szkolnej za I okres roku szkolnego 2006/07.

200Gimnazjum w Brusach: Sprawozdanie z działalności biblioteki szkolnej za II semestr roku szkolnego 2008/09.

201A. Rogala, B. Łuszczek, dz. cyt., s. 45.

63

Wykres 20. Dostęp do potrzebnych informacji w bibliotece gimnazjum (uczniowie)

Źródło: Ankieta: Potrzeby użytkowników biblioteki szkolnej – uczniowie klas IV-VI Szkoły Podstawowej im. Jana Pawła II w Brusach oraz uczniowie Gimnazjum w Brusach.

Z powyższych wykresów wynika, że uczniowie najczęściej uzyskują potrzebne informacje. Odpowiedź zawsze zaznaczyło 40% uczniów ze szkoły podstawowej i 28% gimnazjalistów. Najwięcej wskazań uzyskał wynik czasami (SP – 56%, G – 64%). Stosunkowo sporo badanych nigdy nie otrzymało potrzebnej informacji (SP – 4%, G – 8%). Do tej ostatniej grupy należy w sumie 41 uczniów z obu szkół (SP – 2 dziewczyny i 6 chłopców, G – 8 dziewczyn i 25 chłopców).

Na podstawie wyników ankiety przeprowadzonej w Gimnazjum w Brusach w 2011 roku, można zauważyć, że biblioteka szkolna tylko częściowo zaspokajała potrzeby informacyjne uczniów (53%). Aż 24% badanych

wskazało, że wcale ich nie zaspokajała a 23% - zaspokajała całkowicie²⁰².

Wykres 21. Formy pracy biblioteki szkolnej, z których korzystają

uczniowie szkoły podstawowej

Źródło: Ankieta: Potrzeby użytkowników biblioteki szkolnej – uczniowie klas IV-VI Szkoły Podstawowej im. Jana Pawła II w Brusach oraz uczniowie Gimnazjum w Brusach.

²⁰²Tamże, s. 44.

64

Wykres 22. Formy pracy biblioteki szkolnej, z których korzystają gimnazjaliści

Źródło: Ankieta: Potrzeby użytkowników biblioteki szkolnej – uczniowie klas IV-VI Szkoły Podstawowej im. Jana Pawła II w Brusach oraz uczniowie Gimnazjum w Brusach.

Jak można było przypuszczać, najczęściej wskazań uzyskała odpowiedź wypożyczam książki (SP – 62%, G – 66%). Sporo ankietowanych prosi bibliotekarki o pomoc w wyborze książki (SP – 18%, G – 15%). Badani deklarują także udział w konkursach (SP – 11%, G – 6%). W drugim rozdziale zostały już przedstawione przykładowe konkursy organizowane przez bibliotekarki obu szkół, z których wynika, że biblioteki oferowały swoim uczniom szeroką gamę ciekawych konkursów. Wśród innych odpowiedzi, w przypadku szkoły podstawowej, znalazły się: pomagam robić gazetkę (1 dziewczyna), dwóch chłopców z tej szkoły napisało, że

nie korzysta z biblioteki. Takiej samej odpowiedzi udzieliło 27 gimnazjalistów (20 chłopców i 7 dziewczyn). Oprócz tego 2 uczniów napisało, że przychodzą do biblioteki w celu

skorzystania z komputera. Jeden uczeń przychodzi do niej tylko wtedy, gdy czegoś potrzebuje, z kolei drugi nie korzysta z żadnej z wymienionych form pomimo, że wcześniej deklarował, że korzysta z biblioteki.

Korzyści, jakie pełnią książki w życiu uczniów przedstawiają poniższe wykresy.

Źródło: Ankieta: Potrzeby użytkowników biblioteki szkolnej – uczniowie klas IV-VI Szkoły Podstawowej im. Jana Pawła II w Brusach oraz uczniowie Gimnazjum w Brusach.

Wykres 24. Korzyści wynikające z czytania książek (gimnazjaliści)

Źródło: Ankieta: Potrzeby użytkowników biblioteki szkolnej – uczniowie klas IV-VI Szkoły Podstawowej im. Jana Pawła II w Brusach oraz uczniowie Gimnazjum w Brusach.

Zdania uczniów są bardzo podzielone. Jednak, jak można było się spodziewać, najwięcej osób uznało, że książki zgromadzone w bibliotece pomagają im w dotarciu do lektur (SP – 25%, G – 32% łącznej liczby wskazań). Sporo wskazań uzyskały także odpowiedzi służą do nauki (SP – 20%, G – 23%) oraz poszerzają moją wiedzę (SP – 21%, G – 14%). Cieszy fakt, iż uczniowie sięgają po książki dla przyjemności (SP – 16%, G – 13%). Z kolei nie powinno budzić zdziwienia, że mało osób korzysta z nich w celu odrobienia zadań domowych (SP – 10%, G – 8%). Powszechnie wiadomo, że uczniowie zdecydowanie wolą korzystać z Internetu niż z drukowanych źródeł informacji. Niewielka liczba ankietowanych poszukuje informacji o ważnych

66

wydarzeniach w książkach (SP – 6%, G – 2%). Badani dowiadują się o nich zapewne z telewizji i Internetu. Niektórzy twierdzą, że książki wcale im nie pomagają (SP – 2%, G – 7%), takiego zdania są głównie chłopcy (SP – 60%, G – 84%). Jeden chłopiec z gimnazjum napisał, że nie korzysta z biblioteki. Z kolei kilkoro uczniów ze szkoły podstawowej podało dodatkowo następujące odpowiedzi:

książki rozwijają wyobraźnię,

nie trzeba kupować książek do szkoły i do czytania,

dostępne są wiadomości z lektur,

korzystam z Internetu.

W kolejnym pytaniu uczniowie mieli za zadanie podać tytuły, nazwiska lub rodzaje książek, których według nich brakuje w bibliotece szkolnej. Większość ankietowanych bardzo poważnie podeszła do tego zadania i wskazała nawet po kilka interesujących ich pozycji. Niektórzy badani uznali, że w bibliotece nie brakuje żadnych książek (SP – 19% ankietowanych, G – 14%) co może oznaczać, że biblioteka szkolna spełnia ich potrzeby czytelnicze.

Z kolei inni pozostawili to pytanie bez odpowiedzi (SP – 21 uczniów, G – 11), nie wiedzieli co napisać (SP – 7, G – 19) lub nie pamiętali tytułów (G – 2). Były też skrajne odpowiedzi: jeden gimnazjalista napisał, że brakuje wszystkich książek, natomiast drugi stwierdził, że jest ich za dużo. Z kolei inny zauważył, że niektóre serie książek zgromadzone w bibliotece nie są kompletne.

Uczniowie często wskazywali brak następujących książek: młodzieżowych (SP – 5 wskazań, G – 51), przygodowych (SP – 36, G – 72), fantastycznych (SP – 17, G – 47), o miłości (SP – 1, G – 24), obyczajowych (SP – 1, G – 10), psychologicznych (SP – 1, G – 9), wojennych (SP – 8, G – 2), akcji (SP – 3, G – 7), historycznych (SP – 3, G – 3) oraz przyrodniczych (SP – 3). Gimnazjaliści zwrócili także uwagę na brak erotyki (4 wskazania). Ponadto sporo wskazań uzyskały następujące pozycje: komiksy (SP – 27, G – 6), kryminały (SP – 5, G – 15), horrory (SP – 4, G – 14), komedie (G – 14), dramaty (SP – 4, G – 5), oparte na faktach, opowiadające o życiu dzieci i nastolatków (SP – 2, G – 6), opowiadania (SP – 3, G – 1), pamiętniki i dzienniki (SP – 3, G – 1), baśnie (SP – 3) oraz biografie (G – 3).

Ponadto uczniowie mają konkretne wymagania dotyczące książek. Chcieliby, aby były one ciekawe, wciągające i budujące napięcie (SP – 3, G – 6), śmieszne (SP – 8) oraz straszne (SP – 4, G – 1). Ankietowani zainteresowani są także książkami,

67

w których znajdują informacje o sporcie (SP – 2, G – 7), o rolnictwie (SP – 3, G – 5), o wampirach (SP – 1, G – 3), o zwierzętach (SP – 2, G – 2), o tańcu (SP – 3), o narkomanii (SP – 2, G – 1) oraz o alkoholizmie (G – 2).

Uczniowie podali również nazwiska 34 autorów. Do najczęściej wymienianych

należą: Barbara Rosiek (SP – 3, 6), Adam Mickiewicz (G – 7), Stephen King (G – 6),

Nicholas Sparks (G – 5), Kerrelyn Sparks (G – 4), John Ronald Reuel Tolkien (G – 4),

Joanne Kathleen Rowling (G – 3) oraz Stephenie Meyer (G – 3).

Ogromnie cieszy fakt, że uczniowie znają i polecają wiele ciekawych książek. W sumie wskazali 47 tytułów. Najczęściej wymieniali: Władca Pierścieni J. R. R. Tolkiena (SP – 3, G – 5), Wciąż ją kocham N. Sparksa, Buszujący w zbożu J. D. Salinger'a, Życie Pi Y. Martel'a oraz Pianista W. Szpilmana – wszystkie pozycje

wymienione powyżej uzyskały po 3 wskazania gimnazjalistów. Wśród uczniów szkoły podstawowej największą popularnością cieszył się Hobbit, czyli tam i z powrotem J. R. R. Tolkiena (4 wskazania).

Ankietowani podali także 10 tytułów lektur, których według nich brakuje w bibliotece. Może to wynikać jedynie z faktu, iż zdarza się, że w tym samym czasie daną lekturę omawiają np. dwie lub trzy klasy i tylko w takich wypadkach może wystąpić problem z zapewnieniem uczniom wystarczającej ilości lektur.

Badani wykazali się także dużą znajomością tytułów serii i cykli książek. W sumie wymienili 43 nazwy różnych cykli lub konkretnych tomów wchodzących w skład danej serii. Najczęściej wymieniano: Zmierzch S. Meyer (SP – 2, G – 13), Igrzyska śmierci S. Collins (SP – 3, G – 10), Harry Potter J. K. Rowling (SP – 6, G – 8), Wiedźmin A. Sapkowskiego (G – 9), Zwiadowcy (SP – 3, G – 5), Opowieści z Narnii C. S. Lewis`a (SP – 6, G – 1), Pamiętniki wampirów L. J. Smith (SP – 1, G – 3) oraz Dom Nocy P. C. i K. Cast (G – 3). Niektóre z wyżej wymienionych znajdują się już w bibliotece, ale może zdaniem uczniów powinno być ich więcej.

Kilkoro ankietowanych, zamiast tytułów książek, podało nazwy gier lub filmów. Oprócz tego 5 gimnazjalistów jako brakujące książki wskazali np. Teletubisie czy Bolek i Lolek.

Z badań przeprowadzonych w 2011 roku wyraźnie wynika, że według ankietowanych najczęściej brakowało książek fantastycznych (24%), przygodowych (22%) kryminalnych (14%) oraz obyczajowych (13%)²⁰³.

203A. Rogala, B. Łuszczek, dz. cyt., s. 45.

68

Podsumowując wszystkie odpowiedzi badanych można śmiało zauważyć, że uczniów najbardziej interesują książki przygodowe oraz fantastyczne. Znaczna część ankietowanych zna tytuły ciekawych książek oraz serii, które cieszą się coraz większą popularnością wśród młodzieży.

Rodzice uczniów obu szkół, zgodnie z regulaminem biblioteki, nie mogą korzystać ze zbiorów placówki. Mimo to, czasami zdarza się, że przychodzą ze swoimi najmłodszymi pociechami uczęszczającymi do klas I-III, tzw. edukacji wczesnoszkolnej aby mogły one wypożyczyć książkę. Ponadto podczas akcji Podręcznik zapewnia szkoła, rodzice osobiście przychodzą do biblioteki w celu wypożyczenia podręczników dla swoich dzieci, dotyczy to przede wszystkim tych najmłodszych użytkowników.

Wykres 25. Obecność rodziców w bibliotece szkolnej (uczniowie szkoły podstawowej)

Źródło: Ankieta: Potrzeby użytkowników biblioteki szkolnej – uczniowie klas IV-VI Szkoły Podstawowej im. Jana Pawła II w Brusach oraz uczniowie Gimnazjum w Brusach.

Wykres 26. Obecność rodziców w bibliotece szkolnej (uczniowie gimnazjum)

Źródło: Ankieta: Potrzeby użytkowników biblioteki szkolnej – uczniowie klas IV-VI Szkoły Podstawowej im. Jana Pawła II w Brusach oraz uczniowie Gimnazjum w Brusach.

Następne pytanie miało pokazać, czy według uczniów biblioteka szkolna powinna mieć własną stronę internetową. Z poniższych wykresów wynika, że opinie uczniów są podzielone.

69

Wykres 27. Konieczność istnienia strony internetowej biblioteki

(uczniowie szkoły podstawowej)

Źródło: Ankieta: Potrzeby użytkowników biblioteki szkolnej – uczniowie klas IV-VI Szkoły Podstawowej im. Jana Pawła II w Brusach oraz uczniowie Gimnazjum w Brusach.

Wykres 28. Konieczność istnienia strony internetowej biblioteki

(uczniowie gimnazjum)

Źródło: Ankieta: Potrzeby użytkowników biblioteki szkolnej – uczniowie klas IV-VI Szkoły Podstawowej im. Jana Pawła II w Brusach oraz uczniowie Gimnazjum w Brusach.

Jak można zauważyć, za istnieniem strony internetowej zdecydowanie bardziej są uczniowie szkoły podstawowej (SP – 61% uczniów, G – 48%). Zdecydowanie przeciwko tej propozycji jest kilkanaście procent ankietowanych (SP – 13%, G – 14%). Dość znaczna grupa osób nie ma zdania na ten temat (SP – 26%, G – 38%).

Zupełnie inaczej przedstawiają się wyniki kolejnego pytania dotyczącego propozycji zamieszczenia w Internecie katalogu książek dostępnych w bibliotece.

Wykres 29. Konieczność istnienia w Internecie katalogu książek dostępnych w bibliotece (uczniowie szkoły podstawowej)

Źródło: Ankieta: Potrzeby użytkowników biblioteki szkolnej – uczniowie klas IV-VI Szkoły Podstawowej im. Jana Pawła II w Brusach oraz uczniowie Gimnazjum w Brusach.

Wykres 30. Konieczność istnienia w Internecie katalogu książek dostępnych w bibliotece (uczniowie gimnazjum)

Źródło: Ankieta: Potrzeby użytkowników biblioteki szkolnej – uczniowie klas IV-VI Szkoły Podstawowej im. Jana Pawła II w Brusach oraz uczniowie Gimnazjum w Brusach.

Tym razem zdecydowana większość uczniów zainteresowana jest elektronicznym spisem wszystkich książek dostępnych w bibliotece szkolnej (SP – 72%, G – 66%). Innego zdania jest niewielka część ankietowanych (SP – 15%, G – 11%). Z kolei brak zdania deklarują przede wszystkim gimnazjaliści (SP – 13%, G – 22%).

Najistotniejsze pytanie w ankiecie dotyczyło tego, co uczniowie chcieliby zmienić w bibliotece szkolnej. Miało ono na celu zobrazowanie potrzeb użytkowników. Sporo uczniów uznało, że jest wszystko tak jak powinno być i niczego by w niej nie zmienili (SP – 38%, G – 43% ankietowanych). Pozostali uczniowie mieli konkretne

wymagania względem biblioteki i wskazali nawet po kilka różnych zmian, które chcieliby wprowadzić w bibliotece. Najczęściej dotyczyły one książek i komputerów. Najwięcej osób chciałoby, aby placówka zakupiła więcej ciekawych książek (SP – 39 wskazań, G – 111), z czego 6 uściśliło, że chodzi im o lektury.

Oprócz większej liczby zbiorów, uczniowie chcieliby, aby książki te były nowsze i przede wszystkim mniej zniszczone (SP – 31, G – 36), żeby nie wypadały kartki oraz aby książki nie były podarte oraz porysowane. Ponadto ankiетowani sugerują, że zniszczone zbiory należy systematycznie naprawiać, czyli posklejać luźne kartki, a okładki książek zmienić na nowsze, ładniejsze i przezroczyste. Jeden z gimnazjalistów napisał, że ukarałby ludzi, którzy niszczą książki. Wszystko to świadczy o dużym szacunku uczniów do książek zgromadzonych w bibliotece.

Ankiетowani chcieliby także, aby w bibliotece było więcej komputerów (SP – 13, G – 13) i przede wszystkim aby były one nowsze, lepsze i szybsze i miały lepsze oprogramowanie od tych, które znajdują się już w placówce (SP – 45, G – 48). Ponadto badani chcieliby aby był szybszy Internet (SP – 3, G – 2). Jeden uczeń z piątej klasy szkoły podstawowej sugeruje Internet LTE, który pozwoli na komfortowe korzystanie z zasobów Internetu. Oprócz tego, jeden z gimnazjalistów chciałby, aby stanowiska komputerowe znajdowały się w oddzielnych pomieszczeniach biblioteki. Natomiast piątoklasista pragnie, aby można było korzystać z komputerów w czasie przerwy, ponieważ obecnie uczniowie mogą korzystać z nich tylko podczas lekcji.

Ankiетowani sporo uwagi poświęcili wnętrzu biblioteki. Pragną aby była ona większa i bardziej przestronna (SP – 8, G – 10). Przede wszystkim zmieniliby jej wystrój (SP – 35, G – 40) na przyjemniejszy cieplejszy i weselszy. Uczniowie szczegółowo opisali, co dokładnie by w niej zmienili. Chcieliby, aby pomalowano ściany na zupełnie inny kolor np. fioletowy lub czarny, zakupiono nowocześniejsze meble, szczególnie regały z półkami takie same jakie są w bibliotece publicznej, czyli wysokie i rozsuwane na dwie strony. Ponadto zrobiliby przemeblowanie tak, aby było więcej miejsca na nowe zbiory oraz aby półki z książkami były dostępne dla wszystkich a nie tylko dla bibliotekarek. Oprócz tego, jeden z szóstoklasistów dodałby sofę by można usiąść i zanurzyć się w treści książki. Dziewczynka z IV klasy ustroiłaby bibliotekę wyciętymi z papieru książkami.

Uczniom brakuje czytelni (SP – 14, G – 7), w której mogliby w ciszy i spokoju przeczytać książkę lub odrobić zadanie domowe. Ankiетowani opisują ją jako mały kącik czytelnika, w którym stałyby 3 stoliki i krzesła oraz kanapa.

72

Badani sugerują inne rozmieszczenie zbiorów na półkach, co ułatwiłoby im znalezienie poszukiwanych książek (SP – 7, G – 8). Według nich powinny być one poustawiane grupowo i alfabetycznie. Regały mają być opisane w taki sposób, żeby uczniowie wiedzieli, że w tym miejscu znajdują się np. książki o miłości. Ponadto chcieliby, aby każda książka miała z boku napisany tytuł. Oprócz tego, sugerują pozbycie się sporej części książek dla dzieci lub oddzielenie ich od młodzieżowych oraz wyłożenie ciekawszych zbiorów w bardziej widocznym miejscu.

Niektórzy uczniowie zatrudniliby nowe bibliotekarki (SP – 2, G – 7) oraz zmieniliby nastrój panujący w bibliotece (G – 9). Pragną aby w bibliotece była luźniejsza atmosfera, żeby nie trzeba było być tak cicho oraz, aby bibliotekarki były bardziej miłe i życzliwe. Ponadto w pomieszczeniu mogłaby grać powolna muzyka.

Uczniowie chcieliby aby biblioteka stała się bardziej nowoczesna, żeby sięgała po technologie wykorzystywane w większych miastach. Ankiетowani proponują zakup telewizora i rzutnika. Brakuje im także pieczętek z datami, które pozwoliłyby na szybsze wypożyczenie książek oraz ławek, na których mogliby siedzieć oczekujący użytkownicy.

Ponadto sugerują założenie strony internetowej oraz elektronicznego spisu książek dostępnych w bibliotece z jednoczesnym wskazaniem, gdzie można szukać danej książki. Uczniowie zwracają również uwagę na promocję biblioteki i czytelnictwa. Według nich biblioteka powinna organizować więcej imprez bibliotecznych oraz w widocznym miejscu umieścić informacje o najciekawszych książkach oraz reklamy przyciągające czytelników do biblioteki, chociażby poprzez cytaty z książek umieszczone na ścianach.

Ponadto sugerują otwarcie małej wypożyczalni filmów, gier komputerowych oraz audiobooków. Ankietowani chcieliby aby w bibliotece były różne „kąciki” związane z ich zainteresowaniami, np. dotyczące tematyki rolniczej, mitologicznej, gry w szachy oraz dających możliwość oglądania w wolnym czasie bajek i filmów, dzięki czemu nie musieliby chodzić do świetlicy.

Badani chcieliby wprowadzić zmiany dotyczące samego wypożyczania książek, mianowicie zwiększenie limitu wypożyczonych książek oraz aby uczniowie klas IV-V mogli wypożyczać także książki przeznaczone dla młodszych dzieci. Jedna dziewczynka z V klasy domaga się aby bibliotekarki przepytwały uczniów z treści wypożyczonych książek w celu sprawdzenia czy rzeczywiście je przeczytały.

73

Chłopiec z gimnazjum chciałby zmienić cały regulamin biblioteki ale nie wskazał jakich zmian konkretnie oczekuje. Z kolei kilkoro uczniów chciałoby wszystko zmienić w placówce (SP – 2, G – 7).

Gimnazjaliści zwrócili uwagę na złą lokalizację biblioteki (G – 5), która według nich powinna być zdecydowanie bliżej sal, w których mają zajęcia oraz powinna znajdować się na parterze a nie na drugim piętrze.

Uczniowie chcieliby aby w bibliotece znalazły się interesujące ich czasopisma młodzieżowe (SP – 3, G – 4), szczególnie „Bravo” (3 wskazania), „Popcorn”, „Party”, „Show”, „Twist” oraz „Teletydzień”.

W badaniach z 2011 roku również poproszono uczniów o napisanie co należy zmienić w bibliotece. Do najczęściej pojawiających się odpowiedzi można zaliczyć: zakup nowości wydawniczych, szczególnie literatury młodzieżowej, zwiększenie dostępu do nowoczesnego sprzętu komputerowego, zakup środków audiowizualnych oraz zmianę pracowników biblioteki²⁰⁴. Wyniki obu ankiet są do siebie bardzo podobne i pokazują, że uczniowie chcieliby wprowadzić w bibliotece sporo zmian, co świadczy o dużym zainteresowaniu ze strony użytkowników działalnością biblioteki.

3.2. Nauczyciele

W badaniu ostatecznie wzięło udział 58 osób.

Tabela 5. Liczba nauczycieli i liczba ankietowanych ze szkół objętych badaniem.

Szkoła podstawowa
Gimnazjum

ogólnie
ankietowanych
ogólnie
ankietowanych

Liczba nauczycieli
40
29
43
29

Kobiet
30
25
30
22

Mężczyzn
10
4
13
7

Nauczycieli miejscowych
27
22

36
23

Nauczycieli zamiejscowych

13
7
7
6

Źródło: Ankieta: Potrzeby użytkowników biblioteki szkolnej – uczniowie klas IV-VI Szkoły Podstawowej im. Jana Pawła II w Brusach oraz uczniowie Gimnazjum w Brusach oraz informacja Albina Kiedrowskiego i Tomasza Rogali.

204A. Rogala, B. Łuszczek, dz. cyt., s. 45.

74

Liczba ankietowanych stanowi około 70% próby badawczej (SP – 73%, G – 67%). Ankieta dla nauczycieli składała się z 15 pytań: 2 otwartych i 13 zamkniętych, z czego 1 wymagało uzasadnienia odpowiedzi.

Pierwsze pytanie dotyczyło deklaracji, jak często ankietowani odwiedzają bibliotekę szkolną. Z wyników ankiety wynika, że zdecydowana większość nauczycieli korzysta z niej zaledwie kilka razy w roku (SP – 48% nauczycieli, G – 66%). Szczegółowe dane zostały zamieszczone na poniższych wykresach.

Wykres 31. Częstotliwość odwiedzin biblioteki szkolnej przez nauczycieli szkoły podstawowej

Źródło: Ankieta: Potrzeby użytkowników biblioteki szkolnej – nauczyciele Szkoły Podstawowej im. Jana Pawła II w Brusach oraz nauczyciele Gimnazjum w Brusach.

Wykres 32. Częstotliwość odwiedzin biblioteki szkolnej przez nauczycieli gimnazjum

Źródło: Ankieta: Potrzeby użytkowników biblioteki szkolnej – nauczyciele Szkoły Podstawowej im. Jana Pawła II w Brusach oraz nauczyciele Gimnazjum w Brusach.

Ogromnie cieszy fakt, iż żaden z nauczycieli nie zaznaczył odpowiedzi nigdy.

Różnice, jakie można zauważyć na wykresach z pewnością mają związek z lokalizacją

75

biblioteki. Ten problem był już sygnalizowany niejednokrotnie. Poza tym, niektórzy nauczyciele ze szkoły podstawowej często spędzają wolny czas w bibliotece zamiast w pokoju nauczycielskim. Spora część ankietowanych przychodzi do biblioteki w celu skorzystania z komputera i wydrukowania potrzebnych materiałów, czego nie robią nauczyciele gimnazjum.

Powody, dla których ankietowani odwiedzają bibliotekę szkolną zostały przedstawione poniżej.

Wykres 33. Potrzeby użytkowników biblioteki szkoły podstawowej (nauczyciele)

Źródło: Ankieta: Potrzeby użytkowników biblioteki szkolnej – nauczyciele Szkoły Podstawowej im. Jana Pawła II w Brusach oraz nauczyciele Gimnazjum w Brusach.

Wykres 34. Potrzeby użytkowników biblioteki gimnazjum (nauczyciele)

Źródło: Ankieta: Potrzeby użytkowników biblioteki szkolnej – nauczyciele Szkoły Podstawowej im. Jana Pawła II w Brusach oraz nauczyciele Gimnazjum w Brusach.

76

Odpowiedzi ankietowanych są bardzo zróżnicowane. Zupełnie inne potrzeby mają nauczyciele gimnazjum w porównaniu z kolegami ze szkoły podstawowej. Potwierdziło się to co już wspomniałam na temat korzystania z komputera (SP – 16% wskazań, G – 3%) oraz drukowania i kserowania (SP – 18%, G – 3%). Stosunkowo mało nauczycieli wypożycza środki dydaktyczne, dotyczy to obu szkół (SP – 6%, G – 9%). Związane jest to zapewne z tym, że większość potrzebnych materiałów zgromadzona jest w klasopracowniach lub badani posiadają

własne. Można zauważyć, iż nauczyciele bardziej zainteresowani są znalezieniem potrzebnych informacji (SP – 16%, G – 24%) oraz materiałów dydaktycznych, dzięki którym mogą przygotować się do zajęć z uczniami (SP – 11%, G – 19%). Niepokojąca jest mała liczba wskazań dla odpowiedzi: wypożyczyć książkę (po 19%) oraz czasopismo (SP – 15%, G – 22%). Biblioteki rzeczywiście nie posiadają wielu aktualnych książek metodycznych (SP – 7%, G – 3%). Należy pamiętać o tym, że polonistki sięgają również po omawiane na zajęciach lektury.

Bibliotekarki ze szkoły podstawowej, na podstawie stron internetowych, stworzyły dla nauczycieli:

bazę dokumentów dotyczących awansu zawodowego,

bibliografię uroczystości szkolnych,

materiały pomocne w organizowaniu imprez,

Bank Internetowych Stron Edukacyjnych,

bibliografię literatury biblioterapeutycznej oraz artykułów dotyczących

terapii książką.

Uzupełniano istniejące już teczki tematyczne – szczególnie informacje dotyczące dysleksji. Oprócz tego bibliotekarki opracowały i udostępniły nauczycielom przykładowe konspekty zajęć biblioterapeutycznych²⁰⁵. Wynika z tego, że biblioteka posiada bogaty warsztat informacyjny. Szkoda tylko, że tak mało nauczycieli z niego korzysta.

Trzecie pytanie miało pokazać powody, dla których nauczyciele nie odwiedzają biblioteki szkolnej. W związku z tym, że wszyscy ankietowani w mniejszym lub większym stopniu deklarują korzystanie biblioteki, pytanie to zostało pominięte.

Kolejne dotyczyło atmosfery panującej w bibliotece. Wyniki są jak najbardziej pozytywne.

²⁰⁵Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Brusach: Sprawozdanie z działalności biblioteki szkolnej za

I semestr roku szkolnego 2003/2004.

77

Wykres 35. Ocena atmosfery panującej w bibliotece szkoły podstawowej (nauczyciele)

Źródło: Ankieta: Potrzeby użytkowników biblioteki szkolnej – nauczyciele Szkoły Podstawowej im. Jana Pawła II w Brusach oraz nauczyciele Gimnazjum w Brusach.

Wykres 36. Ocena atmosfery panującej w bibliotece gimnazjum (nauczyciele)

Źródło: Ankieta: Potrzeby użytkowników biblioteki szkolnej – nauczyciele Szkoły Podstawowej im. Jana Pawła II w Brusach oraz nauczyciele Gimnazjum w Brusach.

Nikt z nauczycieli nie zaznaczył następujących odpowiedzi: obojętna, nieprzychylna oraz nie korzystałem z biblioteki, co niewątpliwie świadczy o jak najlepszych relacjach między bibliotekarzami i nauczycielami. Zdecydowana większość ankietowanych uważa, że panuje tam bardzo życzliwa atmosfera (SP - 66% ankietowanych, G – 55%). Nieco mniej wskazań uzyskały odpowiedzi: życzliwa (SP – 28%, G – 31%) oraz raczej życzliwa (SP – 7%, G – 14%).

W następnym pytaniu nauczyciele mieli ocenić, czy biblioteka szkolna według nich jest potrzebna. Swoją odpowiedź mieli krótko uzasadnić. W tej kwestii wszyscy ankietowani jednogłośnie uznali, że biblioteka szkolna jest jak najbardziej potrzebna.

Argumenty nauczycieli za istnieniem biblioteki szkolnej zostały przedstawione w poniższej tabeli

Tabela 6. Argumenty za istnieniem biblioteki szkolnej (nauczyciele)

Liczba

Liczba

Uzasadnienie

wskazań

wskazań

nauczycieli

nauczycieli

Biblioteka szkolna jest potrzebna, ponieważ:
ze szkoły

z gimnazjum

podstawowej

dostęp do książek/ lektur

12

10

dostęp do czasopism

1

5

źródło potrzebnych informacji

2

3

dostęp do potrzebnych materiałów dydaktycznych

2

3

umożliwia rozwój uczniów

-

2

miejsce ciszy

-

1

uzyskanie opinii dotyczącej jakiejś książki

-
1

to oczywiste

-
1

pomaga uczniom w przygotowaniu się do zajęć

-
1

rola kulturalna

-
1

nie każdy ma dostęp do biblioteki i Internetu w miejscu

-
1

zamieszkania

daje możliwość poszerzania wiedzy, słownictwa uczniów

-
1

wyrabia u dzieci potrzebę kontaktu z książką – nawyk

2

-

czytania

wypożyczanie dla uczniów, encyklopedii, słowników,

2

-

albumów

posiada literaturę metodyczną

1

-

jest niezbędna dla uczniów

1

-

można skorzystać z komputera, wydrukować, skserować

1

-

Źródło: Ankieta: Potrzeby użytkowników biblioteki szkolnej – nauczyciele Szkoły Podstawowej im. Jana Pawła II w Brusach oraz nauczyciele Gimnazjum w Brusach.

Nauczyciele skupili się nie tylko na swoich potrzebach ale brali również pod uwagę korzyści płynące dla uczniów. Jak można się było spodziewać najczęściej zwracano uwagę na dostęp do książek i lektur (SP – 12, G – 10). Na drugim miejscu znalazły się: dostęp do czasopism (SP – 1, G – 5), źródło potrzebnych informacji (SP – 2, G – 3) oraz dostęp do potrzebnych materiałów dydaktycznych (SP – 2, G – 3). Niestety, połowa ankietowanych nie uzasadniła swojej odpowiedzi (SP – 45%, G – 52%).

79

Wcześniej wspomiano już nie raz o stanie księgozbioru i jego strukturze. Co sądzą nauczyciele na temat zgromadzonych zbiorów można się dowiedzieć analizując poniższe wykresy.

Wykres 37. Ocena księgozbioru biblioteki (nauczyciele szkoły podstawowej)

Źródło: Ankieta: Potrzeby użytkowników biblioteki szkolnej – nauczyciele Szkoły Podstawowej im. Jana Pawła II w Brusach oraz nauczyciele Gimnazjum w Brusach.

Wykres 38. Ocena księgozbioru biblioteki (nauczyciele gimnazjum)

Źródło: Ankieta: Potrzeby użytkowników biblioteki szkolnej – nauczyciele Szkoły Podstawowej im. Jana Pawła II w Brusach oraz nauczyciele Gimnazjum w Brusach.

Ponad połowa nauczycieli jest zadowolona z księgozbioru, który jest dostępny w bibliotece (SP – 59% ogólnej liczby wskazań, G – 63%). Pozostałe odpowiedzi to: ledwie wystarczający (SP – 6%, G – 16%), mała liczba lektur (SP – 6%), mało ciekawych książek do czytania dla przyjemności (SP – 6%, G – 9%) oraz mała ilość

80

ciekawej literatury metodycznej, specjalistycznej itp. (SP – 6%, G – 9%). Księgozbiór jako zniszczony ocenili w sumie 4 osoby, z czego 3 ze szkoły podstawowej. Różnica ta jest spowodowana zapewne tym, iż zbiory należące do gimnazjum są stosunkowo nowe (biblioteka istnieje od 1999 roku). Z kolei księgozbiór szkoły podstawowej liczy więcej lat i książki te są zniszczone z powodu zacytowania. Jeden z nauczycieli szkoły podstawowej nie miał zdania na temat zgromadzonych książek, z kolei 2 innych wskazało, że nie korzystali z biblioteki. Może to oznaczać, że ci ankietowani nigdy nie sięgnęli po książki zgromadzone w bibliotece, a korzystali z niej w celu zaspokojenia innych potrzeb.

Nauczyciele w bibliotece przeważnie uzyskują potrzebne informacje, o czym świadczą wyniki przedstawione na poniższych wykresach.

Wykres 39. Dostęp do potrzebnych informacji w bibliotece szkoły podstawowej (nauczyciele)

Źródło: Ankieta: Potrzeby użytkowników biblioteki szkolnej – nauczyciele Szkoły Podstawowej im. Jana Pawła II w Brusach oraz nauczyciele Gimnazjum w Brusach.

Wykres 40. Dostęp do potrzebnych informacji w bibliotece gimnazjum (nauczyciele)

Źródło: Ankieta: Potrzeby użytkowników biblioteki szkolnej – nauczyciele Szkoły Podstawowej im. Jana Pawła II w Brusach oraz nauczyciele Gimnazjum w Brusach.

81

Można zauważyć ogromną różnicę pomiędzy dwiema szkołami. Odpowiedzi zawsze udzieliło, w przypadku szkoły podstawowej 79% ankietowanych, natomiast w gimnazjum zaledwie 41%. Z kolei czasami zaznaczyło 21% nauczycieli ze szkoły podstawowej i aż 59% z gimnazjum. Wynik ten nie jest w pełni zadowalający, jednak należy cieszyć się z faktu, iż nikt nie zaznaczył odpowiedzi nigdy oraz nie korzystałem z biblioteki.

Następne pytanie miało pokazać stopień zadowolenia użytkowników ze współpracy z bibliotekarzami. Wyniki są bardzo optymistyczne.

Wykres 41. Ocena współpracy nauczycieli z bibliotekarzem (szkoła podstawowa)

Źródło: Ankieta: Potrzeby użytkowników biblioteki szkolnej – nauczyciele Szkoły Podstawowej im. Jana Pawła II w Brusach oraz nauczyciele Gimnazjum w Brusach.

Wykres 42. Ocena współpracy nauczycieli z bibliotekarzem (gimnazjum)

Źródło: Ankieta: Potrzeby użytkowników biblioteki szkolnej – nauczyciele Szkoły Podstawowej im. Jana Pawła II w Brusach oraz nauczyciele Gimnazjum w Brusach.

82

Nauczyciele bardzo dobrze oceniają współpracę z bibliotekarkami (SP – 83%, G – 62%). Jako dobre relacje określiło 14% ankietowanych ze szkoły podstawowej i 38% z gimnazjum. Tylko jeden nauczyciel ze szkoły podstawowej uznał je za zadowalające.

Biblioteka szkoły podstawowej prenumeruje obecnie następujące tytuły czasopism: „Miś”, „Płomyczek”, „Świerszczyk”, „Biblioteka w Szkole”, „Życie Szkoły”, „Głos Nauczycielski”, „Dyrektor Szkoły” oraz „Pomerania”. Wcześniej zamawiała także: „Ciuchcia”, „Wszystko dla Szkoły”, „Wychowawca”, „Nowa Szkoła”, „Przegląd Oświatowy”, „Poznaj Swój Kraj”, „Przyroda Polska”, „Wiadomości Historyczne”, „Wychowanie

Fizyczne i Zdrowotne”, „Wychowanie Muzyczne w Szkole”, „Wychowanie Techniczne w Szkole”, „Szkoła Specjalna”, „Matematyka”, „Matematyka w Szkole”, „Informatyka dla Szkoły”, „Bibliotekarz” oraz „Poradnik Bibliotekarza”²⁰⁶.

Zkolei gimnazjum prenumeruje obecnie: „Victor Gimnazjalista”, „Poradnik Bibliotekarza”, „Świetlica w Szkole”, „Katecheta”, „Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze” oraz „Mówią Wieki”. Wcześniej zamawiała także: „Wiedza i Życie”,

„Lider”, „Języki Obce w Szkole”, „Język Polski w Szkole”, „Fizyka w Szkole”, „Chemia w Szkole”, „Biologia w Szkole”, „Geografia w Szkole” oraz „Młody Technik”²⁰⁷.

Jak można zauważyć, obie biblioteki dysponują wieloma tytułami ciekawych czasopism. Szkoda tylko, że tak mało ich prenumerują. Zapewne jest to związane z niskim zainteresowaniem ze strony użytkowników. Bogumiła Klonowska zwróciła uwagę na istotny fakt związany z czasopismem „Lider”. Periodyk ten cieszył się sporym zainteresowaniem wśród nauczycielek wychowania fizycznego, jednak od pewnego czasu zaprzestano wydawać go w wersji tradycyjnej. Obecnie dostępny jest tylko on-line²⁰⁸.

Czasopisma znajdujące się w bibliotece szkolnej większość nauczycieli uznała za wystarczające (SP – 66%, G – 72%). Na poniższych wykresach przedstawiono szczegółowe dane.

206 Informacja Joanny Kołodziej.

207 Informacja Bogumiły Klonowskiej.

208 Tamże.

83

Wykres 43. Ocena czasopism zgromadzonych w bibliotece szkoły podstawowej

Źródło: Ankieta: Potrzeby użytkowników biblioteki szkolnej – nauczyciele Szkoły Podstawowej im. Jana Pawła II w Brusach oraz nauczyciele Gimnazjum w Brusach.

Wykres 44. Ocena czasopism zgromadzonych w bibliotece gimnazjum

Źródło: Ankieta: Potrzeby użytkowników biblioteki szkolnej – nauczyciele Szkoły Podstawowej im. Jana Pawła II w Brusach oraz nauczyciele Gimnazjum w Brusach.

Jedynie w szkole podstawowej dwoje nauczycieli nie wiedziało jakie czasopisma znajdują się w bibliotece. Z każdej szkoły 28% nauczycieli zwiększyłoby zakres tytułów prenumerowanych periodyków. W przypadku szkoły podstawowej, ankietowani poszerzyliby o:

czasopisma metodyczne,

logopedię,

wydawnictwa zagraniczne,

czasopisma dla dzieci,

tematykę dysfunkcji, agresji itd. w szkole,

czasopisma informatyczne,

czasopisma przyrodnicze.

84

Nauczycielom z gimnazjum brakuje następujących czasopism:

„Wychowawca”,

„Psychologia w Szkole”,

aktualne czasopisma językowe,

związane z wychowaniem fizycznym,

czasopismo przedmiotowe,

z zakresu zdrowia i aktywności fizycznej.

Dwóch nauczycieli z obu szkół nie napisało jakich czasopism według nich

brakuje w bibliotece. Wyniki ankiety świadczą o zainteresowaniu nauczycieli tego rodzaju źródłami informacji. Może gdyby w bibliotece znalazły się takie czasopisma, jakie wskazali ankietowani, nauczyciele częściej sięgali by po publikacje prasowe.

W kolejnym pytaniu badani zostali poproszeni o podanie tytułów, nazwisk lub rodzajów książek, których według nich brakuje w bibliotece. Zdecydowana większość ankietowanych pozostawiła to pytanie bez odpowiedzi (SP – 83%, G – 93%). Wynik ten można rozumieć dwojako. Nauczyciele mogą nie mieć rozeznania w księgozbiorze bibliotecznym lub uważają, go za wystarczający. Obawiam się, że prawdziwą przyczyną braku odpowiedzi jest pierwsze przypuszczenie, mianowicie – ankietowani nie wiedzą jakie książki są w bibliotece a przecież wystarczy tylko ją odwiedzić i porozmawiać z bibliotekarkami. Jestem pewna, że każdy znalazłby dla siebie coś ciekawego lub mógłby polecić interesującą go książkę do zakupienia.

Nauczyciele ze szkoły podstawowej wymienili następujące pozycje:

„Katecheta”,

literatura specjalistyczna z zakresu logopedii,

Różańska Izabela; Kreowanie rozwoju dziecka – Mańkowska I.,

atlasy i książki przyrodnicze,

Katechizm Kościoła Katolickiego – więcej egzemplarzy dla uczniów. Nauczyciele z gimnazjum wskazali:

książki w języku obcym pisane prostym językiem,

o tematyce detektywistycznej.

Jak można się było spodziewać, ankietowani wymieniali pozycje związane

z nauczaniem przedmiotem. Uważam, że co roku należy pytać nauczycieli o tytuły książek, które chcieliby, aby bibliotekarki zakupiły do biblioteki. W przypadku tej ankiety, badani nie mieli wiele czasu na zastanowienie się ale wiedząc, że istnieje

85

możliwość zaproponowania książek do biblioteki, z pewnością chętnie współpracowaliby z bibliotekarkami.

Nauczyciele zachęcają uczniów do korzystania z biblioteki. Wynika to z odpowiedzi udzielonych na kolejne

pytanie. Twierdzącej odpowiedzi udzieliło prawie 100% ankietowanych. Tylko jeden nauczyciel wychowania fizycznego z gimnazjum uczciwie przyznał, że nie zachęca uczniów do korzystania z biblioteki. Zapewne uważa to za obowiązek polonistów i wychowawców. Ponadto jedna osoba stwierdziła, że nauczany przez nią przedmiot nie wymaga korzystania ze zbiorów zgromadzonych w bibliotece szkolnej.

Podobnie jak uczniowie, dorośli również zostali poproszeni o wyrażenie swojego zdania na temat ewentualnego powstania strony internetowej biblioteki. Niestety, spora część badanych jest niezdecydowana. Wyniki zostały przedstawione na poniższych wykresach.

Wykres 45. Konieczność istnienia strony internetowej biblioteki

(nauczyciele szkoły podstawowej)

Źródło: Ankieta: Potrzeby użytkowników biblioteki szkolnej – nauczyciele Szkoły Podstawowej im. Jana Pawła II w Brusach oraz nauczyciele Gimnazjum w Brusach.

Wykres 46. Konieczność istnienia strony internetowej biblioteki

(nauczyciele gimnazjum)

Źródło: Ankieta: Potrzeby użytkowników biblioteki szkolnej – nauczyciele Szkoły Podstawowej im. Jana Pawła II w Brusach oraz nauczyciele Gimnazjum w Brusach.

Wyniki obu szkół zdecydowanie się różnią. Za powstaniem strony internetowej biblioteki zdecydowanie bardziej są nauczyciele gimnazjum (SP – 34%, G – 48%). Innego zdania jest w sumie tylko 7 osób (SP – 10%, G – 14%), jednak spora część ankietowanych jest niezdecydowana (SP – 55%, G – 38%).

Trochę inaczej wyglądają opinie badanych na temat zamieszczenia w Internecie katalogu książek dostępnych w bibliotece.

Wykres 47. Konieczność istnienia w Internecie katalogu książek dostępnych w bibliotece (nauczyciele szkoły podstawowej)

Źródło: Ankieta: Potrzeby użytkowników biblioteki szkolnej – nauczyciele Szkoły Podstawowej im. Jana Pawła II w Brusach oraz nauczyciele Gimnazjum w Brusach.

87

Wykres 48. Konieczność istnienia w Internecie katalogu książek dostępnych w bibliotece (nauczyciele gimnazjum)

Źródło: Ankieta: Potrzeby użytkowników biblioteki szkolnej – nauczyciele Szkoły Podstawowej im. Jana Pawła II w Brusach oraz nauczyciele Gimnazjum w Brusach.

W tym przypadku ponad połowa ankietowanych uznała, że powinien powstać w Internecie katalog książek dostępnych w bibliotece szkolnej (SP – 55%, G – 62%). Tylko jeden nauczyciel ze szkoły podstawowej udzielił negatywnej odpowiedzi. Pozostali badani nie mieli zdania na ten temat (SP – 41%, G – 38%).

Następne pytanie dotyczyło wykorzystania przez nauczycieli zbiorów bibliotecznych w celach dydaktycznych. Wyniki są bardzo zadowalające.

Wykres 49. Wykorzystanie zbiorów bibliotecznych w celach dydaktycznych

(nauczyciele szkoły podstawowej)

Źródło: Ankieta: Potrzeby użytkowników biblioteki szkolnej – nauczyciele Szkoły Podstawowej im. Jana Pawła II w Brusach oraz nauczyciele Gimnazjum w Brusach.

88

Wykres 50. Wykorzystanie zbiorów bibliotecznych w celach dydaktycznych

(nauczyciele gimnazjum)

Źródło: Ankieta: Potrzeby użytkowników biblioteki szkolnej – nauczyciele Szkoły Podstawowej im. Jana Pawła II w Brusach oraz nauczyciele Gimnazjum w Brusach.

Cieszy fakt, iż zdecydowana większość nauczycieli deklaruje korzystanie ze zbiorów bibliotecznych np. książek, atlasów, albumów itp. (SP – 86%, G – 83%). Tylko jedna osoba ze szkoły podstawowej nie wiedziała, że jest taka możliwość, natomiast nie korzysta z tej pomocy w sumie ośmiu nauczycieli, z czego połowa twierdzi, że nauczany przez nich przedmiot nie wymaga takiej konieczności.

W ostatnim pytaniu dotyczącym zmian, jakie badani chcieliby wprowadzić do biblioteki, większość ankietowanych zostawiła puste miejsce (SP – 62%, G – 76%). Byłam pewna, że sporo osób zauważy chociażby problem złej lokalizacji biblioteki. Sześciu nauczycieli napisało, że niczego by nie zmienili, natomiast pozostali mają następujące oczekiwania:

Nauczyciele szkoły podstawowej:

onowoczesne, regały, więcej komputerów, wyróżniony kącik czytelniczy,

oddzielenie centrum multimedialnego i czytelni,

oposzerzenie komfortu pracy bibliotekarzy i poszerzenie zasobu książek, jeśli

tylko będą takie możliwości finansowe,

ozakupienie filmów religijnych z serii: Złota Kolekcja i Ludzie Boga,

obiblioteka powinna być bardziej przestronna,

owiększa liczba stanowisk komputerowych,

ow miarę możliwości – poszerzenie zasobu literatury specjalistycznej,

oposzerzenie oferty o nowe pozycje.

89

Nauczyciele gimnazjum:

oddzielne pomieszczenia dla bibliotek gimnazjum i szkoły podstawowej – dwa

wskazania

orozwój w kierunku multimedialnym. Większa przestrzeń w bibliotece, inne

miejsce dla biblioteki, może muzyka w trakcie pobytu w niej. Możliwość składania propozycji do zakupu książek,

o zamieszczenie w Internecie katalogu książek dostępnych w bibliotece, zakupienie dodatkowej fachowej

literatury, pomocy dydaktycznych.

Tylko nauczyciele gimnazjum zauważyli problem, z jakim biblioteki borykają się od samego początku. Jest nim ciągły brak miejsca na nowe zbiory.

Należy stwierdzić, że ankietowani poważnie podeszli do badań i jasno określili swoje oczekiwania względem biblioteki. Dzięki takim działaniom bibliotekarze mogą poznać opinie oraz potrzeby uczniów i nauczycieli. Pozwoli to na realizację zadań zgodnie z oczekiwaniami użytkowników, oczywiście w ramach możliwości organizacyjnych i finansowych, które niekiedy stanowią poważną przeszkodę.

Celem pracy było poznanie potrzeb użytkowników bibliotek szkolnych Gimnazjum oraz Szkoły Podstawowej im. Jana Pawła II w Brusach w latach 1999-2012. Założony cel został osiągnięty poprzez przeprowadzenie ankiety wśród uczniów i nauczycieli.

Na początku XXI wieku użytkownikom omawianych bibliotek brakowało komputerów i dostępu do Internetu. W 2002 roku zostały one zakupione i w związku z tym potrzeby użytkowników uległy zmianie. W badaniach zwracali oni uwagę na stan komputerów. Chcieliby, aby wymieniono je na nowocześniejsze. Od 1999 roku największym problemem bibliotek jest konieczność funkcjonowania w jednym pomieszczeniu oraz brak czytelnicy. Niestety, kwestia ta nadal nie została rozwiązana.

Użytkownicy w większości byli zadowoleni z funkcjonowania bibliotek. Bardzo dobrze ocenili atmosferę panującą w placówce a księgozbiór zgromadzony w bibliotece uważali za zgodny z ich potrzebami i oczekiwaniami. Mimo to, uczniowie chcieliby, aby zakupiono więcej ciekawych książek do czytania dla przyjemności. Zapominają o tym, że funkcję rozrywkową mają do spełnienia biblioteki publiczne.

Niektórzy uczniowie mieli, niestety, negatywne nastawienie do biblioteki. Ponadto ankietowani podali szereg zmian, dzięki którym oferta biblioteczna stałaby się dla nich bardziej atrakcyjna, m.in.: kilka osób chciało zmiany lokalizacji bibliotek i rozdzielenia jej na dwa oddzielne pomieszczenia.

Uczniowie, w przeciwieństwie do nauczycieli, chętnie przedstawiali zmiany, jakich chcieliby dokonać w placówce. Niektórzy nawet dokładnie zaprojektowali wystrój wnętrza z podaniem koloru, na jaki powinny być pomalowane ściany.

Badani wykazali się dużą znajomością tytułów książek i serii, których według nich brakuje w bibliotece. Zaproponowali także tytuły czasopism związanych z ich zainteresowaniami.

Wyniki pokazują, iż wraz z wiekiem zmieniają się także potrzeby czytelników.

Wyraźnie można to zauważyć w przypadku gimnazjalistów.

Wnioski z tej pracy pokazują, jak ważne jest przeprowadzanie badań wśród użytkowników. Dzięki nim można poznać ich opinie i oczekiwania względem biblioteki. Bibliotekarze zawsze powinni pamiętać o tym, iż biblioteka powinna służyć swoim użytkownikom. Czytelnicy przychodzą do niej w celu zaspokojenia swoich

91

potrzeb, dlatego tak ważne jest ich rozpoznawanie oraz, w miarę możliwości finansowych i organizacyjnych, realizowanie.

Bibliografia

1. Źródła

Sprawozdania

Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Brusach

1. Sprawozdanie z działalności biblioteki szkolnej za I semestr roku szkolnego 1999/2000.
2. Sprawozdanie z działalności biblioteki za II semestr 2000 r.
3. Sprawozdanie z działalności biblioteki szkolnej za I semestr roku szkolnego 2000/2001.
4. Sprawozdanie z działalności biblioteki szkolnej za II semestr 2001 roku.
5. Sprawozdanie z działalności biblioteki szkolnej za I semestr roku szkolnego 2001/2002.
6. Sprawozdanie z działalności biblioteki szkolnej za II semestr 2002 roku.
7. Sprawozdanie z działalności biblioteki szkolnej za I semestr roku szkolnego 2002/2003.
8. Sprawozdanie z działalności biblioteki szkolnej za II semestr roku szkolnego 2002/2003.
9. Sprawozdanie z działalności biblioteki szkolnej za I semestr roku szkolnego 2003/2004.
10. Sprawozdanie z działalności biblioteki szkolnej za II semestr roku szkolnego 2003/2004.
11. Sprawozdanie z działalności biblioteki szkolnej za I semestr roku szkolnego 2004/2005.
12. Sprawozdanie z działalności biblioteki szkolnej za II semestr roku szkolnego 2004/2005.
13. Sprawozdanie z działalności biblioteki szkolnej za I semestr roku szkolnego 2005/2006.
14. Sprawozdanie z działalności biblioteki szkolnej za II semestr roku szkolnego 2005/2006.
15. Sprawozdanie z działalności biblioteki szkolnej za I semestr roku szkolnego 2006/2007.

- 16.Sprawozdanie z działalności biblioteki szkolnej za II semestr roku szkolnego 2006/2007.
- 17.Sprawozdanie z działalności biblioteki szkolnej za I semestr roku szkolnego 2007/2008.
- 18.Sprawozdanie z działalności biblioteki szkolnej za II semestr roku szkolnego 2007/2008.
- 19.Sprawozdanie z działalności biblioteki szkolnej za I semestr roku szkolnego 2008/2009.
- 20.Sprawozdanie z działalności biblioteki szkolnej za II semestr roku szkolnego 2008/2009.
- 21.Sprawozdanie z działalności biblioteki szkolnej za I semestr roku szkolnego 2009/2010.
- 22.Sprawozdanie z działalności biblioteki szkolnej za II semestr roku szkolnego 2009/2010.
- 23.Sprawozdanie z działalności biblioteki szkolnej za I semestr roku szkolnego 2010/2011.
- 24.Sprawozdanie z działalności biblioteki szkolnej za II semestr roku szkolnego 2010/2011.
- 25.Sprawozdanie z działalności biblioteki szkolnej za I semestr roku szkolnego 2011/2012.
- 26.Sprawozdanie z działalności biblioteki szkolnej za II semestr roku szkolnego 2011/2012.

- 1.Sprawozdanie z działalności biblioteki szkolnej za I semestr roku szkolnego 1999/2000.
- 2.Sprawozdanie z działalności biblioteki szkolnej za I semestr roku szkolnego 2000/2001.
- 3.Sprawozdanie z działalności biblioteki szkolnej za II semestr roku szkolnego 2000/2001.

93

- 4.Sprawozdanie z działalności biblioteki szkolnej za I semestr roku szkolnego 2001/2002.
- 5.Sprawozdanie z działalności biblioteki szkolnej za II semestr 2001/02 roku.
- 6.Sprawozdanie z działalności biblioteki szkolnej za I semestr roku szkolnego 2002/2003.
- 7.Sprawozdanie z działalności biblioteki szkolnej za II semestr 2002/2003 r.
- 8.Sprawozdanie z działalności biblioteki szkolnej za I semestr roku szkolnego 2003/2004.
- 9.Sprawozdanie z działalności biblioteki szkolnej za II semestr roku szkolnego 2003/04.
- 10.Sprawozdanie z działalności biblioteki szkolnej za I semestr roku szkolnego 2004/05.
- 11.Sprawozdanie z działalności biblioteki szkolnej za II semestr 2004/05.
- 12.Sprawozdanie z działalności biblioteki szkolnej za I semestr roku szkolnego 2005/06.
- 13.Sprawozdanie z działalności biblioteki szkolnej za II semestr roku szkolnego 2005/06.

- 14.Sprawozdanie z działalności biblioteki szkolnej za I okres roku szkolnego 2006/07.
- 15.Sprawozdanie z działalności biblioteki szkolnej za II okres roku szkolnego 2006/07.
- 16.Sprawozdanie z działalności biblioteki szkolnej za I semestr roku szkolnego 2007/08.
- 17.Sprawozdanie z działalności biblioteki szkolnej za II semestr roku szkolnego 2007/08.
- 18.Sprawozdanie z działalności biblioteki szkolnej za I semestr roku szkolnego 2008/09.
- 19.Sprawozdanie z działalności biblioteki szkolnej za II semestr roku szkolnego 2008/09.
- 20.Sprawozdanie z działalności biblioteki szkolnej za I semestr roku szkolnego 2009/10.
- 21.Sprawozdanie z działalności biblioteki szkolnej za II semestr roku szkolnego 2009/10.
- 22.Sprawozdanie z działalności biblioteki szkolnej za I semestr roku szkolnego 2010/11.
- 23.Sprawozdanie z działalności biblioteki szkolnej za II semestr roku szkolnego 2010/11.
- 24.Sprawozdanie z działalności biblioteki szkolnej za I semestr roku szkolnego 2011/12.
- 25.Sprawozdanie z działalności biblioteki szkolnej za II semestr roku szkolnego 2011/12.
- 26.Sprawozdanie z działalności biblioteki szkolnej za I okres roku szkolnego 2012/13.

Ankiety

- 1.Potrzeby użytkowników biblioteki szkolnej – nauczyciele Szkoły Podstawowej im. Jana Pawła II w Brusach oraz nauczyciele Gimnazjum w Brusach.
- 2.Potrzeby użytkowników biblioteki szkolnej – uczniowie klas IV-VI Szkoły Podstawowej im. Jana Pawła II w Brusach oraz uczniowie Gimnazjum w Brusach.

Kroniki

- 1.Kronika Szkoły Podstawowej im. Jana Pawła II w Brusach.

2. Opracowania

Wydawnictwa zwarte

1. Aleksandrowicz R., Czytelnik w bibliotece szkolnej, [w:] Biblioteka szkolna – tendencje rozwoju: teoria i praktyka, praca zbior. pod red. L. Ippoldt, H. Kosętki i I. Pietrzakiewicz, Kraków 2009, s. 98-110.
2. Andrzejewska J., Bibliotekarstwo szkolne: teoria i praktyka. T. I. Organizacja biblioteki, Warszawa 1996.
3. Andrzejewska J., Bibliotekarstwo szkolne: teoria i praktyka. T. II. Praca pedagogiczna biblioteki, Warszawa 1996.
4. Drabik L., Słownik języka polskiego PWN, Warszawa 2006.
5. Drzewiecki M., Biblioteka we współczesnej szkole, Warszawa 1991.
6. Juhanowicz U., Wejcht T., Witecki W., Poradnik nauczyciela bibliotekarza, pod red. B. Orłowskiego, Warszawa 2006.
7. Ostrowski K., Kartki z dziejów oświaty, [w:] Historia Brus i okolicy, praca zbior. pod red. J. Borzyszkowskiego, Gdańsk-Brusy 2006, s. 951-982.
8. Saniewska D., Vademecum współczesnego nauczyciela bibliotekarza, Warszawa 2011.
9. Staniów B., Biblioteka szkolna dzisiaj, Warszawa 2012.
10. Wnuk-Lipiński E. i E., Problematyka kształtowania się potrzeb czytelniczych, Warszawa 1975.

Wydawnictwa ciągłe

1. Augustyniak M., Charakterystyka czytelnika ważną wskazówką w pracy bibliotekarza, „Biblioteka w Szkole” 2008, nr 3, 6-7.
2. Brzozowska Z., Z problematyki potrzeb czytelniczych, „Przegląd Biblioteczny”, 1978, nr 2, 139-146.
3. Firlej-Buzon A., Jak wygląda bibliotekarka?, „Poradnik Bibliotekarza” 2003, nr 9, s.3-6.
4. Internetowe Centrum Informacji Multimedialnej, „To i Owo o Nas” 2007, s. 24.
5. Manifest Bibliotek Szkolnych (UNESCO/IFLA), tłum. z ang. B. Staniów, „Biblioteka

wSzkole” 2000 nr 11, s. 1.

6. Marzec L., Pedagogizacja rodziców zadaniem bibliotek szkolnych i pedagogicznych,

„Biblioteka w Szkole” 2011, nr 2, s. 5-6.

7. Pasowanie na czytelnika biblioteki, „To i Owo o Nas” 2007, s. 14.

8. Pasowanie na czytelnika biblioteki, „To i Owo o Nas” 2010, s. 24.

9. Rok po śmierci Papieża, „To i Owo o Nas” 2006, 15-16.

10. Skrzyński D., Prawnik odpowiada, „ Biblioteka w Szkole” 2011, nr 4, s. 11-12.

95

11. Staniów B., Biblioteki szkolne i nauczyciele bibliotekarze w oczach nauczycieli przedmiotowych, „Biblioteka w Szkole” 2008, nr 7-8, s. 3-6.

3. Dokumenty elektroniczne

1. Banacka M., Potrzeby społeczności lokalnych a biblioteka [w:] Biblioteka w otoczeniu społecznym, praca zbior. pod red. E. B. Zybert [on-line]. Warszawa 2000, s. 39-21

[dostęp 2 marca 2013]. Dostępny w World Wide Web:
<http://bbc.uw.edu.pl/dlibra/doccontent?id=393&from=FBC>

2. Biblioteki szkolne. Wytyczne IFLA/UNESCO, oprac. T. P. Saetre i G. Willars pod auspicjami Sekcji Bibliotek Szkolnych i Centrów Zasobów Informacji [on-line]. Warszawa 2003 [dostęp 28 grudnia 2012]. Dostępny w World Wide Web: <http://bbc.uw.edu.pl/dlibra/doccontent?id=474&from=FBC>.

3. Historia szkoły [on-line]. Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Brusach [dostęp

2 kwietnia 2013]. Dostępny w World Wide Web:

<http://www.spbrusy.pl/o-szkole/historia-szkoly>

4. Kisilowska M., Etyka w pracy bibliotekarza szkolnego [w:] Książka i biblioteka w środowisku edukacyjnym, praca zbior. pod red. E. B. Zybert, [on-line]. Warszawa 2002, s. 9-18 [dostęp 27 grudnia 2012]. Dostępny w World Wide Web: <http://bbc.uw.edu.pl/dlibra/doccontent?id=466&from=FBC>

5. Książki w zasięgu ręki [on-line]. Miasto i Gmina Brusy [dostęp 20 kwietnia 2013]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.brusy.pl/?a=22&lg=pl&id=8140&szukaj=uwolni%B1%20ksi%B1%BFki>

6. Łuszczek B., Rogala A., Potrzeby użytkowników bibliotek szkolnych – wyniki ankiety przeprowadzonej wśród uczniów Gimnazjum w Brusach, s. 41-49 [on-line]. Koło Naukowe Bibliotekoznawców [dostęp 27 kwietnia 2013]. Dostępny w World Wide

Web: <http://kinib.kolo.ukw.edu.pl/wp-content/uploads/2013/02/In-Crudo-3.pdf>

7.Podręcznik zapewnia szkoła [on-line]. Miasto i Gmina Brusy [dostęp 4 kwietnia 2013]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.brusy.pl/?a=22&lg=pl&id=7387&szukaj=podr%EAcznik%20zapewnia%20 szko%B3a>

8.Poprzednie edycje [on-line]. Centrum Edycji Obywatelskiej [dostęp 17 kwietnia

2013]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.ceo.org.pl/pl/szkolazklasa2zero/news/popzednie-edycje>

9.Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 23 grudnia 2008 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół [w:] Dz.U. 2009 nr 4 poz. 17, s. 198-546 [on-

96

line]. Internetowy System Aktów Prawnych [dostęp 12 kwietnia 2013]. Dostępny w World Wide Web: <http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20090040017>

10. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 26 lutego 2002 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół [w:] Dz.U. 2002 nr 51 poz. 458, s. 3597-3720 [on-line]. Internetowy System Aktów Prawnych [dostęp 12 kwietnia 2013]. Dostępny w World Wide Web: <http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20020510458>

11.Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 maja 2001 r. w sprawie ramowych statutów publicznego przedszkola oraz publicznych szkół [w:] Dz.U. 2001 nr 61 poz. 624, s. 4249-4271 [on-line]. Internetowy System Aktów Prawnych [dostęp 27 grudnia 2012]. Dostępny w World Wide Web: <http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20010610624>

12.Standardy pracy biblioteki szkolnej [on-line]. Związek Nauczycielstwa Polskiego [dostęp 19 lutego 2013]. Dostępny w World Wide Web: <http://znp.edu.pl/media/files/5a7037946e6827b2a5d587d2bef37280.pdf>

13.Ustawa z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach [on-line]. Internetowy System Aktów Prawnych [dostęp 27 grudnia 2012]. Dostępny w World Wide

Web:<http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU19970850539>

14.Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty [on-line]. Internetowy System

Aktów Prawnych [dostęp 28 listopada 2012]. Dostępny w World Wide Web: <http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU19910950425>

15.Witamy w Centrum Kultury i Biblioteki im. Jana Karnowskiego w Brusach! [on-line].

Centrum Kultury i Biblioteki im. Jana Karnowskiego w Brusach [dostęp 12 kwietnia 2013]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.ckibbrusy.pl/>

- 1.Kiedrowski Albin.
- 2.Klonowska Bogumiła.
- 3.Kołodziej Joanna.
- 4.Rodzeń Krystyna.
- 5.Rogała Tomasz.

98

Spis fotografii

Fot. 1. Biblioteka w starej siedzibie szkoły przy ul. Szkolnej. Na zdjęciu bibliotekarka Krystyna

- Rodzeń (Źródło: Fotografia z prywatnego archiwum Krystyny Rodzeń.) 27
- Fot. 2. Wnętrze biblioteki (Źródło: Fotografia ze zbiorów Szkoły Podstawowej im. Jana Pawła II w Brusach.) 29
- Fot. 3. Internetowe Centrum Informacji Multimedialnej (Źródło: Fotografia ze zbiorów Szkoły Podstawowej im. Jana Pawła II w Brusach.) 29
- Fot. 4. Dzieci zwiedzają nowo otwartą Izbę Pamięci Jana Pawła II (Źródło: Fotografia ze zbiorów Szkoły Podstawowej im. Jana Pawła II w Brusach.) 34
- Fot. 5. Katalog biblioteki (Źródło: Fotografia ze zbiorów Gimnazjum w Brusach.) 35
- Fot. 6. Uczniowie podczas wypożyczania książek w bibliotece. Na zdjęciu bibliotekarka Bogumiła Klonowska (Źródło: Fotografia ze zbiorów Gimnazjum w Brusach.) 42
- Fot. 7. Inscenizacja bajki Jaś i Małgosia (Źródło: Kronika Szkoły Podstawowej im. Jana Pawła II w Brusach.) 44
- Fot. 8. Zadowoleni młodzi czytelnicy (Źródło: Kronika Szkoły Podstawowej im. Jana Pawła II w Brusach.) 44
- Fot. 9. Apel czytelniczy (Źródło: Kronika Szkoły Podstawowej im. Jana Pawła II w Brusach.) 45
- Fot. 10. Kącik książki w Powiatowym Młodzieżowym Domu Kultury (Źródło: Książki w zasięgu ręki [on-line]. Miasto i Gmina Brusy [dostęp 20 kwietnia 2013]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.brusy.pl/?a=22&lg=pl&id=8140&szukaj=uwolni%B1%20ksi%B1%BFki>) 47
- Fot. 11. Wręczenie pamiątkowych książek najlepszym czytelnikom. Apel podsumowujący osiągnięcia gimnazjalistów (Źródło: Fotografia ze zbiorów Gimnazjum w Brusach.) 48

Tabela 1. Liczba uczniów i liczba ankietowanych ze szkół objętych badaniem	50
Tabela 2. Argumenty za istnieniem biblioteki szkolnej (uczniowie)	57
Tabela 3. Argumenty przeciw istnieniu biblioteki szkolnej (uczniowie)	58
Tabela 4. Ocena księgozbioru biblioteki szkolnej (uczniowie)	61
Tabela 5. Liczba nauczycieli i liczba ankietowanych ze szkół objętych badaniem	74
Tabela 6. Argumenty za istnieniem biblioteki szkolnej (nauczyciele)	79

100

Spis wykresów

Wykres 1. Wzrost liczby książek w bibliotece szkoły podstawowej w latach 1999-2012	30
Wykres 2. Wzrost liczby książek w bibliotece gimnazjum w latach 2000-2012	31
Wykres 3. Struktura zbiorów w bibliotece szkoły podstawowej	32
Wykres 4. Struktura zbiorów w bibliotece gimnazjum	32

Wykres 5. Średnia wypożyczeń książek na 1 ucznia szkoły podstawowej	
w latach 1999-2012	41
Wykres 6. Średnia wypożyczeń książek na 1 ucznia gimnazjum w latach 1999-2012	42
Wykres 7. Potrzeby użytkowników biblioteki szkoły podstawowej (uczniowie)	51
Wykres 8. Potrzeby użytkowników biblioteki gimnazjum (uczniowie)	51
Wykres 9. Przyczyny niekorzystania z biblioteki szkoły podstawowej	53
Wykres 10. Przyczyny niekorzystania z biblioteki gimnazjum	53
Wykres 11. Ocena atmosfery panującej w bibliotece szkoły podstawowej (uczniowie)	55
Wykres 12. Ocena atmosfery panującej w bibliotece gimnazjum (uczniowie)	55
Wykres 13. Potrzeba istnienia biblioteki szkolnej (ocena uczniów szkoły podstawowej)	56
Wykres 14. Potrzeba istnienia biblioteki szkolnej (ocena gimnazjalistów)	56
Wykres 15. Ocena księgozbioru biblioteki (uczniowie szkoły podstawowej)	60
Wykres 16. Ocena księgozbioru biblioteki (gimnazjaliści)	60
Wykres 17. Struktura księgozbioru w bibliotece szkoły podstawowej	62
Wykres 18. Struktura księgozbioru w bibliotece gimnazjum	62
Wykres 19. Dostęp do potrzebnych informacji w bibliotece szkoły podstawowej	
(uczniowie).....	63
Wykres 20. Dostęp do potrzebnych informacji w bibliotece gimnazjum (uczniowie)	64
Wykres 21. Formy pracy biblioteki szkolnej, z których korzystają uczniowie	
szkoły podstawowej	64
Wykres 22. Formy pracy biblioteki szkolnej, z których korzystają gimnazjaliści	65
Wykres 23. Korzyści wynikające z czytania książek (uczniowie szkoły podstawowej)	66
Wykres 24. Korzyści wynikające z czytania książek (gimnazjaliści)	66
Wykres 25. Obecność rodziców w bibliotece szkolnej (uczniowie szkoły podstawowej)	69
Wykres 26. Obecność rodziców w bibliotece szkolnej (uczniowie gimnazjum)	69

Wykres 27. Konieczność istnienia strony internetowej w bibliotece (uczniowie szkoły podstawowej)	70
Wykres 28. Konieczność istnienia strony internetowej biblioteki (uczniowie gimnazjum)	70
Wykres 29. Konieczność istnienia w Internecie katalogu książek dostępnych w bibliotece (uczniowie szkoły podstawowej)	71
	101
Wykres 30. Konieczność istnienia w Internecie katalogu książek dostępnych w bibliotece (uczniowie gimnazjum)	71
Wykres 31. Częstotliwość odwiedzin biblioteki szkolnej przez nauczycieli szkoły podstawowej	75
Wykres 32. Częstotliwość odwiedzin biblioteki szkolnej przez nauczycieli gimnazjum	75
Wykres 33. Potrzeby użytkowników biblioteki szkoły podstawowej (nauczyciele)	76
Wykres 34. Potrzeby użytkowników biblioteki gimnazjum (nauczyciele)	76
Wykres 35. Ocena atmosfery panującej w bibliotece szkoły podstawowej (nauczyciele)	78
Wykres 36. Ocena atmosfery panującej w bibliotece gimnazjum (nauczyciele)	78
Wykres 37. Ocena księgozbioru biblioteki (nauczyciele szkoły podstawowej)	80
Wykres 38. Ocena księgozbioru biblioteki (nauczyciele gimnazjum)	80
Wykres 39. Dostęp do potrzebnych informacji w bibliotece szkoły podstawowej (nauczyciele)	81
Wykres 40. Dostęp do potrzebnych informacji w bibliotece gimnazjum (nauczyciele)	81
Wykres 41. Ocena współpracy nauczycieli z bibliotekarzem (szkoła podstawowa)	82
Wykres 42. Ocena współpracy nauczycieli z bibliotekarzem (gimnazjum)	82
Wykres 43. Ocena czasopism zgromadzonych w bibliotece szkoły podstawowej	84
Wykres 44. Ocena czasopism zgromadzonych w bibliotece gimnazjum	84
Wykres 45. Konieczność istnienia strony internetowej biblioteki	

(nauczyciele szkoły podstawowej) 86

Wykres 46. Konieczność istnienia strony internetowej biblioteki (nauczyciele gimnazjum) 86

Wykres 47. Konieczność istnienia w Internecie katalogu książek dostępnych w bibliotece

(nauczyciele szkoły podstawowej) 87

Wykres 48. Konieczność istnienia w Internecie katalogu książek dostępnych w bibliotece

(nauczyciele gimnazjum) 88

Wykres 49. Wykorzystanie zbiorów bibliotecznych w celach dydaktycznych

(nauczyciele szkoły podstawowej) 88

Wykres 50. Wykorzystanie zbiorów bibliotecznych w celach dydaktycznych

(nauczyciele gimnazjum) 89

102

Załącznik Nr 1

Potrzeby użytkowników biblioteki szkolnej

uczniowie klas IV-VI Szkoły Podstawowej im. Jana Pawła II w Brusach

oraz uczniowie Gimnazjum w Brusach

Instrukcja wypełniania ankiety:

- odpowiedź poprawna,
- pomyłka.

Na pytania oznaczone gwiazdką

(2, 3, 6, 8, 9) można zaznaczyć kilka odpowiedzi

Metryczka:

Płeć:

chłopak

dziewczyna

Miejsce zamieszkania:

miasto

wieś

Klasa:

1.Czy korzystasz z biblioteki szkolnej?

Tak

Nie (jeżeli nie korzystasz z biblioteki, przejdź do pytania nr 3)

2.Korzystam z biblioteki szkolnej, aby:

wypożyczyć książkę

wypożyczyć czasopismo

znaleźć potrzebną informację

przygotować się do lekcji

odrobić zadanie domowe

skorzystać z komputera

inne (jakie?)

(przejdź do pytania nr 4)

3. Dlaczego nie korzystasz z biblioteki szkolnej?

korzystam z innej biblioteki

mam własne książki i one mi wystarczają

w bibliotece szkolnej nie ma książek, które mnie interesują

mam problem z samodzielnym korzystaniem z biblioteki

nie lubię czytać

nie lubię bibliotekarek, które tam pracują

komputery, które są w bibliotece nie spełniają moich oczekiwań (np. zawierają stare oprogramowanie, są zniszczone itd.)

inne (jakie?)

4. Jak oceniasz atmosferę panującą w bibliotece szkolnej?

bardzo życzliwa

życzliwa

103

raczej życzliwa

obojętna

nieprzychylna

5. Czy według Ciebie biblioteka szkolna jest potrzebna?

Tak Dlaczego?

.....

Nie Dlaczego?

.....

6. Jak oceniasz zbiór książek dostępnych w bibliotece szkolnej?

zgodny z potrzebami i oczekiwaniami

ledwie wystarczający

mała liczba lektur

mało ciekawych książek do czytania dla przyjemności

zniszczony

inne (jakie?)

7.Czy w bibliotece szkolnej uzyskujesz potrzebne informacje?

Zawsze

Czasami

Nigdy

8.Z jakich form pracy biblioteki szkolnej korzystasz?

biorę udział w konkursach

pomagam w bibliotece (tzw. aktyw biblioteczny)

pomagam w przygotowaniu różnych imprez bibliotecznych (np. apel czytelniczy, pasowanie na czytelnika itp.)

wypożyczam książki

proszę bibliotekarkę o pomoc w wyborze książki

inne (jakie?)

9.Książki z biblioteki szkolnej:

służą do nauki

5.poszerzają moją wiedzę

informują mnie o ważnych wydarzeniach

6.pomagają mi w odrabianiu lekcji służą rozrywce, przyjemności

7.służą w dotarciu do lektur zadanych na języku polskim

wcale mi nie pomagają

inne (jakie?)

10. Podaj tytuły, nazwiska autorów lub rodzaje książek, których według Ciebie brakuje w bibliotece szkolnej.

.....

11. Czy Twoi rodzice korzystają z biblioteki szkolnej?

12. Tak

Nie

12. Czy Twoim zdaniem biblioteka szkolna powinna mieć własną stronę internetową?

Tak

8. Nie

Nie mam zdania

13. Czy Twoim zdaniem należy zamieścić w Internecie katalog książek dostępnych w bibliotece szkolnej?

Tak

9. Nie

Nie mam zdania

14. Co zmienićbyś/ zmieniłabyś w bibliotece szkolnej?

.....

.....

.....

Dziękuję za wypełnienie ankiety

Potrzeby użytkowników biblioteki szkolnej

nauczyciele Szkoły Podstawowej im. Jana Pawła II w Brusach

oraz nauczyciele Gimnazjum w Brusach

Instrukcja wypełniania ankiety:

- odpowiedź poprawna,
- pomyłka.

Na pytania oznaczone gwiazdką

(2, 3, 6) można zaznaczyć kilka odpowiedzi

Metryczka:

Płeć:

mężczyzna

kobieta

Miejsce zamieszkania:

miasto

wieś

Nauczany przedmiot/ przedmioty:

Szkoła, w której Pan/ Pani pracuje:

Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Brusach

Gimnazjum w Brusach

1. Jak często korzysta Pan/Pani z biblioteki szkolnej?

codziennie

jeden raz w tygodniu

dwa razy w miesiącu

kilka razy w roku

rzadziej

nigdy nie korzystałem/ nie korzystałam z biblioteki

(jeżeli Pan/ Pani nie korzysta z biblioteki, proszę przejść do pytania nr 3)

2. Korzystam z biblioteki szkolnej aby:

wypożyczyć książkę

wypożyczyć czasopismo

znaleźć potrzebną informację

przygotować się do lekcji

pożyczyć środki dydaktyczne (np. magnetofon itp.)

skorzystać z komputera

wydrukować/ skserować

inne (jakie?)

(proszę przejść do pytania nr 4)

3. Dlaczego Pan/Pani nie korzysta z biblioteki szkolnej?

korzystam z innej biblioteki

mam własne książki i one mi wystarczają

w bibliotece szkolnej nie ma książek, które mnie interesują

nie lubię bibliotekarek, które tam pracują

komputery, które są w bibliotece nie spełniają moich oczekiwań (np. zawierają stare oprogramowanie, są

zniszczone itd.)

107

nie odpowiadają mi godziny pracy biblioteki

zła lokalizacja biblioteki

inne (jakie?)

4. Jak ocenia Pan/Pani atmosferę panującą w bibliotece szkolnej?

bardzo życzliwa

życzliwa

raczej życzliwa

obojętna

nieprzychylna

nie korzystałem/ nie korzystałam z biblioteki

5. Czy według Pana/Pani biblioteka szkolna jest potrzebna?

tak

Dlaczego?

.....

.....

nie

Dlaczego?

.....
.....

6. Jak ocenia Pan/Pani zbiór książek dostępnych w bibliotece szkolnej?

zgodny z potrzebami i oczekiwaniami

ledwie wystarczający

mała liczba lektur

mało ciekawych książek do czytania dla przyjemności

mała ilość ciekawej literatury metodycznej, specjalistycznej itp.

zniszczony

inne (jakie?)

nie korzystałem/ nie korzystałam z biblioteki

7. Czy w bibliotece szkolnej uzyskuje Pan/Pani potrzebne informacje?

zawsze

czasami

nigdy

nie korzystałem/ nie korzystałam z biblioteki

8. Jak ocenia Pan/Pani współpracę z nauczycielem bibliotekarzem?

bardzo dobrze

dobrze

zadowolająco

mam zastrzeżenia

nie korzystałem/ nie korzystałam z biblioteki

108

9.Czasopisma znajdujące się w bibliotece szkolnej uważam za:

wystarczające

5.poszerzyłbym/ poszerzyłabym o:

nie wiem, jakie czasopisma znajdują się w bibliotece

10. Proszę podać tytuły, nazwiska autorów lub rodzaje książek, których według Pana/Pani brakuje w bibliotece szkolnej.

.....

11.Czy Pan/Pani zachęca uczniów do korzystania z biblioteki szkolnej?

12.tak

nie

12.Czy Pana/Pani zdaniem biblioteka szkolna powinna mieć własną stronę internetową?

tak

6.nie

nie mam zdania

13.Czy Pana/Pani zdaniem należy zamieścić w Internecie katalog książek dostępnych w bibliotece szkolnej?

tak

7.nie

nie mam zdania

14.Czy wykorzystuje Pan/Pani zbiory biblioteczne (np. książki, atlasy, albumy itp.) do celów dydaktycznych?

tak

8.nie

9.nauczany przeze mnie przedmiot nie wymaga takich pomocy dydaktycznych

nie wiedziałem/nie wiedziałam, że jest taka możliwość

15.Co Pan zmieniłby/ co Pani zmieniałaby w bibliotece szkolnej?

.....

.....

Dziękuję za wypełnienie ankiety

